Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

C 424

Ediția în limba română

Comunicări şi informări

Anul 57

26 noiembrie 2014

Cuprins

I *Rezoluții, recomandări și avize*

AVIZE

Comitetul Economic şi Social European

499-a sesiune plenară a CESE din 4 și 5 iunie 2014

2014/C 424/01 Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Măsuri privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor – cele mai bune practici” — Aviz exploratoriu (Președinția elenă a Consiliului) 1

2014/C 424/02 Avizul Comitetului Economic și Social European privind relațiile comerciale transatlantice și poziția CESE cu privire la îmbunătățirea cooperării și la un eventual acord de liber schimb UE-SUA — Aviz din proprie inițiativă 9

III *Acte pregătitoare*

COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN

499-a sesiune plenară a CESE din 4 și 5 iunie 2014

2014/C 424/03 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu şi Comitetul Economic şi Social European – O viziune a pieței interne a produselor industriale — *[COM(2014) 25 final]* 20

2014/C 424/04 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o rețea europeană de servicii de ocupare a forței de muncă, accesul lucrătorilor la serviciile de mobilitate și integrarea în continuare a piețelor forței de muncă — *[COM (2014) 6 final – 2014/0002 (COD)]* 27

2014/C 424/05 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind explorarea și extracția hidrocarburilor (cum ar fi gazele de șist) prin utilizarea fracturării hidraulice de mare volum — *[COM(2014) 23 final]*. 34

RO

2014/C 424/06 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un cadru pentru politica privind clima și energia în perioada 2020-2030 — *[COM(2014) 15 final]* 39

2014/C 424/07 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind înființarea și funcționarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră și de modificare a Directivei 2003/87/CE — *[COM(2014) 20 final – 2014/0011 (COD)]* 46

2014/C 424/08 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind abordarea UE în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice de faună și floră — *[COM(2014) 64 final]* 52

2014/C 424/09 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Împreună pentru o mobilitate urbană competitivă care utilizează eficient resursele — *COM(2013) 913 final* 58

2014/C 424/10 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Prețurile și costurile energiei în Europa — *[COM(2014) 21 final]*. 64

2014/C 424/11 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind apropierea legislațiilor statelor membre cu privire la cazeinele și cazeinații destinați consumului uman și de abrogare a Directivei 83/417/CEE a Consiliului — *[COM (2014) 174 final – 2014/0096 COD]* 72

2014/C 424/12 Avizul Comitetului Economic şi Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European şi al Consiliului privind stabilirea unei rate de ajustare a plăților directe prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului pentru anul calendaristic 2014 — *COM(2014) 175 final – 2014/0097 COD* 73

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN

499-A SESIUNE PLENARĂ A CESE DIN 4 ȘI 5 IUNIE 2014

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Măsuri privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor – cele mai bune practici”

Aviz exploratoriu (Președinția elenă a Consiliului)

(2014/C 424/01)

Raportor: dna **Christa SCHWENG**

Prin scrisoarea sa din 6 decembrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, dl Theodoros SOTIROPOULOS, ambasador, a solicitat Comitetului Economic și Social European, în numele Președinției elene a UE, elaborarea unui aviz exploratoriu cu privire la

„Măsuri privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor – cele mai bune practici”

(aviz exploratoriu)

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale şi cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, şi-a adoptat avizul la 13 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (şedința din 4 iunie), Comitetul Economic şi Social European a adoptat prezentul aviz cu 124 de voturi pentru, 1 vot împotrivă şi 4 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 Comitetul Economic şi Social European (CESE) consideră combaterea șomajului în rândul tinerilor drept o prioritate politică. Pentru ca tinerii de astăzi să poată modela Europa de mâine, ei au nevoie de perspectiva unei vieți autonome, care include și un loc de muncă ce corespunde calificărilor lor. Doar o strategie bazată pe creștere, orientată către consolidarea competitivității și restabilirea încrederii investitorilor și a gospodăriilor, precum și investiții durabile și un program de relansare a economiei pot stimula cererea de forță de muncă.

1.2 Pentru a încuraja întreprinderile să angajeze și într-o perioadă nesigură economic lucrători noi, adesea fără experiență, este nevoie de stimulente corespunzătoare. Dintre acestea face parte un sistem de învățământ care creează o bază la nivel profesional și personal pentru inserția profesională, care ține în mai mare măsură seama de nevoile pieței forței de muncă și care promovează spiritul întreprinzător. De asemenea, este nevoie de o piață a forței de muncă dinamică și favorabilă integrării, în cadrul căreia oamenii dispun de competențele care sunt esențiale pentru competitivitatea economiei europene, coeziunea socială și perspectivele de creștere durabilă pe termen lung. Reforme adecvate trebuie să conducă la un echilibru între flexibilitate și securitate. Acesta poate fi garantat în mod optim prin implicarea partenerilor sociali.

1.3 Tinerii trebuie sprijiniți la alegerea profesiei de consilieri în carieră specializați. O analiză a necesităților de pe piața forței de muncă, în special și de la nivel local, poate influența în mod pozitiv alegerea profesiei. Statele membre, ale căror sisteme de învățământ oferă pe lângă educație teoretică și o instruire practică, s-au caracterizat în timpul crizei printr-o rată a șomajului în rândul tinerilor relativ scăzută în comparație cu nivelul european. CESE este convins de succesul modelelor de formare profesională bazate pe muncă – ca, de exemplu, sistemele de învățământ duale –, care există în unele state membre. Aceste programe de formare au în special succes atunci când toate părțile interesate (angajatori și lucrători, organizațiile de reprezentare a intereselor acestora, precum și autoritățile publice) își asumă răspunderea care le revine.

1.4 Serviciilor publice de ocupare a forței de muncă le revine, de asemenea, un rol important în tranziția de la școală la exercitarea unei profesii. Acestea trebuie să dispună de resurse financiare și umane adecvate nu doar pentru a-i sprijini pe șomeri în căutarea unui loc de muncă, ci și pentru a întreține contacte strânse cu partea de cerere.

1.5 Implicarea partenerilor sociali în strategia de creștere, în reformele privind piața forței de muncă, în programele de învățământ și în reformele serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, precum și implicarea organizațiilor de tineret în punerea în aplicare a garanției pentru tineret asigură consensul unor straturi largi ale societății și astfel pacea socială. Doar deciziile asumate în mod colectiv pot produce o schimbare durabilă.

2. **Introducere**

2.1 Combaterea eficientă a șomajului în rândul tinerilor reprezintă una din principalele provocări ale prezentului. Ratele șomajului în rândul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani au fost întotdeauna mai ridicate decât în rândul persoanelor cu vârsta între 24 și 65 de ani, însă criza economică și financiară a afectat în mod deosebit tinerii care încearcă să obțină un prim loc de muncă. În timp ce, conform Eurostat ([1]), la sfârșitul lui 2008, rata șomajului în rândul tinerilor se situa la un nivel dublu față de ansamblul populației, până la sfârșitul anului 2012 această rată a devenit de 2,6 ori mai ridicată decât în cazul ansamblului populației.

2.2 Cauzele acestei situații se referă la scăderea numărului de locuri de muncă din cauza creșterii slabe sau negative, a diminuării cererii interne, a economiilor și a înghețării aferente a angajărilor în sectorul public, fiind agravate de nerealizarea la timp a reformelor structurale în învățământ și pe piața forței de muncă, de lipsa de calificări, precum și de calificările care nu sunt cerute pe piața forței de muncă.

2.3 Prin rata șomajului în rândul tinerilor se înțelege cota șomerilor cu vârsta între 15 și 24 de ani în rândul persoanelor active profesional având aceeași vârstă; aceasta se situa în 2013 în UE-28 la 23,3 %. Ca un al doilea indicator, Eurostat ([2]) calculează proporția tinerilor șomeri (proporția șomerilor cu vârsta între 15 și 24 de ani în totalul populației cu această vârstă), care în 2013 se situa la nivelul UE la 9,8 %. Acest indicator indică faptul că mulți tineri cu această vârstă urmează un program educațional sau de formare, nefiind disponibili pentru piața forței de muncă. Statele membre sunt afectate în grade foarte diferite de problema șomajului: proporția tinerilor șomeri se întinde de la 4 % în Germania până la 20,8 % în Spania, iar rata șomajului în rândul tinerilor se situează între 7,9 % în Germania și 58,3 % în Grecia.

2.4 Chiar dacă trebuie clarificat faptul că rata șomajului nu indică ce procent dintre tineri sunt șomeri, proporția tinerilor care caută un loc de muncă rămâne totuși semnificativă.

2.5 În rândul tinerilor, grupul așa-numiților NEETS (tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare) merită o atenție specială: conform EUROFOUND ([3]), NEETS sunt expuși unui risc sporit de a nu obține nici mai târziu decât locuri de muncă nesigure, iar frustrarea trăită timpuriu îi face mai vulnerabili la sărăcie, marginalizare socială și radicalizare. Costurile neparticipării acestor tineri pe piața forței de muncă sunt estimate în mod prudent la 153 miliarde EUR, ceea ce reprezintă 1,2 % din PIB-ul european.

2.6 În unele state membre ale UE, există – indiferent de rata șomajului în rândul tinerilor – un număr în creștere de locuri de muncă libere, care nu pot fi ocupate. Este vorba de specialiști în diverse sectoare, de profesii MIST cu înaltă calificare, precum și de poziții de management mediu, unde se caută oameni cu competențe orizontale (precum capacitate de comunicare, spirit de echipă, spirit întreprinzător etc.).

([1]) Eurostat – Statistici privind șomajul.
([2]) Eurostat – Statistici explicate – șomajul tinerilor
([3]) Eurofound – NEETs

3. **Răspunsul Europei la șomajul în rândul tinerilor**

3.1 *Garanția pentru tineret*

3.1.1 Din 2011, în comunicările Comisiei Europene ([4]) a apărut ideea unei garanții pentru tineret. În aprilie 2013, Consiliul de Miniștri al UE a adoptat o recomandare privind instituirea unei garanții pentru tineret. Prin punerea în aplicare a acesteia ar trebui să se garanteze că toți tinerii sub 25 de ani vor primi în patru luni de la terminarea școlii sau pierderea locului de muncă o ofertă bună de muncă, un loc într-un program de formare continuă, un loc de ucenicie sau un loc de practică.

3.1.2 Majoritatea măsurilor legate de garanția pentru tineret pot fi cofinanțate din Fondul social european. În plus, pentru 20 de state membre care înregistrează o cotă a șomajului ridicată la nivel regional (mai mult de 25 % în cel puțin o regiune), se pun la dispoziție fonduri suplimentare din inițiativa „Ocuparea forței de muncă".

3.1.3 În cadrul semestrului european, evaluarea și monitorizarea planurilor de punere în aplicare trebuie integrate în recomandările specifice fiecărei țări, pentru a garanta că Garanția pentru tineret este armonizată cu obiectivele Strategiei Europa 2020.

3.1.4 **Banca Europeană de Investiții** a înființat în 2013 Programul „Calificări și ocuparea forței de muncă – Investiții în tineret", care dispune de un buget de 6 miliarde EUR. Acestui program urmează să i se aloce și în 2014 și 2015 același buget.

3.2 *Cadrul de acțiune al partenerilor sociali europenei pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor*

Partenerii sociali europeni au adoptat în iunie 2013 un cadru de acțiune privind încadrarea în muncă a tinerilor ([5]). Acesta se bazează pe exemple existente și noi de bune practici în patru domenii prioritare: învățare, tranziția de la școală la muncă, ocuparea forței de muncă și spiritul întreprinzător. Prin acest cadru se urmărește încurajarea partenerilor sociali de la nivel național să găsească soluții în propriul lor mediu și să le adapteze la condițiile naționale specifice.

3.3 *Contribuția CESE*

3.3.1 CESE s-a ocupat în numeroase avize ([6]), conferințe și audieri ([7]) de situația tinerilor pe piața forței de muncă. În cadrul Observatorului pieței forței de muncă se utilizează ca nouă metodă de lucru elaborarea unor studii pilot cu privire la teme specifice. Cu ajutorul acestora, se cristalizează punctul de vedere al societății civile organizate din anumite state membre, pentru a se putea evalua dacă politicile și măsurile europene generează efectul scontat. Tema importantă a ocupării forței de muncă în rândul tinerilor a fost una din primele teme selectate pentru elaborarea unui studiu-pilot datorită caracterului său actual.

3.3.2 În avizul său privind Pachetul de măsuri pentru încadrarea în muncă a tinerilor ([8]), Comitetul a constatat că „la nivel național și al UE este necesară o reală strategie de creștere pentru a susține crearea mai multor locuri de muncă cu caracter mai stabil[...]. Acest lucru presupune o abordare coordonată a tuturor eforturilor și politicilor menite să consolideze competitivitatea și să redea încrederea investitorilor și gospodăriilor." În afară de aceasta, a constatat că finanțarea garanției pentru tineret cu 6 miliarde EUR nu va fi suficientă.

3.3.3 În avizul său pe tema „Cadrul de calitate pentru stagii" ([9]), CESE a subliniat că stagiile reprezintă o cale de acces importantă către piața forței de muncă, însă nu un panaceu universal pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor. Pe lângă solicitarea de a se integra mai bine stagiile în programele educaționale și de a se prevedea o protecție socială de bază, trebuie elaborate și orientări care să ofere o viziune de ansamblu asupra posibilităților de finanțare, pentru a se putea crea concepte de stagii cu răspundere financiară partajată.

([4]) Șanse pentru tineret și pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor
([5]) În engleză: Framework of actions on youth employment (Cadru de acțiune privind încadrarea în muncă a tinerilor).
([6]) JO C 68, 6.3.2012, p. 1; JO 68, 6.3.2012, p. 11; JO. C 143, 22.5.2012, p. 94; JO C 299, 4.10.2012, p. 97; JO C 191, 29.6.2012, p. 103; JO C 11, 15.1.2013, p. 8-15; JO C 161, 6.6.2013, p. 67-72; JO C 327, 12.11.2013, p. 58-64; JO C 133, 9.5.2013, p. 77-80; JO C 271, 19.9.2013, p. 101; CCMI/118 – EESC-2013-05662-00-00-AS-TRA (raportor: Fornea, coraportor: Grimaldi); nu a fost încă publicat în JO.
([7]) http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-eu-policies-youth-employment
http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-skill-mobility-competitiveness
([8]) JO C 161, 6.6.2013, p. 67
([9]) Un cadru de calitate pentru stagii.

3.3.4 Comitetul a salutat în mod expres decizia privind consolidarea cooperării între serviciile publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM), având în vedere și importanța acestora în combaterea șomajului în rândul tinerilor ([10]). SPOFM trebuie să fie capabile să reacționeze în mod nemijlocit, flexibil și creativ la modificarea mediului lor și să combine intervențiile pe termen scurt cu soluțiile durabile. Pentru îndeplinirea acestor cerințe trebuie să dispună de capacități corespunzătoare și de un sprijin financiar suficient. SPOFM ar trebui să se concentreze mai puternic pe partea de ofertă de muncă, întrucât angajatorii au dificultăți din ce în ce mai mari în a găsi forța de muncă de care au nevoie.

3.3.5 CESE a subliniat în avizul său „Deschiderea educației" ([11]) că o abordare digitală în sistemele de învățământ poate contribui la îmbunătățirea calității și creativității ofertelor educaționale. Implicarea cadrelor didactice în elaborarea și punerea în aplicare a inițiativei, însoțită de o formare profesională adecvată, este esențială pentru „deschiderea educației" într-un mod inovator prin noi tehnologii și resurse educaționale deschise (OER), într-un mediu de învățare și predare care se adresează tuturor. Mobilizarea tuturor actorilor și promovarea creării de „parteneriate pentru învățare" în societate sunt, de asemenea, decisive pentru succesul educației.

3.3.6 Proiectele descrise în următoarele capitole sunt propuse de membrii Comitetului. Întrucât multe proiecte sunt relativ noi, adesea nu există date privind eficiența și eficacitatea lor, astfel că evaluarea se bazează exclusiv pe percepția membrilor Comitetului.

3.4 *Reforma sistemelor de învățământ*

3.4.1 În contextul Semestrului european, 16 state membre au primit recomandarea de a-și moderniza sistemele de învățământ; în 12 cazuri s-a recomandat orientarea mai puternică a învățământului profesional în funcție de nevoile pieței forței de muncă sau consolidarea învățământului profesional dual.

3.4.2 Sistemele de învățământ țin de competența statelor membre și trebuie să rămână astfel în continuare. Cu toate acestea, nivelul european poate să dea impulsuri importante prin schimburi de experiență, învățare reciprocă, precum și prin stimulente financiare. Sistemele de învățământ ar trebui structurate astfel încât nu doar să îi înzestreze pe tineri cu tehnici culturale de bază, ci să îi și învețe pe aceștia să reacționeze în mod autonom la cerințele schimbate, pentru a face din învățarea pe tot parcursul vieții o componentă a carierei individuale.

3.4.3 Orientarea și informarea profesională efectuate la timp trebuie să ajute la recunoașterea propriilor talente și competențe și să furnizeze, în plus, informații despre evoluțiile de pe piața forței de muncă. Proiecte precum „Wiener Töchtertag" (Ziua fetelor din Viena) ([12]), în cadrul căruia fetele merg într-o fabrică pentru a se familiariza cu noi domenii profesionale și cu noi șanse de a obține un loc de muncă, pot, de asemenea, contribui la trezirea interesului fetelor pentru programele de formare tehnice.

3.4.4 Abandonul școlar timpuriu are o multitudine de cauze, necesitând din această cauză măsuri adaptate la nivel individual. Exemple în acest sens sunt proiectele „Jugendcoaching" ([13]) în Austria sau „Joblinge" ([14]) în Germania, prin intermediul cărora tinerii care riscă să iasă din sistem beneficiază pe termen determinat de consiliere și asistență individuală la căutarea unui loc de formare sau a unui loc de muncă.

3.4.5 Statele europene care înregistrează o rată scăzută a șomajului se disting printr-un sistem de formare apropiat de piața forței de muncă și de întreprinderi care oferă calificări profesionale certificate, transmisibile. În cadrul unor astfel de sisteme, – în diferite moduri de organizare –, o parte a formării are loc direct în întreprindere, iar o parte în școală. Acest tip de formare a fost recunoscut de instituțiile UE și de partenerii sociali care sprijină Alianța europeană pentru ucenicii ([15]). Ucenicia face parte din elementele cele mai importante ale unui sistem de garanție pentru tineret, succesul său bazându-se pe un amplu parteneriat, care reunește reprezentanții întreprinderilor, lucrătorilor și ai mediului educațional. Crearea unui sistem dual care se orientează în funcție de nevoile întreprinderilor, ale pieței forței de muncă și ale tinerilor presupune în primul rând, ca organizarea și funcționarea sa să se bazeze pe o amplă implicare a instituțiilor apropiate întreprinderilor. Prin implicarea amplă a partenerilor sociali, aceștia se identifică cu sistemul și își asumă o parte de responsabilitate pentru acesta (devin „co-proprietari ai sistemului"). În plus, este, de asemenea, necesar ca angajatorii să își asume răspunderea și să fie dispuși să facă investiții. Chiar dacă alte state membre nu pot implementa pe termen scurt un sistem de învățământ cuprinzător, ar putea fi testate, de exemplu, programe de formare duale individuale împreună cu un grup de întreprinderi în același sector. Partenerii sociali din sectorul respectiv ar trebui să stabilească în acest scop standarde de formare și certificări comune. O altă posibilitate ar fi ca școlile individuale să dezvolte, în cadrul autonomiei lor, o cooperare consolidată cu întreprinderi individuale, așa cum este, de exemplu, cazul în Polonia.

([10]) Serviciile publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM)
([11]) Deschiderea educației
([12]) Töchtertag
([13]) NEBA – Jugendcoaching
([14]) Joblinge
([15]) Alianța europeană pentru ucenicii

3.4.6 În ultimii ani, Malta a întreprins pași importanți în această direcție prin programe de studii ale Universității Malta College of Arts, Science and Technology (MCAST), în cadrul cărora o parte din procesul educațional se desfășoară direct în întreprindere. Astfel, din 284 de studenți care au absolvit o formare practică la Lufthansa Malta, 163 au obținut un loc de muncă.

3.4.7 **Recunoașterea calificărilor obținute în mod informal** Validarea rezultatelor învățării – în special a cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite prin învățarea non-formală și informală – poate juca un rol important în îmbunătățirea capacității de inserție profesională și a mobilității, precum și în sporirea motivației pentru învățarea pe tot parcursul vieții, în special în cazul persoanelor dezavantajate socioeconomic sau slab calificate.

3.4.8 Într-un moment în care Uniunea Europeană se confruntă cu o criză economică gravă, care a provocat o creștere a șomajului, în special în rândul tinerilor, și în contextul îmbătrânirii populației, validarea cunoștințelor, a abilităților și a competențelor relevante este mai importantă ca niciodată pentru îmbunătățirea funcționării pieței muncii, promovarea mobilității și consolidarea competitivității și a creșterii economice.

3.5 *Măsuri de facilitare a tranziției de la școală la muncă*

3.5.1 **Calificări și măsuri de formare (profesională):** Lipsa de experiență profesională este un motiv important pentru care, într-o perioadă de criză, întreprinderile ezită să angajeze tineri. Instruirea pur teoretică fără cerința unei aplicări practice a cunoștințelor dobândite se dovedește din ce în ce mai mult un obstacol pentru accesul pe piața forței de muncă.

3.5.2 „Thinking outside the box on recruitment" (Să gândim neconvențional despre recrutare) este un proiect lituanian care urmărește să pregătească tinerii pentru un loc de muncă și să le intermedieze stagii în întreprinderile potrivite. În mod similar funcționează „Implacementstiftungen" ([16]) al Serviciului pieței forței de muncă din Austria, care aduce laolaltă întreprinderi care nu își pot completa necesarul de personal și persoane aflate în căutarea unui loc de muncă cărora le lipsește o parte a formării necesare pentru ocuparea unui anumit loc de muncă. Costurile formării și costurile de subzistență se împart între administrația pieței forței de muncă și întreprinderi. Evaluările au arătat că, la trei luni de la încheierea programului, aproximativ 75 % dintre participanți au un loc de muncă.

3.5.3 Începând cu 2011, în Franța au fost instituite măsuri, pe baza unor acorduri interprofesionale cu partenerii sociali, destinate în mod special tinerilor cu sau fără diplomă (universitară), pentru a-i ajuta pe aceștia la căutarea unui loc de muncă. În centrul acestor măsuri se află cursuri referitoare la depunerea candidaturii pentru un loc de muncă. O evaluare a indicat că, prin participarea la această măsură, inserția profesională atinge un nivel de 65 %, adică cu 18 % mai mult decât în cazul grupului de referință.

3.5.4 În Irlanda, prin intermediul programului „Jobbridge" (Punte către un loc de muncă) ([17]) se oferă stagii în întreprinderi cu durata de 6-9 luni tinerilor care au primit ajutor social cel puțin 78 de zile. Stagiarii încasează pe lângă ajutorul social 50°EUR/săptămână. Trebuie privit critic faptul că persoanele care, în paralel cu o formare, lucrează cu fracțiune de normă nu pot beneficia de acest program la încheierea formării lor, deoarece nu sunt beneficiari de ajutor social. În opinia Comitetului, măsurile de activare ar trebui să înceapă mai devreme, întrucât perioadele de așteptare lungi descurajează oamenii, în loc să promoveze încadrarea în muncă.

3.5.5 Consiliul scoțian pentru organizații voluntare a creat în 2011 programul „Community Jobs Scotland" (Locuri de muncă în comunitate în Scoția). Acest program este destinat tinerilor șomeri și cooperează cu organizații de asistență socială, care oferă, pentru o perioadă de 6-9 luni, locuri de muncă într-o serie de sectoare pentru tinerii atât cu calificări superioare, cât și cu calificări de bază. Tinerii obțin un loc de muncă real, trebuie să se afirme în cadrul unui proces de selecție a candidaților și beneficiază de salariu și formare continuă. La acest program au participat peste 4 000 de tineri, dintre care 47,3 % au obținut direct un loc de muncă, iar 63,6 % au putut să profite în mod indirect de formare suplimentară și de activități de voluntariat.

3.5.6 În Danemarca, sindicatele și fondurile de ocupare a forței de muncă în cooperare cu angajatorii publici și privați creează locuri de stagiu pentru tinerii care și-au încheiat studiile, pentru a le facilita dobândirea de experiență profesională și specializarea în domeniul lor de specialitate. Inserția profesională a persoanelor care au absolvit un astfel de stagiu se situează în medie la 60 %, chiar dacă cifre mai exacte vor fi disponibile abia după încheierea proiectului în aprilie 2014.

([16]) http://www.implacement-stiftung.at/.
([17]) Jobbridge.

3.5.7 Prin proiectul sloven premiat de OIM „Moje izkušnje” ([18]) (Experiența mea), se creează contacte între studenți și angajatori prin intermediul unei platforme on-line unde persoanele care studiază își pot prezenta experiența lor profesională. În plus, se emit certificate care atestă experiența profesională.

3.5.8 În Spania, Fundația Novia Salcedo, o organizație culturală privată fără scop lucrativ, oferă un program pentru stagiari, pentru a-i însoți pe absolvenții unei formări profesionale printr-o combinație de învățare teoretică și experiență profesională practică. Evaluarea a arătat că peste 52,23 % dintre participanți au obținut un contract de muncă după terminarea programului.

3.5.9 În Republica Cehă, angajatorii și organizațiile profesionale sunt parteneri ai proiectului „POSPOLU” („ÎMPREUNĂ”), care militează pentru modificarea modului de organizare a programelor de formare și consolidarea învățării la locul de muncă, prin încheierea unor parteneriate între școli și întreprinderi și prezentarea unor propuneri de modificare a conținutului învățării. Proiectul este îndreptat în primul rând către cursuri de formare în domeniile construcțiilor de mașini, electrotehnicii, construcțiilor civile, transporturilor și IT.

3.5.10 În Portugalia, rețeaua Centrelor tehnologice promovează două proiecte („Think Industry” și „F1 in Schools”), care se concentrează asupra noilor competențe industriale cerute pe piața forței de muncă, utilizând o abordare practică care implică încurajarea utilizării echipamentelor și mașinilor și furnizarea cunoștințelor necesare pentru a construi o mini-mașină reală de tip formula 1 și pentru a lansa ideea/proiectul pe piață. Școlile și întreprinderile au înființat parteneriate menite să schimbe imaginea carierelor industriale printre tinerii studenți și să îi orienteze pe aceștia către nevoile pieței ([19]).

3.5.11 În Italia, există un program pentru perioada 2014-2016, prin intermediul căruia elevii din ultimii doi ani ai ciclului secundar pot beneficia de stagii în întreprindere grație unei mai bune utilizări a contractului de ucenicie.

3.5.12 **Promovarea mobilității**: promovarea mobilității transfrontaliere a tinerilor în scopul acumulării de experiență profesională poate contribui, de asemenea, la eliminarea discrepanței dintre formarea pur teoretică și primul loc de muncă.

3.5.13 Acordul bilateral dintre Germania și Spania, care prevede posibilități de angajare și de formare pentru aproximativ 5 000 de tineri spanioli până în 2017, este un exemplu în acest sens. În mod similar, programele de sprijin germane „The job of my life” (Jobul vieții mele) și „Make it in Germany” (Reușește în Germania) urmăresc ambele să atragă tineri în Germania, pentru a urma o formare pentru meserii în care există un deficit de forță de muncă specializată. În cadrul acestor programe, tinerilor li se plătește un curs de limba germană pregătitor în țara de origine, un ajutor pentru costurile de călătorie și de mutare și un curs de limbă în Germania în vederea pregătirii pentru un stagiu. În cazul în care, după absolvirea stagiului, angajatorul este mulțumit, tânărul poate urma o formare cu durata de 3-3,5 ani, în cadrul căreia, pe lângă remunerația pentru formare, i se acordă sprijin financiar și beneficiază de însoțire la școală, în întreprindere și în viața de zi cu zi.

3.5.14 Prin programul „Integration durch Austausch” (Integrare prin schimb) se sprijină inserția profesională a grupurilor de persoane cu acces îngreunat pe piața forței de muncă prin dobândirea unor experiențe profesionale practice în țări din afara UE. Bilanțul intermediar al acestui program cofinanțat de Fondul Social European a arătat că la șase luni după încheierea schimbului, 41 % dintre participanți au găsit un loc de muncă, 18 % au absolvit o formare, 7 % o școală și 4 % un studiu.

3.5.15 Pentru a armoniza mai bine cererea și oferta pe piața forței de muncă, este indispensabilă o reformă a EURES. CESE se va pronunța cu privire la această chestiune într-un aviz propriu. Decisivă va fi însă utilizarea EURES în toate statele membre – și nu doar în câteva – ca instrument al politicii privind piața forței de muncă, precum și informarea în toate aceste țări cu privire la locurile de muncă disponibile. Inițiativa „Primul tău job EURES” ([20]) reprezintă, de asemenea, un bun exemplu de promovare a mobilității transfrontaliere a forței de muncă tinere, prin acordarea unui ajutor pentru costurile suplimentare generate de acceptarea unui loc de muncă în străinătate.

([18]) http://youthpractices.org/assessment.php; p. 36
([19]) http://www.f1inschools.com/
([20]) Comisia Europeană – Primul tău job EURES

3.5.16 Pentru o mai bună orientare a calificărilor în funcție de necesități, este esențial să se înființeze observatoare pentru anticiparea și stabilirea timpurie a nevoilor în materie de calificări. Acest lucru trebuie să se realizeze la nivel regional și/sau sectorial cu implicarea partenerilor sociali, astfel încât să se poată ține seama rapid de diferitele transformări economice și juridice, precum și tehnologice; la acest nivel sunt, de asemenea, mai bine cunoscute cerințele întreprinderilor și ale pieței forței de muncă.

3.6 *Măsuri de integrare a tinerilor defavorizați*

3.6.1 Tinerii cu nevoi speciale au, de asemenea, nevoie de un sprijin special pentru a-și găsi drumul către piața forței de muncă. În Austria, acest lucru se realizează prin programul „Jobcoaching (Consiliere la locul de muncă)" ([21]), prin intermediul căruia se sprijină persoanele cu handicap sau cu dificultăți de învățare prin consiliere și însoțire personală în timpul primelor luni la noul loc de muncă. Acest sprijin este considerat o ofertă pentru tineri, dar și pentru întreprinderi.

3.6.2 În Țara Galilor, a fost creat special pentru NEETs proiectul „Intermediate Labour Market (Piața forței de muncă intermediară)", care oferă tinerilor aflați cel mai departe de piața forței de muncă un program bine structurat și posibilități de angajare. Prin acesta se urmărește motivarea tinerilor în vederea angajării, precum și dobândirea unor reguli fundamentale de comportament și a unor calificări de bază, precum și acordarea de ajutor la depunerea candidaturii pentru un loc de muncă. Din cei 249 de participanți în total, 35 au obținut un loc de muncă.

3.6.3 Un exemplu pentru integrarea persoanelor care sunt aflate cel mai departe de piața forței de muncă îl reprezintă proiectul „Equality of Opportunity" (Egalitatea de șanse) ([22]) al întreprinderii U.S. Steel Kosice, în cadrul căruia se oferă un loc de muncă și formare în special romilor din vecinătatea orașului Kosice, care astfel vin adesea pentru prima dată în contact cu mediul muncii. Din 2002, s-au creat locuri de muncă pentru mai mult de 150 de romi.

3.6.4 Programul belgian „Activa" ([23]) prevede pentru tinerii sub 25 de ani cu un nivel redus de calificare care sunt în șomaj cel puțin 12 luni o reducere a contribuțiilor angajatorului la asigurările sociale, precum și o subvenție pentru salariu timp de cinci trimestre.

3.7 *Reformele privind piața forței de muncă*

3.7.1 Conform Institutului de cercetare privind viitorul muncii, „începând cu anii 1980, în multe state din Europa au fost liberalizate contractele de muncă pe perioadă determinată, pentru a se crea mai multe oportunități de intrare pe piața forței de muncă, fără să fi fost nevoie să se pună sub semnul întrebării protecția foarte dezvoltată în caz de concediere existentă în multe țări" ([24]). Acest lucru a avut drept consecință faptul că tinerilor li s-au oferit în măsură din ce în ce mai mare doar contracte de muncă pe perioadă determinată fără posibilitatea de a trece la un contract de muncă pe perioadă nedeterminată. O protecție foarte dezvoltată în caz de concediere protejează, pe de o parte, în vremuri de criză mai degrabă lucrătorii de lungă durată decât angajații tineri, însă din cauza condițiilor economice nesigure, se dovedește un obstacol în calea angajării unor tineri neexperimentați, accentuând astfel segmentarea pieței forței de muncă.

3.7.2 Comitetul recomandă ca în special în statele membre cu o rată deosebit de ridicată a șomajului în rândul tinerilor să se continue reformele în domeniul pieței forței de muncă cu implicarea partenerilor sociali, pentru a se ajunge la echilibrul corect între flexibilitate și securitate. Deși reformele vor produce efecte doar pe termen mediu, ele își pot aduce în etapa de relansare economică o contribuție importantă la scăderea rapidă a șomajului în rândul tinerilor.

3.8 *Stimulente pentru întreprinderi în vederea angajării tinerilor*

3.8.1 Pentru a facilita întreprinderilor luarea unei decizii cu privire la angajarea unor tineri neexperimentați, poate fi util să li se ofere stimulente, care constau adesea din subvenții salariale sau o reducere a contribuțiilor la sistemele de asigurări sociale. În acest context trebuie însă avut grijă să nu se ajungă la denaturări ale concurenței și la o subminare a sistemelor de asigurări sociale. Exemple de astfel de stimulente sunt subvențiile pe care le plătește HRDA ([25]) întreprinderilor din Cipru pentru programele de formare a tinerilor angajați. În special, IMM-urile pot astfel compensa formarea necesară și productivitatea mai redusă în faza inițială.

([21]) NEBA – Jobcoaching
([22]) U.S. Steel Kosice – Equality of Opportunity
([23]) Belgia - Activa
([24]) IZA – Șomajul în Europa
([25]) Cipru - Scheme for the job placement and training of tertiary education

3.8.2 Cardul finlandez „Sanssi” ([26]) atestă că angajatorul unui șomer tânăr sub 30 de ani poate cere o subvenție salarială pentru 10 luni.

3.8.3 Ungaria a ales calea stimulării întreprinderilor în vederea angajării tinerilor sub 25 de ani prin reducerea pentru o anumită perioadă de timp a salariului brut și a contribuțiilor la asigurările sociale.

3.8.4 În Italia, întreprinderile beneficiază de un stimulent fiscal referitor la contribuțiile sociale pentru o perioadă de 12 luni dacă angajează cu contract pe durată nedeterminată tineri cu vârsta între 18 și 29 de ani, care nu au avut un loc de muncă remunerat timp de cel puțin șase luni sau care nu au o diplomă de învățământ secundar sau profesional.

3.9 *Măsurile de promovare a spiritului întreprinzător*

3.9.1 Unul dintre cei trei piloni ai Planului de acțiune „Antreprenoriat 2020 – Relansarea spiritului de întreprindere în Europa” ([27]) este formarea antreprenorială în vederea sprijinirii creșterii și creării de întreprinderi. Prin „certificatul de competențe antreprenoriale” ([28]), tinerii beneficiază de o formare în economie generală și în economia întreprinderii, care, după absolvirea unui examen, înlocuiește examenul de antreprenor necesar în Austria pentru exercitarea unei activități independente.

3.9.2 Prin intermediul programului „Junior Company”, elevii cu vârsta între 15 și 19 ani înființează întreprinderi reale pentru durata unui an școlar și oferă pe piață produse și servicii pe care le-au dezvoltat ei înșiși, dobândind astfel în mod direct competență economică.

3.9.3 Proiectul „Extraordinary Education™” le permite tinerilor să testeze într-un mediu neconstrângător o idee de afaceri și să își însușească competențe antreprenoriale și de comunicare de bază, indiferent de vârstă și de limbă.

3.9.4 Pentru a asigura accesul la finanțare al noilor întreprinderi, precum și pentru a stimula crearea de locuri de muncă, în România întreprinderile nou înființate beneficiază de scutire de taxele de înregistrare. În plus, li se oferă o facilitate fiscală pentru doi până la patru angajați, un împrumut până la 10 000 EUR, care reprezintă 50 % din planul de afaceri, iar 80 % din creditele luate sunt garantate de către guvern. Între 2011 și martie 2014 au fost înființate 12 646 de IMM-uri și s-au creat 22 948 de locuri de muncă. Doar 188 de IMM-uri au fost închise. Acest program de succes va continua și în 2014.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

([26]) Finlanda – Sanssi card
([27]) COM(2012) 795 final
([28]) Austria - Certificat de competențe antreprenoriale

Avizul Comitetului Economic și Social European privind relațiile comerciale transatlantice și poziția CESE cu privire la îmbunătățirea cooperării și la un eventual acord de liber schimb UE-SUA

Aviz din proprie inițiativă

(2014/C 424/02)

Raportor: **dl Jacek KRAWCZYK**

Coraportor: **dna Sandy BOYLE**

În cadrul sesiunii sale plenare din 11 iulie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Relațiile comerciale transatlantice și poziția CESE cu privire la îmbunătățirea cooperării și la un eventual acord de liber schimb UE-SUA.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 20 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie 2014), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 187 de voturi pentru, 7 voturi împotrivă și 10 abțineri.

1. **Concluzii**

1.1 Comitetul consideră că un parteneriat comercial și investițional transatlantic (TTIP) de succes ar putea reprezenta un factor semnificativ pentru generarea unei adevărate creșteri și a unui optimism real. Având în vedere redresarea în general lentă de pe urma crizei economice și financiare din 2008, un acord echilibrat ar putea stimula întoarcerea economiei europene către creșterea economică și crearea de locuri de muncă.

1.2 Comitetul salută șansele importante oferite de un acord comercial de ample dimensiuni între UE și Statele Unite, nu numai pentru extinderea comerțului și a investițiilor la nivel transatlantic, ci și pentru potențiala contribuție a acestuia la dezvoltarea unor norme și standarde globale consolidate, care ar aduce beneficii sistemului comercial multilateral în sine.

1.3 Având în vedere solicitarea generalizată și legitimă a cetățenilor europeni privind transparența totală a negocierilor comerciale, CESE atrage atenția Consiliului și Comisiei asupra necesității aplicării stricte și uniforme a articolului 218 din TFUE, în special a alineatului (10), care prevede că: „Parlamentul European este informat de îndată și pe deplin pe parcursul tuturor etapelor procedurii”.

1.4 În conformitate cu Tratatul de la Lisabona, Comisia are obligația de a recunoaște rolul instituțional al CESE în cadrul negocierilor privind TTIP. Este esențială transparența deplină și consultarea Comitetului și a altor părți interesate ale societății civile, dacă se dorește ca acordul să se bucure de un sprijin public amplu. Textele trebuie comunicate părților interesate cât mai devreme cu putință.

1.5 Este important ca beneficiile TTIP să se distribuie echitabil între comunitatea de afaceri, lucrători, consumatori și cetățeni.

1.6 Pe măsură ce se derulează negocierile și devin cunoscute rezultatele evaluărilor de impact, trebuie aduse la zi și monitorizate proiecțiile statistice și previziunile economice.

1.7 Beneficiile majore ale TTIP se vor regăsi în domeniul reglementării. De o importanță critică este angajamentul ferm asumat de ambele părți că TTIP nu vizează coborârea standardelor existente. Respectarea acestui angajament va fi esențială pentru obținerea unui amplu sprijin public și politic. Comitetul își rezervă dreptul să evalueze rezultatul final în lumina tuturor acestor considerente.

1.8 Spre deosebire de aproape toate celelalte acorduri comerciale bilaterale, economiile și beneficiile potențiale de pe urma TTIP rezidă la nivelul barierelor netarifare. Deși este probabil ca numai aproximativ 20 % din economii să provină din reducerile tarifare, în anumite industrii-cheie există creșteri semnificative cărora trebuie să li se acorde atenție. Este importantă reciprocitatea în domeniul accesului pe piață.

1.9 Un capitol robust privind comerțul și dezvoltarea durabilă este esențial, constituind un ingredient așteptat cu mult interes de societatea civilă de pe ambele părți ale Atlanticului.

1.10 Investițiile transatlantice pot reprezenta un stimul important pentru creștere. Propunerea de a se include o procedură de soluționare a litigiilor dintre investitori și stat (ISDS) a stârnit îngrijorări substanțiale în rândul opiniei publice de pe ambele părți ale oceanului. Comisia a lansat o consultare publică online pe tema *„Protecția investițiilor și ISDS în Acordul TTIP”*, fiind esențială existența unui dialog transparent și incluziv la finele acestui proces. CESE poate să joace un rol important în facilitarea acestuia.

1.11 TTIP a generat un interes uriaș în rândul tuturor părților societății civile din SUA și UE. CESE a stabilit deja contacte excelente cu mediul de afaceri, sindicatele, organizațiile agricole, de consumatori și de mediu din SUA. Există o voință clară de a se menține și dezvolta această poziție, iar CESE se află într-o poziție favorabilă pentru a promova și a încuraja dialogul și cooperarea în curs.

1.12 Comitetul salută faptul că un grup de monitorizare din partea CESE, compus din trei membri, va primi acces la documente în același regim cu Grupul consultativ de experți instituit de Comisie. Comitetul consideră că aceasta reprezintă o recunoaștere a rolului său ca instituție consultativă oficială, în temeiul Tratatului de la Lisabona.

Recomandări

1.13 TTIP trebuie recunoscut de către CESE ca prioritate continuă pe întreaga durată a negocierilor și a punerii în aplicare a oricărui fel de acord. CESE trebuie să monitorizeze îndeaproape toate aspectele negocierilor TTIP. Ar trebui să se adopte o abordare pe bază de proiecte și să se identifice, în concertare cu societatea civilă din UE și SUA și cu Comisia Europeană, domeniile cu potențialul cel mai ridicat pentru lucrările viitoare.

1.14 Abordarea coerenței în materie de reglementare ar trebui să fie ambițioasă și transparentă, iar la baza negocierilor ar trebui să stea bunele practici. Este esențial să se respecte garanțiile oferite de ambele părți că nu vor fi coborâte standardele.

1.15 Acordul ar trebui să cuprindă mecanisme eficiente și să se refere la cooperarea în materie de reglementare, pentru a facilita consultarea încă din primele etape cu privire la noile reglementări care ar putea aduce atingere intereselor oricăreia dintre părți. Acest fapt nu trebuie să aducă atingere dreptului UE, al statelor sale membre sau al SUA de a reglementa, la nivelul pe care-l consideră adecvat, aspecte legate, de exemplu, de protecția sănătății, a consumatorului, a muncii și a mediului.

1.16 Ambele părți ar trebui să dea dovadă de ambiție în materie de tarife și să facă eforturi în direcția eliminării și/sau a reducerii treptate a acestora, inclusiv în domeniile sensibile. Acest lucru trebuie întreprins într-un mod reciproc avantajos.

1.17 Urmărirea negocierilor comerciale bilaterale nu ar trebui să slăbească angajamentul UE față de OMC și față de un acord multilateral global solid.

1.18 O componentă esențială a acordului ar trebui să o constituie un capitol solid și robust privind dezvoltarea durabilă. Componentele indispensabile ale acestuia sunt:

— Părțile trebuie să-și reafirme obligațiile care decurg din apartenența la Organizația Mondială a Muncii (OIM);

— Cele opt convenții principale ale OIM, așa cum sunt acestea susținute prin Declarația de la Singapore a OMC din 1996, trebuie să constituie temeiul minim;

— Reafirmarea unui angajament comun față de punerea în aplicare eficientă, promovarea și supravegherea aplicării legislației și a inițiativelor în domeniul mediului;

— Angajamentul de a asigura și promova conservarea, utilizarea sustenabilă și gestionarea resurselor naturale, precum și respectarea acordurilor multilaterale în domeniul mediului;

1.19 CESE ar trebui să faciliteze un dialog pe bază amplă cu privire la ISDS la încheierea consultărilor Comisiei pe tema *„Protecția investițiilor și ISDS în Acordul TTIP"*. Pentru a putea ajuta la acest efort, Comisia Europeană ar trebui să clarifice în ce mod urmează să evalueze și să țină seama de rezultatele consultării și să furnizeze o definiție preliminară a unor termeni precum „futil" în legătură cu scopul declarat de„eliminare a acțiunilor în justiție futile" sau „scop public" în legătură cu excepțiile prevăzute pentru interdicția exproprierilor.

1.20 În cadrul activităților sale continue pe marginea proiectului privind TTIP; CESE ar trebui să elaboreze un aviz din proprie inițiativă privind ISDS.

1.21 CESE susține includerea unui capitol dedicat problematicii IMM-urilor.

1.22 Specificul serviciilor publice în UE trebuie menținut, în conformitate cu obligațiile impuse de Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

1.23 Este de importanță crucială asigurarea unei aprovizionări fiabile cu energie și a accesului la materii prime strategice. TTIP ar trebui să promoveze totodată eficiența energetică și energia din surse regenerabile și să garanteze dreptul fiecăruia dintre parteneri de a menține sau de a crea standarde și reglementări în acest domeniu, făcând totodată maximul de eforturi posibile pentru convergența dintre standardele interne din UE și din SUA.

1.24 Este esențial să se aplice un acces egal la achizițiile publice pe ambele părți ale Atlanticului. Asemenea dispoziții nu trebuie să submineze capacitatea statelor membre ale UE, precum și a autorităților locale și regionale, de a-și urmări propriile politici sociale și de mediu, convenite în mod democratic.

1.25 Ambele părți la acord ar trebui să recunoască că promovarea și protejarea intereselor consumatorului sunt de o importanță crucială pentru obținerea unui sprijin public amplu pentru orice acord.

1.26 Trebuie să se țină seama de criteriile existente în UE la nivel agricol și agroalimentar, precum și să se respecte principiul precauției, consacrat prin Tratatul de la Lisabona.

1.27 În TTIP ar trebui să se găsească o modalitate practică de a se asigura întreprinderilor securitate juridică pe baza indicațiilor geografice.

1.28 Sesiunile de informare a societății civile la finele fiecărei runde de negocieri ar trebui menținute pe toată durata negocierilor, până la ultima fază de negocieri înainte de parafare. Astfel de sesiuni de informare s-ar bucura de mult mai multă susținere publică dacă Comisia Europeană ar declara limpede că acestea au caracter consultativ și că opiniile exprimate de către părțile interesate vor fi avute în vedere în mod corespunzător de către negociatori.

1.29 O componentă esențială a oricărui acord trebuie să o constituie un mecanism solid de monitorizare în comun de către societatea civilă. Acest fapt ar trebui să impună ambelor părți obligația de a consulta reprezentanții societății civile din partea respectivă, prin intermediul unui Grup consultativ intern (GCI) care să asigure o reprezentare echilibrată a intereselor economice, sociale și de mediu. De partea UE, CESE ar trebui să reprezinte un element-cheie în acest mecanism. GCI ar trebui:

— să aibă autoritatea să adreseze recomandări autorităților naționale și autorităților politice comune (de exemplu, Comitetul comun pentru comerț și dezvoltare durabilă) ale acordului, autoritățile politice trebuind să dea un răspuns la aceste recomandări într-un termen determinat;

— să aibă dreptul să primească contribuții oficiale din partea altor organizații ale societăți civile în ceea ce privește punerea în aplicare a capitolului privind dezvoltarea durabilă și să le transmită autorităților politice în vederea obținerii unui răspuns;

— să primească dreptul de a emite avize și recomandări bazate pe contribuțiile părților terțe.

— să aibă posibilitatea să solicite părților, în anumite condiții, să inițieze o procedură de consultare sau de soluționare a litigiilor pentru încălcări ale dispozițiilor de la capitolul dezvoltare durabilă.

1.30 De asemenea, este esențial să se prevadă reuniuni comune ale mecanismelor interne de monitorizare ale celor două părți cel puțin o dată pe an, ca organism comun, pentru a revizui implementarea capitolului privind dezvoltarea durabilă și pentru a adresa comunicări și recomandări comune părților.

1.31 Trebuie activate Dialogul transatlantic în domeniul muncii și cel în domeniul mediului prevăzute de către Consiliul Economic Transatlantic. Aceasta este o reiterare a apelului formulat de CESE în avizul CESE din martie 2009 ([1]).

1.32 Ca prioritate imediată, CESE ar trebui să instituie un Grup de contact UE-SUA.

2. **Context introductiv**

2.1 În momentul lansării discuțiilor cu privire la un Parteneriat transatlantic pentru comerț și investiții de mare amploare între SUA și UE, o declarație comună emisă de președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy și președintele SUA, Barack Obama arăta că: „Prin aceste negocieri, Statele Unite și Uniunea Europeană vor avea ocazia nu numai să extindă aria comerțului și a investițiilor dincolo de Atlantic, ci și să contribuie la elaborarea unor norme globale, care pot consolida sistemul comercial multilateral."

2.2 Aceste afirmații subliniază potențialul acestui acord de a stabili standarde într-un context multilateral. În trecutul apropiat, UE a deschis și, în unele cazuri a încheiat negocieri pentru mai multe acorduri comerciale bilaterale. Deși acestea oferă un potențial considerabil, CESE își reafirmă preferința clară pentru un acord multilateral solid, negociat prin intermediul OMC. Este important ca UE să continue urmărirea acestei căi și să dezvolte realizările modeste ale Conferinței ministeriale de la Bali din 2013.

3. **Contextul politic**

3.1 Există o voință politică uriașă, de ambele părți ale Atlanticului și de ambele laturi ale liniei de demarcare politică din SUA, să se ajungă la un rezultat de succes al negocierilor TTIP. Obiectivul ar trebui să îl constituie încheierea negocierilor în cursul actualului mandat al administrației SUA.

3.2 Comitetul își reafirmă angajamentul față de natura cordială și pozitivă a discuțiilor, care continuă către un rezultat orientat spre progres. Ne simțim încurajați de asigurările primite din ambele părți că negocierile nu vor duce la o coborâre a standardelor. CESE va urmări îndeaproape negocierile și așteaptă cu interes un schimb de bune practici în acest sens, având în vedere natura foarte sensibilă a discuțiilor și cerința fermă a unei transparențe maxime, comunicată CESE în aceste ultime luni de către toate elementele constitutive ale societății civile europene.

3.3 Comitetul observă că toate etapele negocierilor, până la încheierea unui acord eventual, vor necesita un sprijin substanțial din partea cetățenilor europeni, „reprezentați direct, la nivelul Uniunii, în Parlamentul European", [cf art. 10 alineatul (2) din TUE]. Așadar, CESE solicită Consiliului și Comisiei să aplice în mod scrupulos procedurile prevăzute la articolul 218 din TFUE și în special cele de la alineatul 10: „Parlamentul European este informat de îndată și pe deplin pe parcursul tuturor etapelor procedurii."

3.4 Este nevoie de un efort considerabil din partea partenerilor de negociere pentru a consulta și a informa în mod regulat societatea civilă în cursul procesului de negociere. Este esențială transparența deplină și este de importanță vitală ca textele să fie comunicate părților interesate cât mai devreme cu putință, permițându-se prezentarea la timp a argumentelor constructive, într-o etapă în care substanța acestora să poată fi luată în considerare în cadrul procesului de negociere. De asemenea, deplina transparență ar ajuta la o tranziție ușoară în momentul numirii noii Comisii Europene.

([1]) JO C 228, 22.9.2009, p. 32-39.

3.5 Atmosfera transatlantică a fost înveninată de dezvăluirile privind spionajul NSA. Făcând legătura între problema sensibilă a NSA și discuțiile comerciale în curs, cancelarul german Angela Merkel a afirmat în Bundestag (la 18 noiembrie): „Relațiile transatlantice și, prin urmare, și negocierile în vederea unui acord de liber schimb sunt puse, fără îndoială, la încercare de acuzațiile persistente împotriva SUA. Aceste acuzații sunt grave. Ele necesită explicații și, ceea ce este și mai important pentru viitor, trebuie să se reconstruiască încrederea". Parlamentul European a aprobat o rezoluție ([2]) în care se afirmă clar că aprobarea acordului comercial SUA-UE de către Parlament „ar putea fi pusă în pericol" dacă supravegherea masivă exercitată de Agenția Națională de Securitate a SUA (NSA) nu încetează. Comitetul speră că problemele în acest domeniu pot fi rezolvate prin diplomație și bunăvoință.

3.6 Negocierile pe marginea TTIP vor constitui un test decisiv pentru restabilirea încrederii necesare; este important să se reamintească nota pozitivă anterioară a comunicării Biroului executiv al președintelui către președintele Camerei Reprezentanților (martie 2013), prin care se stabilea tonul negocierilor: „Beneficiile potențiale justifică eforturile peste măsură". Comitetul își formulează propriile considerații în acest spirit.

4. **Studiile cu privire la impactul economic, social și de mediu al TTIP**

4.1 Se justifică un oarecare scepticism față de șansele de succes final, mai ales în lumina experiențelor anterioare, și anume inițiativa din 1998 demarată de Sir Leon Brittan și mai recentele Dialoguri transatlantice din anii 2000. Pentru a se asigura o situație reciproc avantajoasă, trebuie să încercăm să examinăm, prin studii elaborate în comun, perspectivele în ceea ce privește crearea de locuri de muncă și punctele unde ar putea interveni eventuale pierderi de locuri de muncă. Totuși, fără creștere nu vor apărea noi locuri de muncă. Concluziile studiului din 2010 elaborat de *Copenhagen Economics* cu privire la impactul ISD ale UE în afara granițelor – care arătau că nu va exista un impact negativ măsurabil asupra ocupării forței de muncă – sunt relevante și în acest context.

4.2 UE ar trebui să aibă ambiția de a duce negocierile privind TTIP la bun sfârșit. În domeniul accesului pe piață este importantă reciprocitatea. O serie de studii recente ([3]), printre care și evaluarea de impact desfășurată de Comisie, arată că nu se vor obține beneficii decât de pe urma unui acord cuprinzător.

4.3 Negocierile ar trebui să se bazeze pe succesele existente. Se estimează că relațiile UE-SUA reprezintă deja, cumulat, baza a aproximativ 13 milioane de locuri de muncă și aproape 3,9 mii de miliarde în investiții, reprezentând 45 % din PIB-ul global.

4.4 Au fost efectuate deja proiecții statistice intensive. Centrul pentru cercetare economică a apreciat că un acord cuprinzător ar duce la o creștere a PIB-ului de 119 miliarde EUR în UE și de 95 de miliarde în SUA.

Coaliția întreprinderilor pentru comerțul transatlantic (*Business Coalition for Transatlantic Trade*) a estimat că TTIP ar urma să creeze o jumătate de milion de locuri de muncă cu salarii ridicate în UE și SUA.

4.5 Cu toate acestea, există și previziuni mai puțin optimiste, ca, de exemplu, cea a Centrului de Cercetări Politice și Economice (CEPR), conform căruia cea mai mare parte a locurilor de muncă create vor fi în sectoare cu competențe reduse, în timp ce locurile de muncă de înaltă competență în electronică vor scădea deosebit de mult în UE. Acest studiu apreciază că 0,2–0,5 % din forța de muncă a UE ar putea fi nevoită să-și schimbe locul de muncă ca urmare a unei restructurări economice cauzate de TTIP. Este important ca asemenea schimbări să fie recunoscute încă din primele etape și să se ia măsuri corespunzătoare în industriile/statele membre afectate pentru a se recunoaște competențele transferabile și pentru a se recicla această forță de muncă calificată.

4.6 Este inevitabil ca impactul unui TTIP de succes să fie inegal; impactul parteneriatului ar depinde de variabile naționale, regionale și sectoriale. Prin urmare, pe măsură ce se desfășoară negocierile, proiecțiile statistice trebuie actualizate și monitorizate constant; promisiunea trebuie verificată în lumina realității în curs de desfășurare.

4.7 Este de o importanță vitală ca Comitetul să încurajeze orice astfel de studii de evaluare a impactului, necesare mai ales în domeniile creării de locuri de muncă, al mobilității locurilor de muncă, al calității acestora și al aplicării tehnologiei, și să se țină la curent cu rezultatele acestor studii.

([2]) http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//RO&language=-RO

([3]) A se vedea „Reducerea barierelor transatlantice din calea comerțului și a investițiilor – O evaluare economică" – Centre for Economic Policy Research, Londra, martie 2013. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Studiile de acest tip fac deja parte din procesul UE (de exemplu, studiul de impact al sustenabilității comerțului desfășurat în prezent de Comisia Europeană ([4])), însă este esențial ca acestea să aibă o bază amplă, să fie deschise și transparente și să includă în mod constant contribuțiile societății civile. Comitetul așteaptă, la rândul său, cu interes să-și aducă o contribuție esențială și sistematică în acest sens. Ar trebui să existe un angajament permanent și constructiv și o recunoaștere fundamentală a rolului societății civile în întregul proces. Prezentul aviz constituie numai contribuția inițială a CESE la acest efort.

4.9 Comitetul își rezervă dreptul să evalueze rezultatul final în lumina tuturor acestor angajamente.

5. **Eliminarea tarifelor în comerțul transatlantic**

5.1 În pofida tarifelor vamale relativ scăzute, pentru anumite produse sensibile există, de ambele părți ale oceanului, tarife ridicate, cum ar fi în cazul tutunului, al textilelor și îmbrăcămintei, al zahărului, al încălțămintei, al produselor lactate și al câtorva legume. În plus, SUA menține tarife ridicate pentru preparatele alimentare, preparatele din pește și din carne, preparatele din cereale, paste și ciocolată. Pentru operatorii din aceste sectoare, eliminarea tarifelor ar putea reprezenta un stimulent deosebit pentru implicarea în activități de export.

5.2 Totodată, comerțul transatlantic este caracterizat de o cantitate substanțială de comerț intra-firmă și de comerț cu bunuri intermediare. Produsele finale constituie adesea rezultatul unui lanț de aprovizionare destul de complicat, în care fie și niște tarife reduse pot avea un efect semnificativ asupra competitivității produsului. De aceea, încă din prima zi a acordului ar trebui eliminate cât mai multe taxe vamale cu putință. Pentru restul taxelor, perioada de tranziție nu ar trebui să depășească 5 ani.

6. **Reconcilierea unor diferențe fundamentale în materie de reglementare și de stabilire a standardelor**

6.1 Atât în SUA, cât și în UE, se recunoaște în mod uzual, că potențialul major al TTIP constă în domeniul reglementării. CESE salută angajamentul ferm asumat de negociatorul-șef din partea UE, Ignacio Garcia Bercero, că „aceste negocieri nu vizează – și repet: nu vizează coborârea standardelor.”

6.2 Acesta este un aspect fundamental pentru CESE, iar ca atare numai din perspectiva acestei afirmații și a faptului că ea a fost reiterată de negociatorul-șef din partea SUA, Dan Mullaney, la reuniunea de informare a societății civile din noiembrie 2013, CESE nu evidențiază în avizul de față unele dintre multele preocupări care ar apărea dacă acest angajament nu ar fi respectat în întregime.

6.3 SUA nu reprezintă numai cel mai mare partener comercial al UE, ci constituie și un partener cu o poziție similară, cu care avem multe idealuri și valori în comun. Aspectele comune dintre UE și SUA depășesc cu mult diferențele. Aceasta este o situație rară – și un temei excelent pentru un rezultat ambițios. Pentru ca exporturile să se poată dezvolta la potențialul lor maxim, ar trebui să ne concentrăm asupra eliminării și soluționării barierelor netarifare de manieră reciproc avantajoasă, menținând totodată nivelul actual de standarde și de protecție a cetățenilor, a consumatorului, a muncii și a mediului. De aici ar trebui pornit.

6.4 Cu toate acestea, există abordări diferite față de reglementare/stabilirea standardelor, care vor necesita o examinare mult mai aprofundată în diverse sectoare, precum industria chimică, siguranța alimentară, agricultura, autovehiculele, industria cosmetică, industria textilă și a îmbrăcămintei și industria farmaceutică. În multe domenii ar trebui să fie posibilă realizarea unor beneficii de ambele părți printr-o mai mare coerență a reglementării, prin armonizare, prin recunoașterea reciprocă a testelor și a evaluării conformității, pentru a se obține rezultate similare prin procese similare. Oricare dintre aceste căi ar trebui însă să respecte standardele internaționale.

6.5 În vederea facilitării comerțului, modernizarea procedurilor și cooperarea în domeniul vamal ar trebui să ducă la simplificare și la eliminarea taxelor și inspecțiilor care nu sunt neapărat necesare.

([4]) http://www.trade-sia.com/ttip/

6.6 O trăsătură esențială a unei cooperări mai strânse în materie de reglementare între UE și SUA ar trebui să o reprezinte promovarea și schimbul de bune practici și îmbunătățirea siguranței, a sănătății și a bunăstării economice a populației de pe ambele părți ale Atlanticului.

6.7 Același nivel de ambiție ar trebui să ghideze negocierile privind barierele tehnice din calea comerțului (TBT), unde un capitol „TNT-plus"», inspirat de obiectivul de a nu coborî standardele, ar putea reprezenta una dintre căile de promovare a încrederii reciproce în sistemele de reglementare ale fiecărei părți.

6.8 Ar trebui incluse mecanisme eficace de prevenire a apariției unor noi bariere, prin intermediul unor consultări timpurii cu privire la reglementările care ar putea avea un impact semnificativ asupra industriei din UE sau din SUA, cu condiția de a se oferi tuturor părților interesate posibilitatea de a contribui la aceste consultări. Acest lucru nu trebuie să aducă atingere dreptului de a reglementa în conformitate cu nivelurile de protecție a sănătății, a cetățenilor/consumatorilor și cu standardele privind munca și mediul considerate a fi adecvate de către părți din rațiuni de interes public.

6.9 Este important ca practicile de luare a deciziilor de reglementare, de ambele părți ale oceanului, precum și cooperarea dintre SUA și UE în domeniul reglementării să se bazeze pe anumite principii, precum transparența, responsabilitatea și o elaborare a politicilor care își culege datele empirice în mod nepărtinitor și deschis din toate părțile societății.

6.10 Diferențele dintre părți în materie de norme și standarde ar putea fi reduse într-o mare măsură în viitoarele reglementări prin intermediul unui dialog și a unei consultări organizate din timp și pe o bază amplă acestea având potențialul de a reduce la minimum diferențele și de a scădea costurile atât pentru producători, cât și pentru consumatori.

7. **Dezvoltarea durabilă și standardele diferite**

7.1 UE și SUA joacă un rol important în dezbaterile de la nivel internațional privind dezvoltarea durabilă, precum și în cooperarea internațională în vederea atingerii obiectivelor din acest domeniu. În același timp, este important ca atât UE, cât și SUA să facă un efort în direcția dezvoltării durabile sub cele trei aspecte ale acesteia (creșterea economică, dezvoltarea socială și protecția mediului) în vederea bunăstării populațiilor lor. În acest context, TTIP, în special partea referitoare la comerț și la dezvoltarea durabilă, va oferi UE și SUA ocazia să-și reafirme angajamentul de a sprijini dezvoltarea durabilă prin politicile lor, precum și prin fluxuri consolidate de comerț și investiții, prin dialog și cooperare în cadrul furnizat de viitorul acord.

7.2 Din decembrie 2009, în conformitate cu Tratatul de la Lisabona ([5]), UE încearcă să includă un capitol privind comerțul și dezvoltarea durabilă în toate acordurile comerciale pe care le negociază. Această abordare este sprijinită ferm atât de CESE, cât și de PE.

7.3 Este important ca noul acord să reafirme dreptul părților de a reglementa și a-și stabili propriile priorități, politici și acte legislative în materie de dezvoltare durabilă, în conformitate cu angajamentele părților față de standardele și acordurile internaționale.

7.4 Trebuie salutat angajamentul frecvent menționat al Comisiei de a nu coborî standardele UE în domeniul sănătății, al siguranței, al mediului, al muncii și al protecției consumatorului. CESE ar trebui să monitorizeze acest aspect pentru a garanta că această asigurare nu este subminată.

7.5 Ar trebui să detaliem aceste puncte, prezentând principalele preocupări și sugerând o cale de urmat pozitivă, în care să se țină seama, printre altele, de chestiunile sociale. TTIP trebuie recunoscut de către CESE ca prioritate continuă pe întreaga durată a negocierilor și a punerii în aplicare.

7.6 Părțile ar trebui să-și reafirme angajamentul de a pune în practică și de a supraveghea activ aplicarea legislației în vigoare în domeniul muncii. De asemenea, părțile ar trebui să-și reafirme obligațiile care decurg din statutul de membru în Organizația Internațională a Muncii (OIM), inclusiv din Declarația OIM din 1998 privind principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă, cu caracter obligatoriu pentru toți membrii OIM. Cele 8 convenții principale OIM (consacrate în Declarația ministerială de la Singapore a OMC din 1996) trebuie să rămână fundamentul minim al aspectelor sociale ale oricărui capitol al TTIP privind dezvoltarea durabilă, așa cum a fost cazul în toate ALS ale UE din ultima perioadă ([6]).

([5]) Articolul 207 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), care specifică principiile politicii comerciale a UE, articolul 3 alineatul (5) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și articolul 21 din TUE, care prezintă principiile generale ale acțiunii externe a UE și care face totodată referire la sprijinul UE față de comerț și dezvoltarea durabilă.

([6]) JO L 127 14.5.2011, p. 62-65.

7.7 UE a promovat întotdeauna „agenda socială" în realizarea propriei piețe interne, CESE reprezentând, într-adevăr, exemplul viu al angajamentului UE față de dialog și consens. Respectând modelul social oarecum diferit al SUA, UE ar trebui totuși să promoveze și să protejeze propriul său model bazat pe solidaritate socială.

7.8 Părțile ar trebui să recunoască importanța guvernanței de mediu la nivel global și a normelor pentru abordarea provocărilor de mediu care constituie o preocupare comună. Ele ar trebui să-și reafirme angajamentul de a implementa efectiv și supraveghea activ aplicarea legislației în vigoare în domeniul mediului. În plus, părțile ar trebui să-și reitereze angajamentul față de întreprinderea unor pași pe calea asigurării și promovării conservării, utilizării și gestionării durabile a resurselor naturale. În acest context, părțile ar trebui să-și reitereze și angajamentul față de acordurile multilaterale de mediu (AMM).

7.9 TTIP ar trebui să fie și o ocazie pentru UE și SUA de a promova mai mult comerțul și investițiile care sprijină dezvoltarea durabilă, ca, de exemplu, liberalizarea comerțului cu bunuri și servicii de mediu (în conformitate cu inițiativa anunțată la Davos la 24 ianuarie 2014, la care participă ambele părți), promovarea responsabilității sociale a întreprinderilor și altele.

7.10 În comparație cu SUA, UE nu a inclus deocamdată chestiunile de muncă și de mediu conținute în capitolul privind dezvoltarea durabilă în procedura generală de soluționare a litigiilor, acestea fiind supuse, în schimb, unei proceduri de consultare care nu poate duce la sancțiuni comerciale. Logica din spatele acestei poziții nu este clară, CESE făcând apel la Comisie să vină cu lămuriri.

8. **Investițiile**

8.1 Ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, UE deține în prezent competențe în domeniul investițiilor. Un nou acord ar înlocui toate tratatele bilaterale de investiții (TBI) dintre SUA și nouă state membre.

8.2 La nivel multilateral, SUA și UE sunt părți la Acordul OMC privind măsurile investiționale legate de comerț (Acordul TRIMs). Cu toate acestea, acesta se aplică numai măsurilor care afectează comerțul cu bunuri, dar nu și serviciilor sau altor domenii dezvoltate în ultimii 20 de ani. În plus, UE și SUA au ajuns în aprilie 2012 la un acord privind un set ambițios de principii de investiții și au invitat alte țări să le urmeze modelul.

8.3 Problema includerii unui mecanism de ISDS a stârnit un amplu interes și multe îngrijorări în rândul populației de ambele părți ale Atlanticului. Salutăm recunoașterea de către Comisie a preocupării publice substanțiale care decurge din recursul agresiv la litigiu ([7]) și decizia Comisiei de a desfășura o consultare publică separată cu privire la protecția investițiilor și ISDS, în urma nivelului ridicat al interesului publicului. Exercițiul de consultare publică demarat la 27 martie 2014 reprezintă un bun exemplu de încurajare a contribuției societății civile la negocieri.

8.4 CESE consideră că este esențial ca orice dispoziție în materie de ISDS propusă în TTIP să nu aducă atingere dreptului statelor membre UE de a introduce reglementări în interes public. Comitetul ia notă de efortul în direcția unei mari mai transparențe și va elabora un aviz din proprie inițiativă pe tema ISDS.

8.5 La punctul 8 al fișei informative publicate la 3 octombrie 2013, Comisia prezintă propuneri pentru eliminarea eventualei utilizări abuzive a procedurilor ISDS. Comitetul consideră că se menține o lipsă de claritate în definirea anumitor termeni precum, printre altele, „acțiuni în justiție futile" și „scop public". Este esențial să se stabilească de urgență o definiție adecvată.

8.6 CESE consideră că este important ca poziția de negociere a UE să prevadă anumite condiții pentru includerea ISDS în acord, una dintre acestea fiind ca dispozițiile respective ale acordului să le permită statelor membre să urmărească „obiective legitime în materie de politici publice, precum protecția societății, a mediului, a consumatorului și a securității, asigurarea integrității și stabilității sistemului financiar, promovarea sănătății și siguranței publice în mod nediscriminatoriu". Este important ca această afirmație să constituie un principiu călăuzitor pentru negociatorii UE și să fie menționată clar în acord.

([7]) În prezent există cazuri de acțiuni agresive în justiție ale unor întreprinderi private împotriva unor state suverane, ca, de exemplu, *Veolia/Egipt* și *Philip Morris/Australia*.

9. **IMM-urile**

9.1 În Uniunea Europeană și în Statele Unite, IMM-urile și întreprinderile nou-înființate reprezintă motoare esențiale ale creșterii și ale creării de locuri de muncă. Peste 20 de milioane de întreprinderi din UE și 28 de milioane din SUA sunt IMM-uri. De ambele părți ale Atlanticului, IMM-urile reprezintă o sursă importantă de inovare, de noi produse și noi servicii și beneficiază deja de pe urma comerțului transatlantic.

9.2 TTIP va avea o valoare deosebită pentru IMM-uri, având în vedere că barierele din calea schimburilor comerciale tind să reprezinte o povară disproporționat de mare pentru întreprinderile mici, care dispun de mai puține resurse pentru a le depăși decât firmele mari. Printre potențialele beneficii ale TTIP pentru IMM-uri se numără tarifele, chestiunile de reglementare și barierele netarifare, serviciile, comerțul electronic, achizițiile publice, vama și facilitarea comerțului și drepturile de proprietate intelectuală.

9.3 CESE susține includerea în TTIP a unui capitol dedicat chestiunilor legate de IMM-uri. Un astfel de capitol ar putea institui mecanisme prin care cele două părți să colaboreze în vederea facilitării participării IMM-urilor la comerțul transatlantic. Prevederile ar putea include și un comitet pentru IMM-uri care să intre în dialog cu comunitatea întreprinderilor mici, precum și dezvoltarea informațiilor transmise online și a altor resurse care să ajute IMM-urile să înțeleagă dispozițiile acordului și modalitățile în care pot beneficia de pe urma lui.

10. **Interesele consumatorilor**

10.1 Încrederea consumatorilor este esențială pentru succesul TTIP. Aceasta ar duce la consumul privat, care are un efect de domino pozitiv asupra creșterii și ocupării forței de muncă. De aceea, este crucial să li se ofere consumatorilor garanțiile care să genereze încredere în piața transatlantică. Un important punct de plecare îl constituie garanția că nu se va opera nicio coborâre a standardelor existente. Provocarea constă însă în transformarea în realitate a acestui angajament, prin instituirea unui cadru juridic clar pentru a se evita o astfel de coborâre a standardelor și prin implicarea, printre alte inițiative, a societății civile în mod corespunzător și la momentul oportun în procesul de asigurare a convergenței reglementării. Ar trebui adoptate dispoziții pentru a se menține dreptul cetățenilor de a solicita asigurarea respectării unor astfel de dispoziții, în cazul în care sunt încălcate.

10.2 Există preocuparea că deschiderea frontierelor și înlăturarea barierelor din calea schimburilor comerciale ar putea duce la o mai mare răspândire și un mai mare impact al alimentelor contaminate. TTIP oferă ocazia excelentă de elaborare a unui sistem de alertă unic care să cuprindă atât UE, și SUA. Obiectivul ar consta în îmbunătățirea protecției consumatorului și în reducerea la minimum a efectelor negative asupra comerțului în cazul izbucnirii unei asemenea contaminări.

10.3 Trasabilitatea ingredientelor alimentelor și a derivatelor acestora este esențială pentru a se asigura siguranță și calitate și, precum și posibilitatea consumatorului de a alege în cunoștință de cauză. TTIP oferă celor două părți ocazia să înțeleagă mai bine lanțurile și rețelele globale complexe de aprovizionare și să elaboreze abordări robuste, compatibile și interoperabile pentru a asigura trasabilitatea și autenticitatea alimentelor, inclusiv sisteme de identificare a animalelor.

10.4 Ar trebui introduse sisteme obligatorii de raportare și de schimb de informații cu privire la noi produse, pentru a se păstra o urmă a introducerii pe piață a nanomaterialelor fabricate, pentru care ar trebui instituit și un inventar cuprinzător, deschis analizei publice.

11. **Serviciile**

11.1 O mare parte a datelor statistice dovedesc că intensificarea comerțului și creșterea investițiilor în sectorul serviciilor ar putea reprezenta unul dintre principalele domenii majore de creștere. De aceea, este importantă negocierea unor angajamente semnificative în domeniul serviciilor (inclusiv al serviciilor financiare) de ambele părți. Se consideră că o prioritate pentru întreprinderile din UE o reprezintă îmbunătățirea accesului pe piață.

11.2 Negocierile trebuie să țină totodată seama pe deplin de specificul serviciilor publice din UE, care trebuie menținute în conformitate cu obligațiile asumate prin Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

11.3 Cooperarea în domeniul reglementării ar trebui să vizeze și serviciile și să asigure o mai bună colaborare între factorii de reglementare, o mai mare transparență și eliminarea cerințelor superflue și împovărătoare.

12. **Agricultura și sectorul agroalimentar**

12.1 Acordul ar trebui să fie ambițios în ceea ce privește aspectele sanitare și fitosanitare (SPS), domeniu în care SUA și Uniunea Europeană ar trebui să încerce să negocieze un capitol ambițios „SPS-plus".

12.2 Modurile de producție agricolă și agroalimentară evoluează în condiții destul de diferite în SUA și UE (de exemplu, din perspectiva bunăstării animalelor, a reglementărilor în materie de siguranță alimentară, a utilizării produselor pentru protecția recoltelor). În Statele Unite, decizia de a introduce sau nu un produs pe piață se bazează numai pe considerente științifice, în timp ce în Europa acest tip de decizie se ghidează după „principiul precauției". În cadrul negocierilor trebuie să se țină seama de această diferență de abordare.

12.3 În lumina angajamentului sus-menționat al Comisiei de a nu coborî standardele UE, inclusiv în ceea ce privește protecția consumatorilor, ar trebui să acordăm o atenție deosebită chestiunilor de siguranță alimentară (informarea privind OMG, carnea cu hormoni, alimentele preparate prin curățare chimică etc.), asigurându-ne că putem respecta întotdeauna principiul precauției (consacrat în Tratatul de la Lisabona). Eforturile de a îmbunătăți compatibilitatea dintre sistemele de reglementare din SUA și din UE ar trebui să respecte cel mai înalt nivel al standardelor de siguranță alimentară de ambele laturi ale Atlanticului.

13. **Achizițiile publice**

13.1 Achizițiile publice reprezintă o problemă deosebit de sensibilă, în care însă UE ar trebui să adopte o abordare mai ofensivă, deoarece în prezent întreprinderile din SUA beneficiază într-o mai mare măsură de deschiderea pieței UE decât viceversa. Este esențial ca în orice acord să se aplice niveluri egale de acces la achizițiile publice pe ambele părți ale Atlanticului.

13.2 Negociatorii trebuie să ia toate măsurile necesare pentru ca dreptul statelor membre ale UE, precum și al autorităților locale și regionale de a-și urmări propriile politici sociale și de mediu, convenite în mod democratic nu va fi subminat.

14. **Protecția datelor cu caracter personal**

Există unele îngrijorări în ceea ce privește posibilitatea ca TTIP să ducă la o slăbire a normelor privind protecția datelor în UE și SUA, deschizând posibilitatea periclitării datelor cetățenilor și a încălcării vieții lor private. Potrivit angajamentului la care se face referire la punctul 6.1, este de o importanță vitală să nu aibă loc nicio diminuare a standardelor de protecție în acest domeniu și ca cetățenilor UE să li se garanteze același nivel de protecție în temeiul legislației actuale a UE de protecție a datelor atunci când au de a face cu întreprinderi cu sediul în SUA.

15. **Energia şi materiile prime strategice**

15.1 Asigurarea unei aprovizionări fiabile cu energie este de o importanță crucială. În cursul TTIP trebuie să se acorde atenție elaborării unor dispoziții cu privire la securitatea aprovizionării cu energie și cu materii prime strategice, menite să identifice strangulările existente și viitoare în materie de ofertă și de infrastructură care ar putea afecta comerțul cu energie, precum și elaborării unor mecanisme pentru soluționarea crizelor și a întreruperilor aprovizionării.

15.2 Eficiența energetică și promovarea energiei din surse regenerabile reprezintă un aspect fundamental al politicii energetice a UE și a SUA. TTIP ar trebui să promoveze aceste obiective și să garanteze dreptul fiecărei părți de a-și menține sau stabili standardele și reglementările în ceea ce privește, de exemplu, performanța energetică a produselor, a echipamentelor și a proceselor, făcând totuși toate eforturile posibile în direcția convergenței standardelor interne ale UE și ale SUA.

16. **Indicațiile geografice**

UE exportă în SUA produse cu valoare adăugată ridicată, în care sistemul de indicații geografice (IG) joacă un rol-cheie. Acest sistem protejează produsele UE împotriva imitației și a fraudei și împiedică inducerea în eroare a consumatorilor. În acord ar trebui să se găsească o modalitate practică de a se asigura întreprinderilor securitate juridică pe baza indicațiilor geografice.

17. **Rolul și implicarea societății civile**

17.1 CESE salută procesul deja consacrat în cadrul căruia are loc o informare deplină a societății civile după fiecare rundă de negocieri, acesta fiind deosebit de valoros. Este de o importanță vitală ca toate părțile interesate să fie consultate în continuare și ca CESE să fie acceptat drept componentă esențială a acestui proces. Există însă în rândul societății civile îngrijorarea că textele negocierilor sunt tratate cu o confidențialitate nejustificată, ceea ce împiedică procesul de informare. Acest fapt ar putea submina grav încrederea și sprijinul populației față de orice acord TTIP negociat.

17.2 Consiliul Economic Transatlantic și deficiențele și disparitățile dintre cele cinci dialoguri transatlantice (Întreprinderi, Consumatori, Legiuitori, Muncă și Mediu) au fost prezentate pe larg în avizul CESE publicat în martie 2009 ([8]). Așa cum o dovedesc Dialogul transatlantic Întreprinderi și Consumatori, aceste organisme corect instituite și funcționale au potențialul de a aduce o contribuție importantă la procesul de negociere. CESE își reiterează, prin urmare, apelul privind activarea Dialogurilor transatlantice pentru Muncă și Mediu.

17.3 După cum se menționează și mai sus, TTIP este primit cu temeri în aceeași măsură în care aduce promisiuni, iar rolul societății civile va fi esențial pentru eventuala acceptare sau respingere a rezultatelor negocierilor.

Întreaga nouă generație de acorduri comerciale bilaterale în care s-a angajat UE prevede un mecanism de monitorizare de către societatea civilă.

17.4 Fiecare dintre aceste mecanisme va fi unul *sui generis*, în funcție de circumstanțele efective. Însă CESE este convins că trebuie găsit un astfel de mecanism special pentru TTIP cât mai curând cu putință și că CESE trebuie consultat cu privire la formatul acestuia.

18. **Rolul CESE**

18.1 Se impune recunoașterea rolului instituțional al CESE în întregul proces de negociere a TTIP, precum și menținerea unui dialog sistematic între CESE, Comisia Europeană și Parlamentul European în cursul întregului proces de negociere.

18.2 Tratatul de la Lisabona reafirmă rolul Comitetului ca punte între societatea civilă și celelalte instituții ale UE, ceea ce constituie o parte esențială a cooperării strânse dintre CESE și Comisie. Având în vedere semnificația potențială a TTIP, este esențial:

— ca Comisia să recunoască acest rol și să informeze constant Comitetul cu privire la toate aspectele procesului de negociere. În acest sens, CESE salută faptul că se va acorda acces unui grup de monitorizare alcătuit din trei membri CESE la toate documentele prezentate grupului consultativ din cadrul DG Trade;

— să se mențină un rol incluziv pentru societatea civilă în întregul proces de negociere;

— să se instituie un mecanism comun robust și pe deplin reprezentativ al societății civile în orice mediu ulterior încheierii acordului. CESE trebuie să joace un rol central în orice astfel de organism.

18.3 Deși SUA nu dispun de o structură similară cu cea a CESE, misiunea din februarie 2014 la Washington a dovedit că există o structură matură a societății civile organizate în SUA. Aceasta este complementară structurii pe trei grupuri din cadrul CESE. TTIP reprezintă, prin urmare, o ocazie excelentă pentru CESE de a-și continua politica stabilită anterior privind dezvoltarea relațiilor transatlantice cu societatea civilă. În acest scop, se recomandă înființarea unui grup de contact UE-SUA ca prioritate imediată.

18.4 Avizul de față reprezintă începutul, și nu sfârșitul, implicării CESE în procesul TTIP. Se recomandă instituirea unui proiect continuu al CESE vizând participarea la monitorizarea procesului de negociere a TTIP în calitate de reprezentant al societății civile. Aceasta poate însemna, printre altele, elaborarea de noi avize, organizarea de audieri publice, seminare, conferințe etc. pe teme precum dezvoltarea durabilă, IMM-urile, ISDS, achizițiile publice și analize sectoriale specifice.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

([8]) JO C 228 22.9. 2009, p. 32-39.

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN

499-A SESIUNE PLENARĂ A CESE DIN 4 ŞI 5 IUNIE 2014

Avizul Comitetului Economic şi Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu şi Comitetul Economic şi Social European – O viziune a pieței interne a produselor industriale

[COM(2014) 25 final]

(2014/C 424/03)

Raportor: **dl Denis MEYNENT**

La 7 martie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic şi Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu şi Comitetul Economic şi Social European – O viziune a pieței interne a produselor industriale

COM(2014) 25 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 14 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 şi 5 iunie (şedința din 4 iunie 2014), Comitetul Economic şi Social European a adoptat prezentul aviz cu 144 de voturi pentru, 2 voturi împotrivă şi 3 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 Comitetul Economic şi Social European (CESE) salută Comunicarea Comisiei intitulată „O viziune a pieței interne a produselor industriale”. Această comunicare se înscrie într-o evoluție recentă şi bine-venită către o politică industrială la nivelul Uniunii, care se traduce, în special, prin Comunicarea intitulată „Pentru o renaştere industrială europeană”.

1.2 CESE este de părere că standardele tehnice privind produsele industriale trebuie să facă obiectul unei reglementări democratice, deschise şi transparente, care să implice un număr mare de părți interesate care să cuprindă cel puțin: întreprinderile, dintre care IMM-urile, salariații sau reprezentanții lor, consumatorii, ONG-urile pentru protecția mediului. Pentru ca această deschidere să fie o realitate concretă, este legitim să se acorde un sprijin public părților interesate care nu dețin resurse suficiente pentru a participa.

1.3 Domeniul de aplicare al „cerințelor esențiale” de interes public susceptibile de a fi transpuse în standarde tehnice nu ar trebui să se limiteze la siguranță, sănătate, protecția mediului şi protecția consumatorului. El ar trebui să includă orice interes public considerat legitim prin decizia democratică şi, în special, condițiile sociale şi de mediu privind producția, interoperabilitatea sistemelor tehnice și accesibilitatea pentru toți utilizatorii.

1.4 Standardele tehnice trebuie revăzute şi îmbunătățite în mod regulat, cu un ritm cu atât mai rapid, dat fiind caracterul inovator al sectorului. În opinia CESE, aceste schimbări nu trebuie încetinite, ci trebuie diminuat impactul lor asupra întreprinderilor, în special asupra IMM-urilor.

1.5 Ar trebui evaluat impactul propunerilor legislative asupra IMM-urilor, în conformitate cu *Small Business Act* ([1]). Astfel, IMM-urile nu trebuie scutite de aplicarea standardelor de reglementare, întrucât acestea din urmă au ca obiectiv protejarea intereselor publice, care nu depind de dimensiunea întreprinderii care a proiectat sau a fabricat produsul, şi pentru a evita crearea unei piețe cu două viteze.

1.6 CESE aprobă propunerea făcută de Comisie de a utiliza regulamentul, cu aplicare uniformă şi imediată pe întreg teritoriul Uniunii, mai curând decât directiva, pentru a armoniza produsele industriale, precum şi transformarea Deciziei nr. 768/2008/CE într-un regulament de aplicare generală, ceea ce va simplifica structura de reglementare şi va facilita înțelegerea sa, în special de către IMM-uri.

1.7 CESE sprijină punerea la dispoziția publicului interesat, în special a IMM-urilor, cu titlu gratuit, a rezumatelor standardelor.

1.8 CESE sugerează Comisiei să difuzeze la scară largă, pe piața internă şi pe piețele din țări terțe, informația privind calitatea şi nivelul înalt de cerințe privind produsele conforme cu standardele europene, cu ajutorul unui buget destinat comunicării, cu implicarea părților interesate enumerate la punctul 1.2.

1.9 Caracterul democratic, deschis şi transparent al reglementării actuale a standardelor tehnice privind piața produselor industriale trebuie menținut în mod necesar în momentul încheierii unor acorduri de liber schimb.

1.10 CESE aprobă constituirea unei baze de date electronice centralizate care să difuzeze informațiile relevante privind standardele pentru fiecare produs.

1.11 CESE sprijină crearea unui mecanism de „supraveghere online" a pieței unice care să permită unor persoane de bună-credință să denunțe în mod confidențial autorităților nereguli la care au fost martori în momentul proiectării, fabricării sau importării produsului industrial.

1.12 CESE consideră că o informație tehnică privind un produs industrial pe suport de hârtie constituie pentru un contract un suport permanent, autentic şi care nu poate fi falsificat şi că un suport electronic nu poate fi considerat adecvat decât dacă respectă aceleaşi cerințe.

1.13 CESE constată că există încă anumite obstacole în calea liberei circulații şi a liberei concurențe pe piața internă a produselor industriale. CESE dorește o intensificare a supravegherii pieței. Statele membre trebuie stimulate în vederea unei mai mari uniformități a sancțiunilor, la niveluri şi cu o tehnicitate comparabile cu cele ale controalelor pieței şi ale distribuției de produse şi servicii, în vederea consolidării coerenței lor europene.

2. **Introducere**

2.1 Prin comunicarea sa, care o continuă pe cea din 2012, Comisia prevede posibilele dezvoltări ale reglementării privind piața internă a produselor industriale în contextul internaționalizării schimburilor, al evoluției tehnice a produselor şi al introducerii pe piață de noi produse şi tehnologii. Este vorba despre evaluarea impactului reglementării existente pe piața produselor din punctul de vedere al producătorilor şi al operatorilor de pe piața unică, pornind de la rezultatele unei consultări publice şi ale unor studii de caz, evocate în documentul de lucru din anexă (numai în limba engleză) al serviciilor Comisiei.

2.2 Documentul Comisiei prezintă evoluția dreptului Uniunii care reglementează produsele industriale de la adoptarea în 1985 a „noii abordări" în materie de legislație armonizată: organul legislativ al Uniunii definește „cerințele esențiale", adică obiectivele în materie de sănătate, securitate, protecție a mediului şi protecție a consumatorului pe care întreprinderile trebuie să le respecte în momentul în care introduc produse pe piața Uniunii, asigurând nivelul de protecție cel mai ridicat (articolul 114 din TFUE). Referitor la aceste „cerințe esențiale", armonizarea se realizează prin standarde stabilite de organisme europene de standardizare, în baza unui mandat încredințat de Comisia Europeană.

([1]) JO C 376, 22.12.2011, p. 51.

2.3 Produsele industriale sunt definite ca fiind produse nealimentare care rezultă dintr-un proces industrial de fabricare, însă comunicarea nu tratează decât produsele care nu au făcut recent obiectul unei legislații, al unei revizuiri sau al unei evaluări. Ea nu privește produsele care au un caracter foarte specific şi sunt tratate separat, cum ar fi produsele farmaceutice.

2.4 În opinia Comisiei, armonizarea a permis o creştere considerabilă a comerţului cu produsele în cauză, mai rapidă decât cea a valorii adăugate totale a producției totale în perioada 2000-2012. Legislația la nivelul Uniunii a favorizat economiile de scară, consolidând totodată competitivitatea întreprinderilor, evitând costurile legate de conformitate impuse în trecut de normele naționale diferite sau, în anumite cazuri, de absența unor norme.

2.5 Normele stabilite pe baza abordării din 1985 au consolidat, de asemenea, încrederea consumatorilor în produsele europene.

3. **Observații generale**

3.1 O condiție absolut necesară bunei funcționări a pieței interne a produselor industriale este încrederea consumatorilor și a utilizatorilor profesionişti de-a lungul lanțului creator de valoare în faptul că aceste produse respectă „cerințe esențiale" de interes public. În lipsa acestei încrederi, tranzacțiile se opresc, piața se prăbușește şi nu păstrează decât produsele de calitate inferioară ([2]).

3.2 Aceste cerințe vizează sănătatea, securitatea consumatorilor şi a lucrătorilor din industrie, protecția mediului şi protecția consumatorilor, însă, într-o mai mare măsură, orice interes public considerat legitim prin decizia democratică şi, în special, condițiile sociale şi de mediu privind producția, interoperabilitatea sistemelor tehnice și accesibilitatea pentru toți utilizatorii.

3.3 Aceste „cerințe esențiale" sunt rezultatul unui proces democratic de decizie politică care a avut drept rezultat legi sau regulamente, care se află la baza legitimității lor. Autoritatea publică are dreptul să definească aceste „cerințe esențiale" şi să asigure respectarea acestora de către toți actorii pieței interne.

3.4 Potrivit CESE, standardele tehnice ale produselor industriale sunt traducerea tehnică a acestor „cerințe esențiale" de interes public. Prin urmare, ele sunt instrumente politice şi trebuie să fie considerate întru totul ca atare. Ele sunt, înainte de toate, instrumente de politică generală, care vizează să atingă un obiectiv explicit de interes public, printre cele specificate la articolul 114 din TFUE, dar care merg, de asemenea, dincolo de acestea: sănătatea şi securitatea utilizatorului (consumator sau salariat în mediul profesional), condiții de muncă favorabile productivității şi motivării lucrătorilor, conservarea resurselor naturale fragile, neregenerabile sau rare (climă, resurse minerale, biosferă, specii vii, apă), bunăstarea animalelor, confidențialitatea şi integritatea comunicărilor şi a datelor, interoperabilitatea componentelor de sisteme complexe şi altele, stabilite prin decizia democratică.

3.5 Acestea sunt, de asemenea, în al doilea rând, instrumente de politică industrială şi de structurare a pieței. Conformitatea cu un standard tehnic exigent reprezintă un instrument de diferențiere şi de competitivitate pe alte criterii decât cel al prețurilor, prin calitate, pe piața internațională. Anticipând nevoile viitoare, evoluțiile pieței, un standard ajută producătorii europeni să aibă un avans, să inoveze, să posede o ofertă puțin sensibilă la preț şi, prin urmare, rentabilă şi totodată generatoare de locuri de muncă de calitate. Atunci când pe o piață se confruntă standarde concurente (în special privind interoperabilitatea), alegerea standardului are o influență asupra întreprinderilor care câştigă din aceasta un avantaj concurențial şi, prin urmare, asupra localizării activității economice şi a locurilor de muncă rezultate.

3.6 Acest caracter politic al standardelor tehnice privind produsele industriale are drept consecință faptul că ele nu pot fi considerate ca fiind domeniul rezervat al intereselor private şi al specialiştilor tehnici. Din contră, ele trebuie să facă obiectul unei reglementări democratice, deschise şi transparente, care să implice un număr mare de părți interesate. Această reglementare privește cele cinci etape decizionale, după cum urmează:

— oportunitatea în sine a standardizării;

— obiectivele atribuite standardizării;

— mijloacele tehnice pentru atingerea acestor obiective;

— verificarea conformității cu standardul şi supravegherea pieței şi

— aplicarea unor sancțiuni efective, proporționale şi disuasive în caz de neconformitate.

([2]) Acest rezultat a fost demonstrat de G. Akerlof, laureatul premiului Nobel pentru economie din 1970, în articolul său privind automobilele de ocazie [Akerlof, George A. (1970). „The Market for «Lemons»: Quality Uncertainty and the Market Mechanism". Quarterly Journal of Economics (The MIT Press) 84 (3): 488–500. doi:10.2307/1879431].

3.7 Această reglementare trebuie să se sprijine pe instituții deschise, legitime şi care oferă concret tuturor părților interesate posibilitatea de a exercita o influență asupra deciziei. Lista cu părțile interesate care au dreptul să contribuie la această reglementare este, în opinia CESE, o listă deschisă, care depinde de natura precisă a acesteia (astfel, un standard privind bunăstarea animalelor nu va mobiliza aceleaşi părți interesate ca în cazul unui standard privind interoperabilitatea unor instrumente de comunicare digitală). Această listă a părților interesate cuprinde totuşi cel puțin: întreprinderile, dintre care IMM-urile, salariații sau reprezentanții lor, consumatorii, ONG-urile care se ocupă de protecția mediului.

3.8 Faptul că standardele tehnice sunt instrumente de politică industrială, de competitivitate, prin calitate şi anticiparea nevoilor tehnice, societale şi de mediu, precum şi surse de inovație tehnică implică ideea că, în vederea menținerii acestui rol, ele trebuie să fie revizuite şi îmbunătățite în mod regulat, cu un ritm cu atât mai ridicat, dat fiind caracterul inovator al sectorului. În cazul sectoarelor foarte inovatoare și cu mare potențial de dezvoltare, Comitetul recomandă urmărirea în paralel a obiectivelor de legitimitate democratică și socială a procesului de reglementare și standardizare, menționate la punctele 3.2-3.7, precum și a obiectivului de stabilire a normelor într-un ritm alert și a celui legat de punerea lor în aplicare. Totuşi, trebuie diminuat impactul acestor schimbări asupra întreprinderilor.

3.9 În sfârşit, standardele tehnice ale produselor industriale reprezintă excelente mijloace de informare şi educare a consumatorului (final și intermediar), întrucât acestea îi oferă elemente obiective și riguroase cu care să evalueze în mod autonom dacă un produs răspunde sau nu nevoilor sale. Un consumator informat și educat în acest fel devine sensibil la diferențierea prin calitate și contribuie astfel la competitivitatea bazată pe alte criterii decât prețul a unei industrii europene bazate pe un nivel înalt de competență și motivare a salariaților. Aceste standarde reprezintă așadar un element esențial al simbiozei dintre furnizorii industriali de înaltă calitate și consumatorii exigenți și riguroși.

4. **Observații specifice**

4.1 Reglementarea standardelor armonizate prin directive, astfel cum a fost practicată până în prezent, este o sursă de instabilitate şi de efort de adaptare permanent şi câteodată inutil din partea întreprinderilor. Într-adevăr, ea riscă să aibă drept rezultat o legislație eterogenă din punct de vedere geografic de la un stat membru la altul. Această eterogenitate pare să fie minoră, însă este importantă când se ajunge la gradul de detaliere pe care îl necesită punerea în conformitate a unui produs industrial cu un standard. Această eterogenitate geografică se dublează cu o eterogenitate temporală, în funcție de datele diverse de transpunere a directivei în cele 28 de drepturi naționale. Având în vedere că această perioadă de transpunere se poate extinde la 36 de luni şi că actualizările unor standarde se pot schimba pentru o perioadă identică, chiar mai des pentru sectoarele foarte inovatoare, întreprinderile sunt susceptibile de a se afla în permanență într-o stare de incertitudine şi de confuzie specifică perioadelor tranzitorii.

4.2 În fața acestei situații, cu totul dificilă pentru IMM-urile care dispun de mijloace slabe de monitorizare a reglementării, propunerea făcută de Comisie de a utiliza regulamentul, cu aplicare uniformă şi imediată, pe întreg teritoriul Uniunii, este, mai mult decât directiva, întru totul bine-venită. CESE consideră că această dispoziție este foarte pozitivă. Ea este susceptibilă de a elimina o sursă majoră de instabilitate privind reglementarea şi de a permite echipelor de cercetare, dezvoltare şi inovare (RDI) să lucreze într-un mediu cu adevărat uniform pentru 500 de milioane de consumatori, stabil pentru mai mulți ani, cu un ritm adaptat intensității inovării din fiecare sector.

4.3 De asemenea, acest raționament justifică modul în care, în materie de subsidiaritate, utilizarea regulamentului pentru stabilirea unor standarde tehnice de produse industriale este un caz în care acțiunea la nivelul Uniunii este vădit mai eficace decât cea de la nivelul statelor membre.

4.4 CESE sprijină, de asemenea, transformarea Deciziei nr. 768/2008/CE într-un regulament de aplicare generală. Punerea în comun a unui ansamblu de definiții, de termeni şi de concepte de uz orizontal pentru întreaga standardizare tehnică sectorială evită redundanțele şi repetițiile, înlesneşte evoluțiile textului şi corespunde bunelor practici de formulare tehnică.

4.5 Faptul că un număr mare de părți interesate contribuie la lucrările de standardizare, pentru cele cinci etape identificate mai sus, la punctul 3.6, este un obiectiv de interes public. Acest număr mare cuprinde părțile interesate care nu dispun decât de puține resurse, precum organizațiile sindicale, IMM-urile, asociațiile de consumatori și de protecție a mediului. Prin urmare, în opinia CESE, este legitim să fie acordat un sprijin public pentru participarea acestor părți interesate la asemenea lucrări, cu atribuirea unui drept de vot, astfel încât respectiva deschidere a procesului să devină o realitate.

4.6 CESE sprijină punerea la dispoziție gratuită a rezumatelor standardelor. Într-adevăr, nimeni nu poate invoca necunoaşterea legii, însă, în cazul standardelor tehnice, accesul la ele este în prezent contra cost, chiar şi înainte de a cunoaşte cu suficiente detalii obiectul şi domeniul de aplicare al standardului şi, prin urmare, dacă acesta se aplică cazului său specific. Acest lucru este în dezavantajul IMM-urilor, dar şi al oricărei părți interesate. Din acest motiv CESE sprijină măsura respectivă, solicitând ca această punere la dispoziție să fie deschisă, în general, oricărui public interesat.

4.7 CESE salută constituirea unei baze de date electronice centralizate care să asigure acces, pentru fiecare produs, la lista cu standardele pe care le respectă respectivul produs şi la natura certificării care atestă această conformitate (în special dacă ea ține de autocertificare sau de certificarea de către o parte terță autorizată). Această bază de date ar putea difuza în mod gratuit, în baza unui abonament, avertismente automate prin e-mail pentru orice schimbare a standardului privind produsul în cauză.

4.8 CESE sprijină posibilitatea ca denunțătorii să transmită în mod confidențial autorităților, prin intermediul unui mecanism de supraveghere online a pieței unice, nereguli la care au fost martori în momentul proiectării, fabricării sau importării produsului industrial. Denunțătorii de bună-credință trebuie protejați împotriva urmăririlor penale sau a sancțiunilor eventuale, precum concedierea, în cazul în care aceştia sunt salariați. Această supraveghere a pieței în colaborare şi repartizată, care mobilizează tehnicile de Internet 2.0, ar putea îmbunătăți sănătatea şi securitatea utilizatorilor de produse industriale distribuite în întreaga Uniune şi protejează întreprinderile care respectă reglementarea împotriva abuzurilor concurenților lor neloiali.

4.9 CESE consideră informația tehnică privind un produs industrial ca fiind un element constitutiv al contractului care reprezintă cumpărarea sa, astfel încât consumatorul să fie lămurit şi informat şi după momentul cumpărării, în caz de neconformitate, de accident sau în cazul în care nu au fost atinse performanțele preconizate. Această informație nu este cu nimic „inutilă" sau „inestetică", astfel cum pretinde comunicarea Comisiei. Din contră, ea trebuie furnizată clientului într-un format permanent, autentic şi care nu poate fi falsificat şi trebuie să fie lizibilă indiferent de evoluția, pe durata vieții produsului, a instrumentelor electronice disponibile. De aceea, CESE consideră că o documentație pe suport de hârtie, redactată în limba țării în care are loc tranzacția, disponibilă la locul de vânzare şi, ulterior, furnizată în ambalaj îndeplineşte aceste condiții şi că un suport electronic nu poate fi considerat favorabil decât dacă respectă specificațiile funcționale menționate mai sus.

4.10 CESE sugerează Comisiei să difuzeze la scară largă, pe piața internă şi pe pieţele din țări terțe, informația privind calitatea şi nivelul înalt de cerințe privind produsele conforme cu standardele europene, cu ajutorul unui buget destinat comunicării, cu implicarea părților interesate enumerate la punctul 3.7. Astfel, consumatorii şi cumpărătorii profesionişti vor fi mai bine informați cu privire la avantajele de a alege această ofertă. Aceasta va constitui un avantaj concurențial prin calitate, pe deplin obiectiv şi fiabil, pentru produsele proiectate şi fabricate în Europa sau în conformitate cu standardele europene şi, prin urmare, pentru întreprinderile şi lucrătorii europeni.

4.11 Este necesar să fie evaluat impactul propunerilor legislative asupra IMM-urilor, în spiritul *Small Business Act* ([3]). Astfel, CESE sprijină ferm poziția Comisiei de a nu permite IMM-urilor nicio exceptare de la reglementare: riscurile pe care le prezintă un produs pentru sănătatea sau siguranța consumatorilor sau utilizatorilor profesionişti, conservarea resurselor naturale, compatibilitatea cu sistemele tehnice existente sunt obiective de interes public, care nu depind de dimensiunea întreprinderii care a proiectat sau a fabricat produsul. În plus, au luat naştere sectoare întregi, în special pentru anumite bunuri de consum precum îmbrăcămintea sau echipamentele casnice, care sunt constituite dintr-un număr ridicat de IMM-uri. Reducerea cerințelor normative cu privire la IMM-uri nu este acceptabilă. întrucât aceasta ar însemna *de facto* să se scutească aceste sectoare al căror impact agregat asupra consumului şi, prin urmare, asupra riscurilor este important. O astfel de scutire ar determina, în plus, crearea unei pieţe cu două viteze, în care oferta prezentată de IMM-uri ar fi (în mod legitim) considerată de calitate inferioară, întrucât este supusă unor standarde mai puțin exigente sau mai puțin numeroase, ceea ce ar accentua handicapul lor concurențial, în comparație cu cea prezentată de marile grupuri care beneficiază, în plus, de bugete mai importante pentru publicitate.

4.12 CESE nu împărtăşeşte opinia exprimată de Comisie conform căreia schimbările suferite de standarde ar fi atât de frecvente încât întreprinderile ar fi „copleşite". Frecvența de schimbare a standardelor depinde de intensitatea inovării sectorului şi contribuie la competitivitatea care nu se bazează pe costuri a industriei europene. Ea nu trebuie încetinită, însă CESE recunoaşte că IMM-urile ar trebui să fie mai bine informate cu privire la aceste evoluții, recurgând, dacă este necesar, la baza de date menționată la punctul 4.7. Cu toate acestea, răspunsul Comisiei, şi anume, schimbarea standardului prin regulament mai curând decât prin directivă, este o modalitate de a răspunde în mod adecvat şi suficient preocupărilor exprimate.

([3]) JO C 376, 22.12.2011, p. 51.

4.13 În opinia CESE, experiența istorică pe care statele membre ale Uniunii Europene au dobândit-o pe parcursul îndelungat început în 1993 şi încă neterminat, în direcția constituirii efective a unui piețe unice a produselor industriale, luând în considerare pe deplin caracterul politic şi, prin urmare, democratic, deschis şi transparent, al reglementării standardelor tehnice aferente, trebuie în mod necesar să fie păstrată cu prilejul încheierii unor acorduri de liber schimb. Prin urmare, CESE solicită Comisiei, cu ocazia negocierilor în curs, să stabilească un cadru instituțional care să aibă aceleaşi caracteristici de democrație, deschidere şi transparență, pe parcursul celor cinci etape identificate la punctul 3.6 ale procesului de standardizare şi, ulterior, de verificare a conformității. Standardele privind produsele, reglementările şi deciziile care protejează interesele publice, precum şi sancțiunile pentru nerespectarea lor nu trebuie să poată fi atacate ca obstacole netarifare, atunci când sunt în conformitate cu legislația comunitară și acordurile OMC.

4.14 Atingerea obiectivelor de interes public prin standarde tehnice, atunci când lanțurile creatoare de valoare sunt internaționale și depășesc domeniul de aplicare al reglementărilor stabilite de o singură jurisdicție, prezintă dificultăți specifice și nerezolvate încă. CESE recomandă ca efortul destinat acestui domeniu să se concentreze în special asupra dobândirii și certificării unor date obiective și fiabile privind produsul și procesul fizic și social de fabricare a acestuia. Aceste date, transmise în continuare de-a lungul lanțului creator de valoare ar putea fi confruntate cu „cerințele esențiale" ale fiecărei jurisdicții, cu respectarea deplină a suveranității lor.

4.15 Există încă anumite probleme create de obstacolele în calea liberei circulații şi a liberei concurențe. Este vorba, de exemplu, despre brevetele ce privesc standardele tehnice sau despre efectivitatea controalelor privind punerea în aplicare a standardelor şi a legislației.

4.16 Atunci când se adoptă un brevet pentru o inovație care devine un standard tehnic, este obligatoriu ca concurenții să poată avea acces la licențe obligatorii la un preț rezonabil. Legislația privind proprietatea intelectuală trebuie să ofere o protecție autentică a inovării, fără ca brevetele sau dreptul de autor să poată fi utilizate ca obstacole în calea concurenței industriale şi a inovării. Prin urmare, în opinia Comitetului, trebuie prevăzut rolul său în promovarea liberei circulații pe piața unică, la care va contribui într-un mod decisiv brevetul unitar european, pe care CESE îl consideră a fi deosebit de important. Dimpotrivă, CESE observă că, în anumite țări din afara Europei, printre care Statele Unite, eliberarea brevetelor nu presupune întotdeauna o cercetare suficientă privind situația anterioară, ceea ce pune în discuție caracterul lor inovator; acceptarea unor brevete obişnuite pune sub semnul îndoielii caracterul lor inventiv, în timp ce brevetele privind concepte abstracte referitoare la aspect şi senzație (*look and feel*), indiferent de metoda tehnică prin care această aparență este obținută, contravin principiului însuşi al brevetului de invenție care privește exclusiv mijlocul de a atinge un rezultat. Această situație deschide posibilitatea unor procese abuzive, în cadrul cărora întreprinderile europene se află în dezavantaj.

4.17 Este vorba, de asemenea, despre sancțiuni care nu sunt întotdeauna adecvate, proporționale şi disuasive pentru a sancționa încălcările standardelor tehnice naționale sau europene. Sancțiunile, administrative sau penale, precum şi controlul piețelor țin de competența statelor membre; diversitatea lor riscă să ducă la un „forum shopping" în momentul introducerii unor produse noi pe piața europeană. Prin urmare, „Ghidul Albastru", RAPEX, procedura SOLVIT sau alte măsuri necesită o mai mare uniformitate a sancțiunilor şi niveluri şi o tehnicitate comparabile ale controalelor pieței şi ale distribuției de produse şi servicii în vederea consolidării coerenței lor europene. Comisia, care inițiază procesele legislative şi controlează aplicarea lor prin exercitarea unei supervizări a acțiunii statelor membre, poate recurge la instanța Uniunii în cazul neîndeplinirii obligațiilor. Autorității judecătorești europene îi revine, în ultimă instanță, sarcina de a garanta o anumită coerență la nivel european a legislației statelor membre şi controlului lor privind piețele, produsele şi serviciile.

4.18 CESE doreşte o intensificare a supravegherii pieței.

4.18.1 În vederea combaterii aplicării incorecte a marcajului CE de către eventualii producători care nu sunt bine informați sau sunt lipsiți de scrupule, ar trebui în special să se îmbunătățească controalele vamale legate de intrarea şi introducerea pe piață a produselor și să se asigure respectarea obligațiilor de punere în conformitate a acestor produse care revin mandatarilor, importatorilor şi distribuitorilor în cauză, în conformitate cu legislația comunitară în vigoare. Indicarea pe eticheta CE a unui număr de referință al responsabilului său legal, care să ofere acces online la identitatea sa juridică şi la dosarul de conformitate, poate contribui la această verificare a conformității, inclusiv de către consumatorii denunțători (punctul 4.8).

4.18.2 Într-un context de austeritate bugetară, CESE doreşte să atragă atenția asupra necesității de a dota autoritățile însărcinate cu supravegherea pieței cu mijloace adecvate pentru exercitarea misiunilor lor şi de a focaliza acțiunea acestora asupra locurilor unde se concentrează tentative de fraudă (porturi, distribuție „hard discount" sau comercianți ambulanți), consolidând cooperarea administrativă, în special cea legată de combaterea falsificărilor. Mecanismul denunțătorilor menționat la punctul 4.8 poate îmbunătăți eficacitatea acestora, cu un cost scăzut pentru finanțele publice.

4.18.3 CESE îşi exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că anumiți actori economici industriali ar putea avea o asemenea pondere în cadrul activității economice sau al locurilor de muncă dintr-un stat membru, încât o amenințare de delocalizare din partea lor ar prezenta riscul de a forța administrația națională să renunțe la orice sancțiune, punând astfel în pericol consumatorii şi exercitând o concurență neloială față de întreprinderile şi salariații din întreaga Uniune.

4.19 În opinia Comitetului, prin obligații de rapoarte periodice şi anchete pe teren, este posibil să fie monitorizate îndeaproape evoluțiile produselor; organizațiile de consumatori şi organizațiile de lucrători au potențialul de a juca rolul de denunțători privind aspecte legate de sănătate şi de securitate, în special, iar ele ar trebui să fie părți interesate la toate nivelurile de proiectare şi de punere în aplicare a standardelor.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o rețea europeană de servicii de ocupare a forței de muncă, accesul lucrătorilor la serviciile de mobilitate și integrarea în continuare a piețelor forței de muncă

[COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)]

(2014/C 424/04)

Raportor **dna Vladimíra DRBALOVÁ**

Coraportor **dl Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

La 3 februarie 2014 și la 6 februarie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o rețea europeană de servicii de ocupare a forței de muncă, accesul lucrătorilor la serviciile de mobilitate și integrarea în continuare a piețelor forței de muncă

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 13 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 116 voturi pentru și o abținere.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 CESE sprijină propunerea Comisiei de a înlocui Regulamentul nr. 492/2011 și Decizia de punere în aplicare nr. 2012/733/UE cu un singur instrument care va spori nivelul de transparență, va permite o verificare automată eficace a congruenței, va defini serviciile de asistență, va introduce un sistem pentru schimbul de informații cu privire la deficitele și surplusurile de forță de muncă și va garanta nediscriminarea și egalitatea de tratament.

1.2 CESE recomandă redefinirea de către CE a conceptului de mobilitate echitabilă la articolul 2, „*Definiții*", în lumina noilor modele de mobilitate și a necesității sporite de mobilitate echitabilă. Această definiție trebuie să fie echilibrată. Ca punct de plecare, CE ar putea utiliza formularea deja existentă la secțiunea 2 din Regulamentul 492/2011, și, în același timp, și-ar putea exprima intenția de a garanta sprijin deplin persoanelor care doresc să-și exercite dreptul de a lucra în alte state membre, în urma unei alegeri făcute în cunoștință de cauză.

1.3 CESE salută intenția Comisiei de a pune la dispoziție o listă aproape completă a ofertelor de muncă pe portalul EURES prin extinderea principiului transparenței la organizații altele decât serviciile publice de ocupare a forței de muncă, prin participarea voluntară a partenerilor EURES la rețeaua EURES, pe baza unor criterii minime comune. Comitetul consideră însă că acest lucru este riscant dacă nu se garantează că prestatorii de servicii vor fi obligați să respecte aceleași standarde de calitate ca serviciile publice de ocupare a forței de muncă. În orice caz, statele membre pot stabili criterii suplimentare față de cele menționate în anexă, dacă consideră necesar, însă acestea nu pot avea, sub nicio formă, caracter discriminatoriu. În niciun caz nu li se va permite prestatorilor privați de servicii care participă să-și ofere serviciile contra cost.

1.4 CESE încurajează statele membre să pună la dispoziție în mod sistematic informații de bază privind rețeaua EURES și serviciile sale specifice de asistență, în special pentru lucrătorii frontalieri și tineret, să comunice mai bine în privința serviciilor EURES și să le promoveze în mai mare măsură.

1.5 CESE salută accentul pus asupra dezvoltării și promovării cooperării transfrontaliere și propunerea de a utiliza un ghișeu unic pentru a comunica cu lucrătorii și angajatorii frontalieri în zonele de frontieră. Comitetul recomandă consolidarea rolului parteneriatelor EURES-T.

1.6 CESE solicită coerență și sinergii cu politicile UE pentru a promova mobilitatea, în special în ce privește crearea unei rețele de servicii publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM) și luarea unor măsuri de încurajare a liberei circulații a lucrătorilor, a cetățenilor și a familiilor lor în cadrul UE. În ceea ce privește punerea în aplicare a garanției pentru tineret, Comitetul sprijină extinderea domeniului de aplicare a rețelei EURES la acele categorii de cetățeni care se află în căutare de ucenicie, de stagii la locul de muncă sau de orice altă oportunitate care implică un contract de muncă, cu condiția ca aceasta să fie în conformitate cu articolele 45 și 46 din TFUE, pentru a le permite acestor lucrători șederea într-un stat membru în scopul desfășurării unei activități salarizate în conformitate cu actele cu putere de lege și actele administrative care reglementează încadrarea în muncă a lucrătorilor statului respectiv.

1.7 CESE reiterează, totodată, că, având în vedere sporirea competențelor EURES și noile responsabilități care le revin serviciilor de asistență, birourile naționale de coordonare ar trebui să dispună de suficient personal și de resurse suficiente pentru a-și desfășura activitatea, inclusiv de programe de formare a personalului de calitate.

1.8 CESE invită statele membre să utilizeze sprijinul tehnic oferit de Comisie și să respecte termenele pentru întocmirea unui inventar inițial al sistemelor lor naționale de clasificare. Acest lucru va permite compararea tuturor datelor de clasificare cu Clasificarea europeană a aptitudinilor/competențelor, calificărilor și ocupațiilor (ESCO).

1.9 CESE salută faptul că noul sistem de finanțare nu pune în pericol rolul parteneriatelor transfrontaliere EURES și consideră că acestea ar trebui susținute, în continuare, prin activități orizontale la nivelul întregii Uniuni și, în mod complementar, prin utilizarea resurselor naționale sau a FSE.

1.10 În ce privește colectarea de date și indicatori, CESE subliniază necesitatea de a stabili cu atenție modul în care regulamentul definește drepturile și obligațiile statelor membre în privința transferului de informații și statistici privind, de exemplu, lucrătorii mobili, în cazurile în care nu se dispune de sisteme de monitorizare a anumitor indicatori. Comitetul propune ca indicatorii cantitativi să fie completați cu indicatori calitativi.

1.11 CESE atrage atenția asupra rolului esențial al partenerilor sociali la toate nivelurile, în calitate de principale părți interesate pe piața forței de muncă. Comitetul solicită ca aceștia să devină parteneri cu drepturi depline, cu roluri care să includă acordarea de consiliere și asistență întreprinderilor și lucrătorilor și furnizarea de informații privind aspectele legate de întreprinderi și condițiile de lucru. Statele membre ar trebui să implementeze sisteme care să le permită partenerilor sociali să participe efectiv în cadrul birourilor naționale de coordonare, ținând seama de practicile și sistemele legislative naționale.

1.12 CESE solicită Comisiei să prezinte un pachet legislativ adecvat în vederea îmbunătățirii coordonării sistemelor de securitate socială și a recunoașterii și transferului drepturilor dobândite de angajați.

1.13 În ceea ce privește protecția datelor, CESE preconizează ca CE să țină seama de recomandările formulate în avizul Autorității Europene pentru Protecția Datelor (AEPD) din 3 aprilie 2014.

2. **Introducere**

2.1 Economia UE a revenit la o situație de creștere, rata șomajului menținându-se relativ stabilă de la jumătatea anului 2013 ([1]). Totuși, șomajul de lungă durată continuă să crească, în contextul persistenței crizei. Șomajul în rândul tinerilor înregistrează niveluri alarmante, iar sărăcia în rândul populației active se află, la rândul său, în creștere ([2]).

([1]) COM(2013) 801 final.
([2]) COM(2014) 12 final.

2.2 Situația necesită de urgență luarea tuturor măsurilor și utilizarea tuturor instrumentelor posibile pentru a încuraja deschiderea și dinamismul piețelor europene ale forței de muncă, a realiza o mai bună adaptare a cererii la ofertă și a spori mobilitatea forței de muncă în interiorul UE. Creșterea mobilității în interiorul UE va spori perspectivele de angajare ale lucrătorilor și va ajuta angajatorii să ocupe posturile vacante mai bine și mai repede ([3]).

2.3 În Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă ([4]), Comisia și-a luat angajamentul de a reforma rețeaua EURES, pentru a-i dezvolta capacitatea de îmbunătățire a concordanței și de plasare în serviciul Strategiei europene de ocupare a forței de muncă (cu includerea inițiativei „Primul loc de muncă EURES").

2.4 Angajamentul de a actualiza EURES este menționat, de asemenea, în Raportul privind cetățenia UE ([5]) și se înscrie în linia altor inițiative ale Comisiei menite să sprijine libera circulație a lucrătorilor în UE ([6]), crearea unei rețele europene de servicii publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM) ([7]), punerea în aplicare a unui pachet de măsuri privind ocuparea forței de muncă ([8]) și toate instrumentele menite să asigure ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor ([9]).

2.5 CESE consideră că libera circulație a lucrătorilor în condiții de nediscriminare și de egalitate de tratament ([10]) și înlăturarea barierelor care persistă în calea mobilității ([11]) continuă să se numere printre prioritățile UE. În mai multe recomandări ale sale, Comitetul a solicitat ca rețeaua EURES ([12]) să fie transformată într-un instrument real de corelare a cererii cu oferta pe piața europeană a forței de muncă.

3. **Sinteza propunerii**

3.1 Rețeaua EURES a făcut obiectul anumitor modificări în urma unei decizii ([13]) adoptate de Comisie din proprie inițiativă în 2012. Cu toate acestea, Capitolul II din Regulamentul (CE) nr. 492/2011, care constituie cadrul european de reglementare în ce privește compensarea și schimbul de informații între statele membre cu privire la mobilitatea forței de muncă în interiorul UE, nu a fost modificat aproape deloc din 1992. În ceea ce privește noul regulament propus, Carta privind EURES va fi revizuită ([14]).

3.2 Noile forme de mobilitate și schimbările intervenite în tehnologiile de schimb de date privind locurile de muncă vacante, utilizarea unei varietăți de canale de recrutare de către persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și de către angajatori, rolul tot mai mare care le revine altor agenți de pe piața forței de muncă și numărul tot mai mare de lucrători care pleacă în străinătate pentru a munci fac necesară o revizuire urgentă și aprofundată a modului de funcționare a EURES.

3.3 Soluția optimă pentru realizarea rapidă a obiectivelor și pentru soluționarea deficiențelor identificate constă în introducerea unui nou regulament și crearea unui instrument separat. Scopul urmărit este ca EURES să devină un instrument autentic de plasare și recrutare a lucrătorilor care să aibă la bază nediscriminarea și egalitatea de tratament. Rețeaua se va extinde treptat, pentru a include perioadele de ucenicie și stagiile (proiectul-pilot „Primul tău loc de muncă EURES").

3.4 Înaintea adoptării deciziei din 2012, și pe baza unei evaluări a EURES efectuate în 2010 ([15]), Comisia a realizat o consultare privind deficiențele existente și o posibilă viitoare traiectorie a rețelei. Comitetul consultativ pentru libera circulație a lucrătorilor, căruia urma să îi revină un rol mai activ în acest proces, a fost consultat în privința acestei propuneri.

([3]) Din cele 241 de milioane de persoane care alcătuiesc forța de muncă totală europeană, numai circa 7,5 milioane de persoane (respectiv 3,1 %) sunt active economic într-un alt stat membru.
([4]) COM(2010) 682 final, 23.11.2010.
([5]) COM(2013) 269 final.
([6]) COM(2013) 236 final.
([7]) COM(2013) 430 final.
([8]) COM(2012) 173 final.
([9]) COM(2012) 727 final.
([10]) JO C 341, 21.11.2013, p. 54–58.
([11]) JO C 228, 22.9.2009, p. 14.
([12]) JO C 67, 6.3.2014, p. 116-121; JO C 214, 8.7.2014, p. 36–39.
([13]) COM(2014) 6 final 2014/0002 (COD).
([14]) SWD(2012) 100 „Reforma EURES pentru a îndeplini obiectivele Europa 2020", document de lucru însoțitor al COM(2012) 173 final.
([15]) COM(2010) 731 final.

3.5 Evaluarea a scos în evidență o serie de deficiențe fundamentale în cadrul EURES. Cele mai semnificative dintre acestea sunt următoarele: 1) o listă incompletă a locurilor de muncă vacante și a CV-urilor accesibile la nivelul UE pentru toate statele membre; 2) o capacitate limitată de corelare a portalului EURES; 3) un acces inegal la serviciile EURES de pe teritoriul UE; 4) o disponibilitate limitată a asistenței în materie de corelare, recrutare și plasare acordată persoanelor în căutarea unui loc de muncă și angajatorilor; și 5) un schimb de informații ineficient între statele membre cu privire la deficitul și la surplusul de forță de muncă.

3.6 EURES nu poate continua să funcționeze în forma sa actuală. Toate statele membre au sprijinit ideea reorientării EURES și a introducerii unui ciclu de programare și a unor indicatori comuni privind activitățile EURES, pentru a spori transparența în materie de performanță, a intensifica schimbul de informații și a îmbunătăți coordonarea acțiunilor.

3.7 Informații de bază referitoare la rețeaua EURES ar trebui puse la dispoziția tuturor persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă sau angajatorilor care caută servicii oferite clienților în materie de recrutare, în întreaga Uniune. Acestora ar trebui să li se ofere acces la rețeaua EURES, iar funcționarea rețelei ar trebui sprijinită prin schimb de informații cu privire la deficitele și surplusurile de forță de muncă la nivel național.

3.8 Obiectivul propunerii constă în crearea, pe portalul EURES, a unei liste aproape complete a ofertelor de muncă, astfel încât persoanele în căutarea unui loc de muncă din întreaga Europă să aibă acces imediat la aceleași locuri de muncă vacante. În același timp, va exista un amplu portofoliu de CV-uri disponibile, din care angajatorii înregistrați să poată recruta.

3.9 Va fi important să se garanteze că portalul EURES poate realiza o bună corelare automată între locurile de muncă vacante și CV-urile din toate statele membre, cu traducere în toate limbile și cu înțelegerea aptitudinilor, calificărilor și ocupațiilor dobândite la nivel național și sectorial.

3.10 Orice activitate desfășurată de Comisie pentru rețeaua EURES care necesită resurse umane și/sau financiare intră în domeniul de aplicare al Regulamentului de instituire a Programului european pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială („EaSI") ([16]) (pentru perioada 2014-2020).

4. **Observații specifice**

4.1 *Definiții*

4.1.1 În contextul noilor modele de mobilitate și al necesității sporite de mobilitate echitabilă, Comisia Europeană ar trebui să definească mobilitatea echitabilă în mod corespunzător. Comisia ar putea utiliza ca punct de plecare formularea deja existentă la secțiunea 2 din Regulamentul 492/2011, precizând, în același timp că mobilitatea echitabilă include și dreptul de a avea acces și de a beneficia de toate ofertele de muncă din UE.

4.1.2 Conceptul de mobilitate ar trebui să țină întotdeauna seama și de punctul de vedere și de situația specifică a fiecărei țări, pentru a garanta că talentele pot circula efectiv. În conformitate cu articolul 26 din propunere, statele membre trebuie să dezvolte politici de mobilitate, ca parte integrantă a politicilor lor de ocupare a forței de muncă.

4.2 *Transparența*

4.2.1 CESE salută intenția Comisiei de a extinde principiul transparenței la alte entități, însă consideră că acest lucru este riscant dacă serviciile publice de ocupare a forței de muncă, agențiile private de ocupare a forței de muncă și alte organizații care pun la dispoziție servicii de ocupare a forței de muncă nu au obligația de a respecta aceleași criterii de calitate (după modelul celor aplicabile serviciilor publice de ocupare a forței de muncă). Sistemul trebuie să fie transparent și să respecte principiul egalității de tratament pentru organizațiile candidate.

4.2.2 În același timp, propunerea solicită serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și celorlalți parteneri EURES să îmbunătățească, la rândul lor, accesul la portalul EURES de pe propriile portaluri de căutare de muncă. În anumite țări, este foarte greu de contactat un consilier EURES. De asemenea, numeroase persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, îndeosebi tinerii, întâmpină o serie de obstacole birocratice și financiare.

([16]) JO L 347, 20.12.2013, p. 238.

4.2.3 Mai mult, experiența recentă demonstrează că, în numeroase țări, rețeaua EURES și serviciile sale nu sunt bine cunoscute, în special în rândul tinerilor. În plus, doar o treime dintre angajatori au auzit de EURES înainte de a intra în contact cu această rețea. Statele membre trebuie să comunice mai bine în privința serviciilor EURES și să le promoveze în mai mare măsură, pentru a garanta că atunci când cetățenii hotărăsc să muncească într-un alt stat membru, iau această decizie în deplină cunoștință de cauză.

4.2.4 Comitetul salută extinderea rețelei EURES la acele categorii de cetățeni, în special tineri, aflați în căutare de ucenicie, de stagii sau de orice altă oportunitate care implică un contract de muncă, în conformitate cu articolele 45 și 46 din TFUE, pentru a le permite acestor lucrători șederea într-un stat membru în scopul desfășurării unei activități salarizate, în conformitate cu actele cu putere de lege și actele administrative care reglementează încadrarea în muncă a lucrătorilor statului respectiv.

4.2.5 CESE salută, totodată, accentul pus pe promovarea cooperării transfrontaliere și utilizarea unui ghișeu unic pentru a comunica cu lucrătorii și angajatorii transfrontalieri în zonele de frontieră. Comitetul recomandă utilizarea punctelor de contact pentru întreprinderile deja înființate.

4.2.6 Parteneriatele EURES-T, care aduc laolaltă serviciile publice de ocupare a forței de muncă, sindicatele, organizațiile regionale de angajatori și, în anumite cazuri, autoritățile regionale sau locale, ar trebui consolidate, iar rolul lor ar trebui precizat în mod clar.

4.2.7 CESE recomandă clarificarea relației dintre rețeaua EURES și SOLVIT, portalul de consiliere și informare cu privire la piața unică a UE. Acest lucru se aplică în special acelor dispoziții [articolul 7 alineatul (4)] privind sprijinul acordat de biroul național de coordonare în cazul unor reclamații în ce privește ofertele de muncă și recrutarea în rețeaua EURES, precum și cooperarea cu autoritățile publice, cum ar fi inspectoratele de muncă.

4.3 *Corelarea automată prin intermediul platformei IT comune*

4.3.1 Cu toate că mecanismul destinat să echilibreze cererea și oferta este deja consacrat la articolul 13 din Regulamentul 492/2011 ([17]), în prezent nu are loc niciun schimb electronic automat de CV-uri sau de alte informații privind persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă.

4.3.2 CESE recunoaște că interoperabilitatea nu necesită armonizarea sistemelor naționale de clasificare la această etapă. Cu toate acestea, sprijină eforturile Comisiei de a lua măsuri astfel încât statele membre să întocmească un inventar inițial al sistemelor lor de clasificare. Acest lucru va permite compararea tuturor datelor de clasificare cu Clasificarea europeană a aptitudinilor/competențelor, calificărilor și ocupațiilor (ESCO), care va servi drept instrument pentru schimbul automat și deplina interoperabilitate între autoritățile naționale.

4.4 *Serviciile de asistență*

4.4.1 Rețeaua EURES trebuie să pună la dispoziția clienților săi (persoane aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatori) un pachet complet de servicii: sensibilizare, canalizare de informații, crearea de mecanisme pentru a înlesni înscrierea, monitorizarea CV-urilor și a ofertelor de muncă, corelarea automată, plasarea forței de muncă, acordarea de ajutor la recrutare și punerea la dispoziția candidaților a datelor de contact ale organizațiilor relevante, îndeosebi sindicate, cărora aceștia li se pot adresa, odată angajați.

4.4.2 Serviciile puse la dispoziția lucrătorilor și a angajatorilor ar trebui să fie gratuite.

4.4.3 CESE salută faptul că statele membre vor trebui să schimbe în mod mai sistematic informații cu privire la deficitele și surplusurile de forță de muncă la nivel național și la politicile din acest domeniu. Cu toate acestea, deciziile privind acest tip de politici nu fac obiectul prezentului regulament.

([17]) „Serviciul specializat din fiecare stat membru adresează periodic serviciilor specializate din celelalte state membre, precum și Biroului european de coordonare [...]:
(a) ofertele de locuri de muncă susceptibile să fie satisfăcute de resortisanți din alte state membre; (b) ofertele de locuri de muncă adresate țărilor terțe; (c) cererile de locuri de muncă depuse de către persoane care au declarat formal că doresc să lucreze într-un alt stat membru; (d) informații, pe regiuni și ramuri de activitate, privind solicitanții de locuri de muncă care au declarat că sunt efectiv dispuși să ocupe un loc de muncă într-o altă țară."

4.4.4 CESE consideră că este important să se facă o distincție clară între competențele și obligațiile Biroului european de coordonare, căruia îi revine rolul de a crea un cadru coerent și de a furniza sprijin transversal, și cele ale birourilor naționale de coordonare, ale serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și ale partenerilor EURES.

4.4.5 Odată cu extinderea competențelor EURES, birourile naționale de coordonare vor juca o serie de roluri noi, iar în acest scop ar trebui să dispună de personal și fonduri suficiente, inclusiv de programe bune de formare a personalului. Comisia Europeană ar trebui să se asigure că acestea dispun de asistența tehnică și de consultanța necesară.

4.4.6 Ar fi util ca birourile naționale de coordonare să elaboreze programe de lucru pentru organizațiile care participă la activitățile rețelei EURES în țările lor respective. Aceste programe ar trebui să includă activitățile prevăzute, personalul și finanțarea alocate pentru punerea lor în aplicare și mecanismele pentru monitorizarea și evaluarea acțiunilor prevăzute.

4.5 *Protecția datelor cu caracter personal*

4.5.1 Măsurile prevăzute de regulament trebuie puse în aplicare în conformitate cu legislația Uniunii privind protecția datelor cu caracter personal ([18]). Lucrătorii trebuie să își exprime consimțământul explicit, lipsit de ambiguități, formulat în mod liber, specific și în cunoștință de cauză în ce privește furnizarea de informații portalului EURES.

4.5.2 Scopul este să se asigure atât respectarea efectivă a normelor privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, cât și libera circulație a datelor cu caracter personal între statele membre și instituțiile și organele comunitare sau între instituțiile și organele comunitare, în exercitarea competențelor lor respective.

4.5.3 CESE ia notă de faptul că consultările cu Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor continuă, pentru a reflecta noul rol, mai amplu, al rețelei EURES. CESE preconizează ca CE să țină seama de recomandările și concluziile formulate de AEPD în avizul său din 3 aprilie 2014 ([19]).

4.6 *Modificări în ce privește finanțarea prin intermediul FSE*

4.6.1 CESE salută faptul că noul sistem de finanțare nu pune în pericol rolul important al parteneriatelor transfrontaliere ale EURES, îndeosebi în regiunile expuse, și consideră că acestea ar trebui susținute, în continuare, prin activități orizontale la nivelul întregii Uniuni, cu posibilitatea ca finanțarea să fie completată prin utilizarea resurselor naționale sau a FSE.

4.6.2 În ce privește FSE, acesta ar trebui să stabilească în mod clar prioritățile EURES și să ofere sprijinul corespunzător. Cererea de grant și procedurile de acordare a grantului trebuie să rămână coerente, transparente și ușoare.

4.7 *Rolul partenerilor sociali*

4.7.1 Comisia Europeană vorbește despre o nouă definiție a rolului partenerilor sociali ([20]). Aceștia ar trebui să fie pe deplin implicați în ciclul de programare și raportare și invitați la ședințe.

4.7.2 Chiar și în această situație, CESE subliniază rolul fundamental al partenerilor sociali la toate nivelurile, ca actori principali pe piața forței de muncă, profund implicați în activitatea EURES de realizare a unei corelări între aptitudini și locurile de muncă vacante. Rolul lor nu ar trebui redus la acela de membri asociați ([21]). Birourile naționale de coordonare, în special, ar trebui să-și intensifice colaborarea cu partenerii sociali și organizațiile profesionale. Comitetul propune ca partenerii sociali la nivel european și național să participe în mod corespunzător la activitățile biroului european și ale birourilor naționale de coordonare.

([18]) Regulamentul (CE) nr. 45/2001, JO L 281, 23.11.1995, p.31.
Directiva 95/46/CE impune statelor membre să asigure „protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special dreptul acestora la viața privată în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, pentru a asigura libera circulație a datelor cu caracter personal în cadrul Comunității".

([19]) http://edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2014/14-04-03_Workers_mobility_EN.pdf

([20]) A se vedea procesul-verbal al ședinței Comitetului consultativ pentru libera circulație a lucrătorilor, desfășurată la 12 aprilie 2013.

([21]) Scrisoare comună adresată de BUSINESSEUROPE, CEEP, CES și UEAPME comisarului László Andor, la 19.12.2012.

4.8 *Monitorizarea și evaluarea activității EURES în materie de ocupare a forței de muncă*

4.8.1 Pentru a garanta că există suficiente informații prin care să fie cuantificate performanțele rețelei EURES, ar trebui introduși indicatori comuni care să orienteze organizațiile care participă la rețea în momentul identificării rezultatelor lor. Aceștia ar trebui, totodată, să contribuie la evaluarea progreselor înregistrate în raport cu obiectivele stabilite pentru rețeaua EURES în ansamblu. Este, de asemenea, important să se utilizeze indicatori calitativi, cum ar fi calitatea locurilor de muncă, egalitatea de tratament și drepturile în materie de securitate socială. Trebuie să se stabilească cu precauție modul în care regulamentul definește drepturile și obligațiile statelor membre în privința transferului de informații și statistici privind, de exemplu, lucrătorii mobili, în cazurile în care nu se dispune de sisteme de monitorizare a anumitor indicatori.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind explorarea și extracția hidrocarburilor (cum ar fi gazele de șist) prin utilizarea fracturării hidraulice de mare volum

[COM(2014) 23 final]

(2014/C 424/05)

Raportor: **dl Josef ZBOŘIL**

Coraportor: **dl Sorin IONIȚĂ**

La 22 ianuarie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Explorarea și extracția hidrocarburilor (cum ar fi gazele de șist) prin utilizarea fracturării hidraulice de mare volum

COM(2014) 23 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 163 de voturi pentru, 18 voturi împotrivă și 10 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 UE este supusă unor transformări masive în domeniul energiei; economia europeană și consumatorii vulnerabili se confruntă cu un risc crescut de lipsă de fiabilitate în aprovizionare și prețuri ridicate la energie.

1.2 Fracturarea hidraulică de volum mare – așa-numitul „*fracking*” – provoacă îngrijorări cu privire la efectele sale asupra sănătății publice și a mediului; trebuie asigurată o informare optimă a comunităților în cauză, facilitând protecția acestora și este nevoie de un grad mai mare de implicare locală atunci când se iau decizii cu privire la proiecte individuale în conformitate cu cerințele legale respective.

1.3 Orientările politice ale Comisiei privind extracția de hidrocarburi neconvenționale constau dintr-un set de principii care urmează să fie puse în aplicare de statele membre în termen de șase luni și un sistem de monitorizare pentru perioada următoare. Transparența în ceea ce privește activitățile de explorare și de extracție este privită drept crucială pentru a minimiza riscurile, asigurând acceptarea de către opinia publică a unor astfel de proiecte.

1.4 CESE consideră că documentele Comisiei (comunicarea și recomandările) se bazează pe o perspectivă realistă în legătură cu acest subiect și că este nevoie de mai multe dezbateri bazate pe fapte și concluzii, considerând că este, de asemenea, necesar să fie luați în considerare factori subiectivi importanți, cum ar fi percepția opiniei publice cu privire la riscuri. CESE are o viziune echilibrată asupra rolului potențial al hidrocarburilor neconvenționale în mixul energetic al UE.

1.5 CESE apreciază procedura accelerată, cu recomandările menite să faciliteze demararea unor procese transparente de aprobare pentru activitățile de explorare în țările care consideră că utilizarea hidrocarburilor neconvenționale este indispensabilă pentru necesarul lor de energie.

1.6 CESE consideră că acest cadru, dacă va fi pus în aplicare corect, este suficient pentru o utilizare la nivelul comunităților locale, fără să fie necesară adoptarea unei „directive privind gazele de șist” specifice, cel puțin pentru moment. *Acquis*-ul UE oferă mijloace adecvate de găsire a unor soluții pentru efectele transfrontaliere ale fracturării hidraulice, în cazul în care acestea vor avea loc. În viitor, în cazul în care volumul unor astfel de activități ar crește în mod semnificativ, situația ar trebui reexaminată.

1.7 CESE dorește să sublinieze faptul că aceste resurse de hidrocarburi neconvenționale, exploatate într-un cadru instituțional corespunzător, ar putea reprezenta un factor de creștere în Europa. O producție de energie relativ ecologică, fiabilă și flexibilă, bazată pe combustibili fosili este necesară pentru a se evita apariția unui dezechilibru în rețelele electrice. De asemenea, crizele politice frecvente din țările din vecinătatea estică a UE demonstrează cât de important este să existe o astfel de diversificare din timp a surselor de aprovizionare.

1.8 CESE recomandă ca o serie de aspecte suplimentare cu privire la tehnologia fracturării hidraulice să fie subliniate în viitoarele documente ale Comisiei. Consumul de apă nu se ridică la nivelul de la care se pleacă uneori, deși efectuarea lucrărilor în zonele cu deficit de apă necesită o atenție deosebită; substanțele chimice utilizate fac obiectul unor reglementări (în temeiul Regulamentului REACH), fiind interzise substanțele periculoase; scurgerile de gaze trebuie să fie gestionate în mod corespunzător, fapt care se aplică și arderii cu flacără liberă a gazelor reziduale. Se aplică principiul „poluatorul plătește".

1.9 CESE subliniază că, pentru echitatea socială și acceptarea publică a hidrocarburilor neconvenționale, este crucial ca veniturile din redevențe și accize să fie împărțite cu bugetele locale ale comunităților în cauză într-un mod transparent și previzibil, pentru a le compensa pentru eventualele externalități negative care pot apărea.

2. **Introducere**

2.1 UE este supusă unor transformări masive în domeniul energiei, determinate de o suprapunere de factori, cum ar fi noile descoperiri tehnologice (în ceea ce privește atât energiile regenerabile, cât și combustibilii fosili), transformările geopolitice majore și obiectivele ambițioase în materie de politică, ceea ce uneori duce la măsuri complexe, ale căror efecte sunt dificil de preconizat. Dar, în timp ce sursele de energie s-au multiplicat și diversificat, economia europeană și consumatorii vulnerabili se confruntă cu un risc crescut al lipsei de fiabilitate în aprovizionare și cu prețuri ridicate la energie.

2.2 Una din tehnicile apărute în ultimele decenii este fracturarea hidraulică – așa-numitul „*fracking*" – metodă care s-a dezvoltat rapid în SUA și care a adus avantaje incontestabile prin creșterea volumului de gaze naturale disponibile, în vederea exploatării lor economice și reducerea substanțială a prețurilor. În același timp, fracturarea hidraulică a generat preocupări cu privire la efectele sale asupra sănătății publice și a mediului; opinia publică reclamă un nivel insuficient de transparență și de consultare cu privire la activitățile legate de gazele de șist. Comunitățile implicate trebuie să fie mai bine informate, fiind nevoie și de o implicare locală mai amplă în legătură cu luarea deciziilor referitoare la proiecte individuale, inclusiv în cadrul procesului de evaluare a impactului, așa cum prevăd obligațiile legale în vigoare.

2.3 CESE dorește să subscrie mesajului Comisiei, subliniind faptul că aceste resurse de hidrocarburi neconvenționale, dezvoltate într-un cadru instituțional corespunzător, ar putea reprezenta un factor de creștere în Europa. Lecțiile învățate din utilizarea surselor de energie regenerabile arată că, și în viitorul previzibil va fi nevoie de energie electrică generată într-o manieră relativ curată, fiabilă și flexibilă pe bază de combustibili fosili, pentru a se evita un dezechilibru al sistemelor de aprovizionare cu energie electrică. Mai mult, crizele politice frecvente din vecinătatea estică a UE demonstrează încă odată cât de importantă este diversificarea surselor de aprovizionare.

3. **Documentul Comisiei**

3.1 Economiile europene și cetățenii au nevoie de energie durabilă, accesibilă, a cărei furnizare este sigură și fiabilă. Un nivel ridicat de dependență de importuri și un grad redus de diversificare a resurselor energetice, printre alți factori, au contribuit la creșterea prețurilor în UE, în special în comparație cu situația unora dintre principalii noștri concurenți.

3.2 Progresul tehnologic a permis accesul la combustibili fosili neconvenționali, a căror extracție ar fi fost prea dificilă sau costisitoare în trecut. În SUA, sursele neconvenționale de gaze reprezintă în prezent 60 % din producția internă de gaze, iar gazele de șist înregistrează cea mai mare rată de creștere, ceea ce a dus la o ofertă mai mare de cărbune ieftin disponibil pentru export, în special către UE.

3.3 Rezervele potențiale de gaze naturale din formațiunile de șist au generat așteptări mari în unele părți ale UE: gazele de șist pot substitui combustibilii fosili cu emisii mai mari, pot reduce dependența de furnizorii de energie din afara UE și pot crea noi locuri de muncă, creștere și venituri publice. În consecință, unele state membre s-au angajat în mod activ în direcția explorării gazelor de șist.

3.4 Riscurile asociate cu tehnologia de fracturare hidraulică de mare volum, cunoscută sub numele de „*fracking*”, stârnesc îngrijorări cu privire la efectele sale asupra sănătății publice și a mediului. O parte importantă a populației consideră, de asemenea, că nivelul de precauție, transparență și consultare publică în ceea ce privește activitățile legate de gazele de șist nu este suficient. Unele state membre au decis să interzică fracturarea hidraulică sau să instituie moratorii.

3.5 Ca răspuns la îngrijorările opiniei publice, Comisia a fost de acord să elaboreze un cadru pentru siguranța și securitatea extracției neconvenționale a hidrocarburilor în UE, cu obiectivele următoare:

— garantarea accesului sigur și efectiv la oportunitățile de diversificare a furnizării de energie și de îmbunătățire a competitivității pentru statele membre care doresc acest lucru;

— asigurarea clarității și previzibilității pentru operatorii economici și cetățeni, inclusiv pentru proiectele de explorare; și

— analizarea în detaliu a chestiunii emisiilor de gaze cu efect de seră și a gestionării riscurilor climatice și de mediu, inclusiv a celor legate de sănătate, în conformitate cu așteptările cetățenilor.

3.6 Comunicarea este însoțită de o recomandare complementară la „acquis”-ul UE, care prezintă principiile minime pentru explorarea și producția hidrocarburilor prin fracturare hidraulică de mare volum. Obiectivul acestei recomandări este de a permite dezvoltarea acestor resurse în condiții de siguranță și securitate, precum și de a încuraja crearea unor condiții de concurență echitabile pentru această industrie în toate statele membre ale UE care aleg să dezvolte aceste resurse.

3.7 Potrivit informațiilor disponibile în prezent, producția de gaze naturale din formațiuni de șist ar avea, în Europa, cel mai mare potențial comparativ cu alți combustibili fosili neconvenționali: resursele de gaze de șist care pot fi recuperabile tehnic au fost estimate la aproximativ 16 trilioane de metri cubi (tmc), cifră cu mult mai ridicată decât cea aferentă gazelor din formațiuni compacte (3 tmc) sau metanului din straturile de cărbune (2 tmc). Pe măsură ce proiectele de explorare se vor dezvolta, vor fi dobândite noi cunoștințe despre resursele din formațiuni de șist recuperabile din punct de vedere economic și despre alte surse neconvenționale de gaze și petrol.

3.8 Noua tehnologie ar putea să ofere statelor membre cu un nivel ridicat de dependență de importuri posibilitatea de a-și diversifica sursele de energie și de a-și spori securitatea aprovizionării. Chiar și o ușoară scădere sau evitarea creșterii prețului pentru gaze, de exemplu prin consolidarea sau menținerea unei poziții de negociere puternice față de furnizori de gaze naturale din afara UE, ar fi benefică pentru statele membre. Activitățile legate de gazele de șist au, de asemenea, potențialul de a aduce beneficii economice directe sau indirecte statelor membre, de exemplu prin investiții regionale în infrastructură, prin oportunități de angajare directe și indirecte, precum și prin venituri publice din taxe, comisioane și redevențe.

3.9 Experții sunt de acord că extracția gazelor de șist duce, în general, la o amprentă ecologică mai mare comparativ cu gazele convenționale: ea presupune tehnici mai intensive de stimulare a puțurilor, are loc mai ales la țărm și acoperă o zonă mai vastă. În plus, având în vedere că productivitatea sondelor de gaze de șist este în general mai mică decât cea a sondelor convenționale, trebuie forate mai multe puțuri. Unele dintre aceste riscuri și efecte ar putea avea implicații transfrontaliere, de exemplu în caz de poluare a apei și a aerului.

3.10 Aceste riscuri de mediu, care implică, de asemenea, riscuri la adresa sănătății, au stârnit preocupări publice la mai multe niveluri, ducând adesea la o opoziție clară în ceea ce privește proiectele privind gazele de șist. Printre problemele identificate se numără în special asimetria informațiilor de care dispun operatorii și autoritățile competente sau publicul larg, în special în ceea ce privește compoziția fluidelor de fracturare și condițiile geologice în care fracturarea hidraulică urmează să aibă loc.

3.11 Recomandarea invită statele membre, atunci când acestea aplică sau adaptează legislația în materie de hidrocarburi aplicabilă fracturării hidraulice de mare volum, să garanteze că:

— a fost efectuată o evaluare strategică a impactului de mediu înainte de acordarea autorizațiilor pentru explorarea sau extragerea hidrocarburilor, care implică fracturarea hidraulică de volum mare;

— a fost efectuată o prezentare și analiză a riscurilor de la fața locului, cuprinzând atât solul, cât și straturile subterane;

— au fost elaborate rapoarte de referință (de exemplu în ceea ce privește apa, aerul, seismicitatea), cu scopul de a furniza un punct de reper pentru monitorizarea ulterioară sau în caz de incident;

— a fost informată opinia publică cu privire la compoziția lichidului utilizat pentru fracturarea hidraulică pentru fiecare sondă, precum și cu privire la compoziția apelor reziduale, datele de referință și rezultatele monitorizării;

— sonda este bine izolată de formațiunile geologice înconjurătoare, în special pentru a se evita contaminarea apelor subterane;

— pierderile atmosferice (emisiile de gaze în atmosferă) sunt limitate la cazuri cu totul excepționale legate de siguranța operațiunilor, arderea la flacără deschisă (arderi controlate de gaze) este redusă la minimum, iar gazul este captat pentru utilizarea sa ulterioară (de exemplu la fața locului sau prin conducte).

3.12 Se recomandă, de asemenea, ca statele membre să se asigure că întreprinderile aplică cele mai bune tehnici disponibile (BAT), când acestea există, precum și bunele practici industriale pentru prevenirea, gestionarea și reducerea efectelor și riscurilor aferente proiectelor de explorare și producție. În plus, Comisia își revizuiește actualul document de referință (BREF) privind deșeurile extractive în temeiul Directivei privind deșeurile miniere. Comitetul consideră că directiva va fi în curând dată publicității.

3.13 Pentru a facilita implicarea opiniei publice, Comisia va înființa Rețeaua europeană a științei și tehnologiei pentru extracția neconvențională a hidrocarburilor, care va reuni practicieni din sectorul industrial, al cercetării, al mediului academic, precum și actori aparținând societății civile. De asemenea, programul de lucru pentru 2014-2015 din cadrul Orizont 2020 prevede continuarea cercetării în ceea ce privește înțelegerea, prevenirea și atenuarea efectelor și a riscurilor de mediu ale explorării și exploatării gazelor de șist.

3.14 Statele membre ale UE sunt invitate să aplice principiile recomandării în termen de șase luni și, începând din 2015, să transmită anual Comisiei informații cu privire la măsurile adoptate. Comisia va monitoriza punerea în aplicare prin intermediul unui tablou comparativ al situației din diferitele state membre și va examina eficacitatea acestei politici după 18 luni.

4. **Observațiile Comitetului**

4.1 CESE salută abordarea echilibrată a Comisiei referitoare la chestiunea hidrocarburilor neconvenționale. O astfel de dezbatere trebuie să fie deschisă și să se bazeze pe fapte și constatări. Cu toate acestea, aspectele subiective, cum ar fi percepția opiniei publice față de riscuri, trebuie, la rândul lor, luate în considerare. Comunicarea este cuprinzătoare, informativă, bine structurată și scoate în evidență cele mai importante aspecte care trebuie abordate în termeni de protecție a mediului și a sănătății și de acceptare din partea opiniei publice. Ea conține o viziune echilibrată asupra rolului potențial al hidrocarburilor neconvenționale în mixul energetic al UE.

4.2 În condițiile în care nu toate țările UE dispun de această sursă de energie primară, trebuie respectat principiul subsidiarității. *Acquis*-ul UE oferă mijloace adecvate de găsire a unor soluții pentru efectele transfrontaliere ale fracturării hidraulice, în cazul în care acestea vor avea loc. CESE consideră că reglementările UE în vigoare sunt adecvate și acoperă majoritatea aspectelor implicate în fracturare; în opinia Comitetului, în prezent nu este nevoie de o directivă specifică privind gazele de șist. Aplicarea riguroasă a obligațiilor juridice existente reprezintă o modalitate sigură de dezvoltare a acestei noi tehnologii extractive.

4.3 Există o relativă limitare a resurselor de materii prime în UE; toate resursele disponibile ar trebui să fie utilizate în cel mai eficient mod posibil, ținând seama de riscurile pentru sănătate și mediu. Pe de altă parte, nicio activitate umană nu este în totalitate lipsită de riscuri; gestionarea rațională a riscurilor trebuie să facă parte integrantă din orice efort uman, inclusiv explorarea și extracția de hidrocarburi neconvenționale.

4.4 Un nivel ridicat de transparență al oricărui proiect de explorare sau exploatare este de o importanță capitală pentru a asigura acceptarea de către populație a noilor tehnologii. Transparența ar trebui aplicată încă din primele stadii ale dezvoltării unui proiect, deoarece, pentru a putea evalua în mod realist stocurile de resurse și beneficiile economice ale exploatării, este nevoie de foraje de explorare în acele perimetre cu o prezență potențială a gazelor de șist. Trebuie efectuată o evaluare amănunțită a impactului cauzat de explorare. Securitatea și sustenabilitatea aprovizionării reprezintă principii fundamentale ale politicii energetice a UE. Datorită faptului că dezechilibrul cu care se confruntă sistemele de aprovizionare cu energie electrică ca urmare a recurgerii la resurse eoliene și solare nu poate fi încă compensat fără a compromite alte obiective, cum ar fi reducerea emisiilor de dioxid de carbon sau creșterea eficienței, gazele din surse neconvenționale reprezintă o opțiune fezabilă pentru facilitarea tranziției energetice.

4.5 De asemenea, trebuie luate în considerare și considerentele geopolitice, în special în lumina celor mai recente evoluții din Ucraina, care au avut loc după publicarea comunicării și recomandărilor. Considerentele geopolitice sunt legate de securitatea aprovizionării cu energie în cazul prelungirii tensiunilor din imediata vecinătate a UE sau în cazul unui război comercial cu Rusia. Dar ele sunt importante și în contextul evoluțiilor din alte părți ale lumii și al scăderii treptate a poziției pe care UE o ocupă în rândul blocurilor comerciale majore.

4.6 CESE recunoaște că tehnologia de extracție a hidrocarburilor neconvențională a făcut progrese în ultimii ani. Principalele probleme de mediu și de siguranță au fost soluționate cu succes și într-o manieră credibilă, iar riscurile în domeniile esențiale ale mediului au fost reduse. Cu toate acestea, în special pericolul de contaminare a apei trebuie să fie monitorizat îndeaproape; trebuie acordată o atenție deosebită zonelor cu deficit de apă. CESE recomandă ca documentele Comisiei să fie revizuite în cel mai scurt timp pentru a include următoarele sugestii.

4.7 Atunci când se evaluează un proiect de extracție, ar trebui prezentate în detaliu avantajele de care beneficiază comunitățile locale (infrastructură, locuri de muncă, taxe și redevențe etc.). Este foarte important – fiind deja bună practică – ca veniturile din redevențe și accize să fie împărțite cu bugetele locale într-un mod transparent și previzibil, de preferință utilizând o formulă care poate fi supusă examinării publice, pentru a compensa comunitățile afectate pentru eventualele consecințe negative provocate de extracție și pentru a reduce opoziția lor față de astfel de proiecte. CESE recomandă ca acest punct să fie inclus în recomandările Comisiei.

4.8 Beneficiile legate de protecția climei ar trebui să fie descrise în detaliu: emisiile din procesele de ardere se reduc aproximativ la jumătate față de emisiile arderii de cărbune. Atunci când se ia în considerare acest aspect, trebuie să se țină seama și de scurgerile de gaze de la puț până la locul arderii, care în anumite părți ale lumii sunt destul de ridicate, dar care rareori sunt făcute publice. În mod neoficial, experții recunosc că scurgerile de gaze din zăcămintele prost exploatate pot ajunge până la 12-13 %, în timp ce respectarea unor standarde operaționale bune limitează aceste scurgeri la sub 3 %!

4.9 Riscurile geologice și seismice din bazinele specifice trebuie evaluate cu atenție, însă comunicarea ar trebui să menționeze că procesul de fracturare a gazelor de șist are loc la adâncimi mult mai mari decât extracția prin puțuri convenționale și cu mult sub nivelul straturilor acvifere. Ar trebui dezvoltate în continuare cunoștințele în ceea ce privește riscurile legate de anvergura operațiunilor implicate în noua tehnologie.

4.10 De asemenea, Comisia ar putea dori să menționeze că consumul de apă pe sondă este destul de redus, și o bună parte din această apă revine la suprafață, urmând a fi reutilizată sau prelucrată în mod corespunzător. Substanțele chimice utilizate fac obiectul Regulamentului REACH, iar scurgerile de gaze și arderea cu flacără liberă a gazelor reziduale trebuie să fie bine gestionate. În plus, utilizarea terenurilor în funcție de densitatea de putere a altor zăcăminte este mult mai redusă comparativ cu utilizarea terenurilor necesare pentru instalații fotovoltaice/eoliene și pe bază de biomasă; în prezent, acest fenomen este puternic subestimat de către susținătorii altor tipuri de resurse regenerabile, deși el joacă, adeseori, un rol important atunci când se iau decizii privind fezabilitatea exploatării resurselor de energie primară.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un cadru pentru politica privind clima și energia în perioada 2020-2030

[COM(2014) 15 final]

(2014/C 424/06)

Raportor: **dna Ulla SIRKEINEN**

La 8 mai 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un cadru pentru politica privind clima și energia în perioada 2020-2030

COM(2014) 15 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie), Comitetul Economic şi Social European a adoptat prezentul aviz cu 198 de voturi pentru, 23 de voturi împotrivă şi 13 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 CESE concluzionează că

— scopul comunicării este de a conferi mai multă previzibilitate politicilor în domeniul climei și energiei;

— comunicarea ține seama de schimbările și experiențele majore survenite de la adoptarea politicilor UE în domeniu cu orizont 2020; și că,

— mai mult, observațiile recente ale Grupului interguvernamental privind schimbările climatice (IPPC) face ca pregătirea politicilor UE în materie de climă și energie pentru perioada post-2020 să fie încă și mai oportună.

1.2 CESE susține

— propunerea de stabilire la 40 % a obiectivului de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030, deoarece acesta este în acord cu obiectivul de reducere cu 80-95 % până în 2050, rămânând totodată ambițios;

— propunerea referitoare la stabilirea unui obiectiv comun de cel puțin 27 % pentru ponderea energiei din surse regenerabile, considerând însă – spre deosebire de ce preconizează propunerea Comisiei – că este necesar să se stabilească obiective naționale specifice;

— intenția Comisei este de a prezenta propuneri noi privind eficiența energetică, după evaluarea pe care o va realiza în cursul acestui an cu privire la măsurile actuale și

— propunerea referitoare la o nouă metodă de guvernanță, iterativă.

1.3 CESE recomandă

— să se utilizeze măsurile de punere în aplicare cele mai eficiente din punctul de vedere al costurilor astfel încât să se reducă consecințele negative și să se asigure protecția celor mai vulnerabili utilizatori de energie;

— să se aibă în vedere stabilirea unor obiective sectoriale în materie de eficiență energetică, de exemplu în sectorul construcțiilor, în vederea exploatării imensului potențial al acestei căi extrem de promițătoare de atingere a obiectivelor politicii energetice într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor;

— să se conceapă metode de elaborare și de punere în aplicare a planurilor naționale propuse cu implicarea reală a societății civile și să se stabilească obligativitatea consultării țărilor vecine înainte de adoptarea unor decizii naționale cu consecințe de amploare;

— să se facă un pas decisiv către o comunitate europeană a energiei reală, prin coordonarea planurilor naționale, mai ales în scopul garantării securității energetice a UE;

— să se ia măsuri decisive pentru scăderea dependenței extrem de mari a UE de sursele de energie nesigure, între altele prin stabilirea unor obiective naționale obligatorii pentru dezvoltarea unor forme de energie din surse regenerabile;

— să se acorde o asistență extinsă țărilor asociate acoperite de politica europeană de vecinătate pentru dezvoltarea unei economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon;

— să se furnizeze mai multe informații cu privire la planurile de accelerare a progreselor în sectoarele neacoperite de schema de comercializare a certificatelor de emisii (ETS), în special în domeniul transporturilor, al agriculturii și al utilizării terenurilor;

— să se furnizeze mai multe informații cu privire la succesele înregistrate în domeniul creării de locuri de muncă ecologice;

— să se adopte măsuri suficiente pentru preîntâmpinarea relocării emisiilor de dioxid de carbon în sectoarele industriale energointensive;

— să se adopte măsuri radicale în domeniul cercetării și inovării, sectoare care oferă soluții reale în confruntarea cu provocările din domeniu, în combinație cu măsuri de promovare a producției de echipamente pentru o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, susținând totodată industria în îndeplinirea obiectivelor printr-o mai bună formare profesională;

— să se ridice la rangul de prioritate absolută dezvoltarea politicilor în domeniul climei la nivel internațional, acordându-se totodată mai multă atenție adaptării la schimbările climatice. Aceste demersuri includ și reprezentarea, în cadrul negocierilor de la nivelul OMC și al TTIP, a intereselor legitime ale acelor ramuri industriale europene care sunt supuse presiunii concurențiale internaționale ca urmare a unei politici europene mai stricte în domeniul energiei și al schimbărilor climatice.

2. **Introducere**

2.1 De la decizia Consiliului European din martie 2008 cu privire la obiectivele 20-20-20 ale politicii în domeniul climei și energiei pentru anul 2020 **au avut loc multe schimbări. În primul rând,** cea mai gravă criză economică de după război, redresarea în Europa fiind abia la început și încă foarte fragilă. **În al doilea rând,** alți actori majori nu au urmat Europa în stabilirea de obiective și măsuri de atenuare a schimbărilor climatice. **În al treilea rând,** revoluția gazelor de șist din SUA a schimbat scena energiei cel puțin în sectoarele bazate pe sectorul gazului, modificând astfel echilibrul competitiv. **În al patrulea rând,** prețurile de consum ale energiei au crescut rapid în ultimii câțiva ani în părți semnificative ale UE, reprezentând un risc pentru competitivitatea industrială și pentru consumatorii vulnerabili. **În al cincilea rând,** recentele evoluții politice din Ucraina au evidențiat în mod dramatic importanța reducerii dependenței UE de sursele de energie fosile din Rusia și din alte părți. **În al șaselea rând**, s-au făcut unele progrese cu adevărat revoluționare în tehnologia energiei din surse regenerabile, care fac ca producția de energie cu emisii reduse de dioxid de carbon să devină tot mai eficientă din punctul de vedere al costurilor. În acest context, CESE recomandă Comisiei să difuzeze pe scară mai largă concluzia analizei ei potrivit căreia „nu există diferențe substanțiale între costurile tranziției către emisii reduse de dioxid de carbon și costurile care vor fi suportate în orice caz, având în vedere necesitatea de a reînnoi un sistem energetic care devine depășit, creșterea prețurilor combustibililor fosili și aderarea la politicile existente în domeniul climei și al energiei. Se prefigurează, însă, o creștere a costurilor sistemului energetic din prezent până în 2030, până la un nivel echivalent cu aproximativ 14 % din PIB, în comparație cu nivelul de 12,8 % din 2010. Cu toate acestea, se va realiza o tranziție majoră de la cheltuielile cu combustibili către echipamentele inovatoare cu o valoare adăugată ridicată, care vor stimula investițiile în produse și servicii inovatoare, crearea de locuri de muncă și creșterea economică și vor îmbunătăți balanța comercială a Uniunii”. **În aș șaptelea rând,** au apărut în unele state membre inițiative interesante în materie de producție descentralizată de energie din surse regenerabile, cu implicarea directă a societății civile. Devine astfel clar că implicarea activă și directă a cetățenilor și a autorităților locale și regionale deschide noi oportunități de creare a valorii economice la nivel regional și astfel consolidează semnificativ gradul de acceptare socială a unei noi politici privind clima și energia. Și, **în al optulea rând,** devine din ce în ce mai clar că poziția de lider în domeniul tehnologiei de producție a energiei din surse regenerabile oferă un mare potențial economic în viitor și că dezvoltarea regională trebuie să fie pusă în legătură cu politica energetică.

2.2 S-au înregistrat **progrese semnificative** în îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru 2020. În 2012, emisiile de gaze cu efect de seră scăzuseră cu 18 % față de nivelurile din 1990 și se preconizează că, pe baza măsurilor deja adoptate, vor continua să scadă atingând niveluri cu 24 % mai scăzute până în 2020 și cu 32 % mai scăzute până în 2030. În 2012, ponderea surselor regenerabile de energie în cantitatea totală de energie utilizată era de 13 %; Comisia Europeană preconizează în prezent o creștere suplimentară până la 21 % în 2020 și până la 24 % în 2030. Intensitatea energetică a economiei UE a scăzut cu 24 % între 1995 și 2011, chiar dacă se pare că obiectivul orientativ de creștere a eficienței energetice cu 20 % nu va fi atins. Aceste cifre se explică parțial prin încetinirea prelungită a creșterii economice, relocarea emisiilor de dioxid de carbon și creșterea eficienței energetice.

2.3 Provocările care ne așteaptă sunt însă cu atât mai serioase și necesită măsuri urgente. **Grupul interguvernamental privind schimbările climatice** (IPCC) a public recent secțiuni ale celui de-al cincilea raport de evaluare al său, care arată că emisiile de gaze cu efect de seră la nivel mondial au crescut, atingând niveluri fără precedent, în ciuda politicilor de reducere existente. Potrivit IPCC, numai o schimbare majoră la nivel instituțional și tehnologic și realizarea unor investiții substanțiale ar putea permite ca obiectivul de limitare a încălzirii globale la 2 grade Celsius să aibă șanse de reușită.

2.4 În 2008, Consiliul European a convenit asupra unui obiectiv de **reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 80-95 % până în 2050,** în acord cu angajamentul internațional de a stopa încălzirea globală la + 2 grade Celsius. În consecință, Comisia a prezentat foile de parcurs în domeniul climei și energiei cu orizont 2050.

2.5 **CESE a susținut în mod activ** și a urmărit îndeaproape deciziile privind politica UE în domeniul climei și energiei și punerea în aplicare a acesteia. Comitetul a adoptat, în urma unor sesizări sau din proprie inițiativă, numeroase avize legate de acest subiect, printre care se numără avizele privind negocierile internaționale în domeniul climei ([1]), comunitatea europeană a energiei ([2]), costurile energiei ([3]), sărăcia energetică ([4]) și, cel mai recent, cel privind instrumentele de piață pentru o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon ([5]).

2.6 Avizul de față ține seama de avizele anterioare, completându-le. El reprezintă, asemenea celorlalte avize ale CESE, rezultatul compromisului dintre diferite puncte de vedere divergente. Avizul tratează numai Comunicarea privind un cadru pentru politica privind clima și energia în perioada 2020-2030 ([6]). CESE va pregăti avize separate privind celelalte elemente ale pachetului – reforma schemei de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) ([7]), Comunicarea privind prețurile energiei ([8]), recomandările privind gazele de șist ([9]) și Comunicarea privind renașterea industrială ([10]).

3. **Propunerea-cadru a Comisiei Europene**

3.1 Pe baza foilor de parcurs privind clima și energia cu orizont 2050, a unei Cărți verzi pentru consultarea publică și a unei evaluări a impactului, Comisia a prezentat un **pachet de propuneri** sub forma comunicării-cadru pentru politica în domeniul climei și energiei cu orizont 2030, menționată la punctul 2.8.

3.2 Comisia propune un **obiectiv de reducere cu 40 % a emisiilor de gaze cu efect de seră** față de valorile din 1990. Sectorul ETS ar trebui să asigure o scădere de 43 % față de 2005, iar sectoarele neincluse în schema ETS, o scădere de 30 %. Factorul anual de scădere a plafonului de emisii va crește de la 1,74 % în prezent, la 2,2 % după 2020. Obiectivul de reducere pentru sectoarele care nu sunt incluse în schema ETS va fi alocat statelor membre în principal pe baza aceleiași metode ca cea utilizată în prezent.

([1]) JO C 67, 6.3.2014, p. 145-149.
([2]) JO C 68, 6.3.2012, p. 15-20.
([3]) JO C 198, 10.7.2013, p. 1-8.
([4]) JO C 341, 21.11.2013, p. 21-27.
([5]) JO C 226, 16.7.2014, p.1
([6]) COM(2014) 15 final.
([7]) Avizul CESE privind *schema UE de comercializare a certificatelor de emisii* (încă nepublicat în JO) – EESC-2014-00800-00-00-AC-TRA.
([8]) Avizul CESE privind *prețurile și costurile energiei în Europa* EESC-2014-01113-00-00-AC. (a se vedea pag 64 din prezentul JO)
([9]) Avizul CESE privind *explorarea hidrocarburilor prin fracturare* EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI. (a se vedea pag 34 din prezentul JO)
([10]) Avizul CESE pe tema *„Pentru o renaștere industrială europeană"* (încă nepublicat în JO) – EESC-2014-00746-00-00-AC.

3.3 Comisia propune un obiectiv de **minimum 27 % pentru ponderea surselor regenerabile de energie** în consumul final de energie din UE. Acest obiectiv este obligatoriu la nivelul UE, însă nu va fi distribuit între statele membre și din acest motiv nu este clar cine poate fi tras la răspundere în caz de neîndeplinire. Ponderea surselor regenerabile de energie în sectorul energiei electrice ar urma să crească de la 21 % în prezent la 45 % în 2030.

3.4 **Nu se fac propuneri** în materie de **eficiență energetică.** Până la mijlocului anului 2014 se va prezenta o evaluare a implementării Directivei privind eficiența energetică și în funcție de ea ar putea fi avute în vedere alte propuneri.

3.5 Comisia propune **o reformă a schemei de comercializare a certificatelor de emisii** ([11]) prin crearea unei rezerve de stabilitate a pieței și a prezentat o propunere de regulament în acest sens.

3.6 De asemenea, Comisia tratează tema **concurenței pe piețele integrate** și a promovării securității aprovizionării cu energie. Comisia a prezentat o comunicare separată privind **prețurile energiei** ([12]).

3.7 Se propune **o nouă metodă de guvernanță,** bazată pe planurile naționale.

3.8 Se propune **un set mai extins** de indicatori, pentru o mai bună evaluare a progreselor.

3.9 Sunt abordate și **politici complementare esențiale** – agricultura și utilizarea terenurilor, captarea și stocarea dioxidului de carbon sau inovarea și sectorul financiar.

3.10 În sfârșit, Comisia face o scurtă descriere a **contextului internațional** în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră.

4. **Observațiile CESE privind cadrul 2030**

4.1 CESE întâmpină cu satisfacție această comunicare, întrucât aceasta urmărește să confere în continuare **previzibilitate** obiectivelor politicilor în domeniul climei și energiei. Un cadru legislativ stabil și previzibil și mai ales punerea în aplicare coerentă a acestuia reprezintă condiții prealabile pentru deciziile și investițiile considerabile pe termen lung care sunt necesare pentru orientarea progreselor în direcția dorită.

4.2 Un element important care conferă previzibilitate este mesajul potrivit căruia elementele centrale ale **cadrului pentru politica privind clima și energia cu orizont 2020** vor rămâne neschimbate.

4.3 Cu toate acestea, Comunicarea **ține seama în același timp de schimbările semnificative** care au intervenit de la adoptarea politicii cu orizont 2020. În ciuda nevoii de previzibilitate, provocările contextului internațional în schimbare, nevoia de redresare economică și de sporire a competitivității, precum și creșterea costurilor energiei fac necesară adaptarea politicilor actuale.

4.4 Încălzirea globală reprezintă o amenințare pe termen lung pentru planeta noastră, ~~și~~ pentru bunăstarea generațiilor viitoare, dar și pentru economie în ansamblul ei. Ne costă deja în prezent mulți bani. Eforturile întreprinse în cadrul UE trebuie orientate către obiectivul de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 80-95 % până în anul 2050. **CESE sprijină propunerea Comisiei de stabilire a obiectivului pentru anul 2030 la 40 %,** chiar dacă acesta poate fi considerat **ambițios**. Potrivit evaluării de impact care însoțește comunicarea, un obiectiv de 35 % ar fi suficient pentru a menține reducerile într-un ritm adecvat pentru atingerea obiectivului pentru anul 2050.

4.5 În 2008, când s–a stabilit „obiectivul 2020”, care prevedea o reducere a emisiilor cu 20 % față de volumul inițial din 1990, nivelurile emisiilor se situau deja cu 10 % sub nivelurile anului de referință 1990. Se pare acum că se va obține până în 2020 o scădere de 24 %, ceea ce reprezintă o reducere de 14 % în 11 ani. Ar trebui obținută o reducere suplimentară de 16 % în cursul unui deceniu, ceea ce nu ar trebui să fie extrem de dificil, date fiind progresele tehnologice, scăderile de costuri la generarea de energie din surse regenerabile și creșterile costurilor energiei obținute din combustibili fosili. Cu toate acestea, eforturile depuse din 1990 și până în prezent au fost facilitate în mod semnificativ prin încetinirea activității economice, restructurarea masivă a economiilor fostelor țări comuniste și ca urmare a recurgerii la mecanismele de la Kyoto.

([11]) COM(2014) 20 final.
([12]) COM(2014) 21 final.

4.6 În vederea atingerii acestui obiectiv, dar fără consecințe negative asupra altor aspecte ale durabilității – cum ar fi aspectul economic și social – este primordial **să se asigure luarea măsurilor de implementare cele mai eficiente din punctul de vedere al costurilor.** Prin urmare, CESE constată cu satisfacție că Comisia a încetat să mai stabilească obiective pentru sectorul biocombustibililor, una dintre cele mai costisitoare opțiuni pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; aceasta a fost recomandarea CESE încă din 2008 ([13]). În această privință, ar trebui analizată cu atenție și dezbătută pe larg utilizarea mecanismelor flexibile prevăzute în Protocolul de la Kyoto, a căror eliminare este propusă la ora actuală de Comisie; această analiză ar trebui să fie avută în vedere la evaluarea problemelor observate și, totodată, la evaluarea beneficiilor eficienței globale a costurilor și ale dezvoltării cooperării internaționale în domeniul climei.

4.7 Impactul politicilor va fi diferit de la un sector economic la altul. De aceea, măsurile trebuie concepute și adaptate cu grijă, astfel încât să se **reducă consecințele negative** și să se asigure protecția utilizatorilor de energie celor mai vulnerabili. Tranziția către o economie cu emisii reduce de dioxid de carbon trebuie să se facă de o manieră echitabilă. În acest context, printre problemele centrale se numără formarea profesională, locurile de muncă de bună calitate și participarea lucrătorilor și eventual și măsuri de compensare.

4.8 CESE **susține de asemenea propunerea Comisiei privind un obiectiv comun de 27 % pentru ponderea surselor regenerabile de energie.** În timp ce obiectivul de reducere cu 40 % a emisiilor de gaze cu efect de seră poate fi considerat un semnal important în domeniul politicii climatice, inclusiv din perspectiva viitoarelor negocieri din cadrul COP 20/COP 21, dezvoltarea energiei din surse regenerabile reprezintă – dimpotrivă – mai degrabă un obiectiv de politică energetică, menit să reducă dependența de importuri, în prezent mult prea mare. Comitetul deplânge faptul că nu au fost stabilite obiective individuale obligatorii pentru fiecare stat membru. Este cu totul de neînțeles cum intenționează Comisia să impună și să supravegheze respectarea acestei valori-țintă sau chiar să sancționeze nerespectarea sa, fără a stabili obiective specifice la nivel național.

4.9 Creșterea **eficienței energetice** este modalitatea cea mai promițătoare de a înainta, de o manieră eficientă din punctul de vedere al costurilor, către atingerea tuturor obiectivelor politicii energetice, și anume a obiectivelor ecologice, economice și a celor legate de securitatea aprovizionării. Potențialul este important, însă sunt necesare intervenții radicale. CESE se așteaptă ca, în cursul acestui an, Comisia să prezinte măsuri politice eficiente bazate pe evaluarea preconizată, ținând seama de multitudinea aspectelor care trebuie abordate în acest domeniu. Este nevoie să se ia în considerare experiențele acumulate prin cadrul legislativ actual și cel recent adoptat. În ceea ce privește obiectivele, ar putea fi avută în vedere stabilirea de obiective la nivel de sector, mai ales în vederea valorificării potențialului considerabil al sectorului construcțiilor și al transporturilor.

4.10 **CESE salută noua metodă de guvernanță** propusă de Comisie, bazată pe un proces iterativ de pregătire a planurilor naționale. Elaborarea acestor planuri ar putea constitui o bună ocazie de a implica nu numai părțile interesate, ci și societatea civilă în sens larg în activitățile legate de politica energetică, inclusiv de a asigura angajamentul acesteia în privința implementării. Aspectul cel mai important al propunerii este cerința de **consultare a țărilor vecine**, care ar trebui să fie obligatorie înainte de adoptarea deciziilor naționale care pot avea consecințe de amploare asupra celorlalte țări și care ar putea reprezenta un pas decisiv în direcția unei adevărate **comunități europene a energiei.** Combinarea diferitelor resurse și abordări naționale și, în consecință, diferitele mixuri energetice ar putea asigura formarea unor piețe și sisteme regionale eficiente din punctul de vedere al costurilor, contribuind la echilibrarea rețelelor, la adaptarea capacității de producție și la securitatea aprovizionării. De aceea, CESE face apel la statele membre să răspundă afirmativ cu privire la o procedură de guvernanță efectivă și să determine, alături de Comisie și de societatea civilă, modalitățile de punere în practică a acesteia. Noua metodă de guvernanță ar trebui să fie transparentă și să includă implicarea societății civile, reducând în același timp la maxim costurile administrative suplimentare în sarcina statelor membre.

4.11 Sustenabilitatea și diversificarea trebuie să fie obiective centrale atunci când statele membre își exercită dreptul de **a decide cu privire la mixul energetic național.** Sporirea utilizării surselor regenerabile de energie va rămâne necesară din ambele motive și ar trebui însoțită de utilizarea altor surse de energie cu emisii reduse. Politicile UE nu trebuie să impună restricții statelor membre care doresc să utilizeze energia nucleară sau să valorifice resursele de energie naționale, inclusiv gazele neconvenționale.

4.12 Este necesar să se acorde țărilor asociate acoperite de politica europeană de vecinătate mai multă asistență pentru dezvoltarea unei economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon, un acces sporit la tehnologiile necesare și sprijin pentru centrele de cercetare din aceste țări, specializate în domeniul respectiv.

([13]) JO C 198, 10.7.2013, p. 56.

4.13 Problema dependenței foarte mari a UE de **energia fosilă din surse nesigure** a fost evidențiată în ultimele săptămâni și necesită o atenție urgentă. Trebuie adoptate măsuri decisive pentru diversificarea aprovizionării cu energie, după cum se menționează la punctul 4.10, și acordată prioritate resurselor care vor rămâne disponibile pe termen lung și care produce emisii cât mai scăzute posibil. În vederea diversificării surselor de aprovizionare, sunt necesare și crearea unei reale piețe interne a energiei și formularea unei politici externe comune în domeniul energiei.

4.14 CESE salută propunerea de utilizare a unui set de **indicatori** pentru asigurarea unei evaluări mai precise a progreselor. Capacitatea insuficientă de transport transfrontalier este în continuare bariera cea mai importantă în calea creării unei autentice piețe interne a energiei. Cel mai bun mijloc de evaluare a progreselor în acest domeniu este de a monitoriza evoluția diferențelor de preț dintre regiuni și dintre țări.

4.15 Un rol important pe care Comisia trebuie să-l aibă în legătură cu această evoluție este de a asigura **condiții de concurență egale,** eliminând treptat subvențiile cu efecte negative și monitorizând mecanismele de sprijin public ([14]). Acest lucru ar trebuie să fie valabil și pentru măsurile de sprijin prevăzute în cadrul schemei ETS pentru a oferi sectoarelor industriale amenințate de relocarea emisiilor de dioxid de carbon o compensare pentru costurile indirecte legate de climă suportate de acestea, de exemplu pentru costurile mai ridicate la electricitate. Această compensare ar trebui să se constituie într-un sistem aplicabil la nivelul întregii UE, pentru a se evita denaturarea concurenței dintre statele membre. CESE prezintă de asemenea un aviz separat privind propunerea de reformare a schemei ETS ([15]). Comisia trebuie, de asemenea, să acționeze în favoarea unor condiții de concurență egale la nivel internațional, ceea ce implică abordarea acestei chestiuni în cadrul negocierilor OMC, dar și al Parteneriatului transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP).

4.16 O parte importantă a planurilor naționale în materie de energie o reprezintă politicile privind **sectoarele care nu sunt incluse în sistemul ETS.** Transporturile și încălzirea sunt sectoare deosebit de importante. Comitetul și-a exprimat deja, în repetate rânduri, punctul de vedere asupra politicii privind biocombustibilii și în acest sens face trimitere la avizele sale legate de acest subiect ([16]).

4.17 **Agricultura și utilizarea terenurilor** vor juca un rol în atenuarea schimbărilor climatice, însă politicile aferente necesită mai multă atenție și reflecție. Biomasa durabilă din agricultură și silvicultură are un rol în diversificarea surselor de energie. Dacă schimbarea destinației terenurilor ar fi inclusă în obiectivele aferente sectoarelor neincluse în sistemul ETS, creșterea netă a capacității de captare a dioxidului de carbon a pădurilor ar trebui dedusă în totalitate.

4.18 Un alt element care lipsește din comunicare este **informarea cu privire la realizările înregistrate în domeniul creării de locuri de muncă ecologice,** care a fost un obiectiv important al deciziilor 20-20-20. Studiile realizate până în prezent indică doar un impact net neutru sau ușor pozitiv asupra ocupării forței de muncă, în timp ce se preconizează că structura locurilor de muncă se va modifica radical.

4.19 S-ar putea spune că a avut loc probabil deja o **ecologizare** masivă **a activităților existente** din UE, lucru dovedit, de exemplu, prin sporirea semnificativă a eficienței energetice în industria prelucrătoare. Până acum, sectoarele industriale energointensive au putut reacționa la provocările climatice devenind mai eficiente, însă, deoarece potențialul acestora a fost în mare măsură valorificat, amenințarea delocalizării emisiilor de dioxid de carbon ar trebui luată încă și mai serios pe viitor.

4.20 Multe ramuri ale **industriei energointensive** europene concurează pe piețe mondiale deschise, neavând posibilitatea integrării unilaterale a unor costuri suplimentare în prețurile practicate; de aceea se confruntă cu riscul de delocalizare a emisiilor de dioxid de carbon. În majoritatea cazurilor, aceste industrii sunt și cele mai eficiente sub aspectul energetic și al emisiilor de dioxid de carbon la nivel global. În aceste condiții, delocalizarea emisiilor de dioxid de carbon ar putea duce chiar la creșterea emisiilor la nivel mondial. De aceea, politicile UE nu ar trebui să ducă la creșterea costurilor pentru energie suportate de aceste industrii, fie ele directe sau indirecte, sau ar trebui să prevadă dispoziții clare pentru compensarea acestor costuri sporite. Dispozițiile menite să preîntâmpine delocalizarea emisiilor de dioxid de carbon trebuie să stabilească o alocare absolut liberă a permiselor de emisii, pe baza unor obiective intermediare realizabile din punct de vedere tehnic, până când noile tehnologii se vor dovedi capabile să asigure reduceri semnificative ale emisiilor într-un mod viabil din punct de vedere economic.

([14]) JO C 226, 16.72014, p. 28.
([15]) JO C 177, 11.6.2014, p. 88.
([16]) JO C 198, 10.7.2013, p. 56.

4.21 Soluția reală ultimă la provocările din domeniul politicii privind clima și energia este **inovarea.** UE și statele membre, precum și alți actori financiari trebuie să ia măsuri radicale pentru a valorifica acest potențial, sprijinind atât dezvoltarea noilor tehnologii, cât și încercările de inovare revoluționare mai riscante. Obiectivele pe termen lung din multe sectoare nu pot fi atinse în absența unor salturi tehnologice reale. Pentru a asigura aceste inovații, avem nevoie de un sector industrial competitiv, care, prin adaptarea la această provocare, își poate prezerva competitivitatea și face progrese în continuare. Factorul-cheie pentru acest proces este formarea profesională de înaltă calitate. Industria specializată în producția de echipamente pentru o economie cu emisii scăzute de dioxid carbon ar putea contribui la competitivitatea economiei europene și facilita accesul la astfel de echipamente. În acest scop, este nevoie să se combine cercetarea cu măsuri de sprijin.

4.22 Pentru a răspunde provocărilor legate de schimbările climatice și a continua să asigure energie în condiții de securitate și siguranță și la prețuri accesibile pentru toată populația de pe teritoriul său, Europa are nevoie de o schimbare a atitudinilor și a comportamentelor fiecăruia. Indiferent care va fi direcția politică aleasă de factorii de decizie europeni, **buna implementare a acesteia depinde de implicarea tuturor părților interesate** dintr-o etapă timpurie. Așa cum se menționează la punctul 4.9, societatea civilă are un rol de jucat și CESE poate sprijini acest demers.

4.23 **Chestiunea cea mai importantă însă,** în ceea ce privește politica în domeniul climei, este **evoluția internațională.** Cadrul politic prezentat în comunicare ar scădea semnificativ ponderea emisiilor UE în totalul emisiilor de gaze cu efect de seră la nivel mondial, de la valoarea actuală de 11 %. Agenția Internațională a Energiei a estimat că chiar și aplicarea politicilor actuale ar duce la o pondere de 7 % până în 2035. Europa are o responsabilitate istorică importantă de a lua măsuri de combatere a schimbărilor climatice, însă, dacă acționează singură, nu va obține progrese semnificative în privința menținerii limitei de încălzire globală la maxim 2 grade Celsius. Un acord internațional ambițios și punerea în aplicare efectivă a acestuia sunt obiective centrale pentru politicile UE. Dacă acesta nu este obținut, UE ar trebui să-și reconsidere propriile politici. În paralel, trebuie acordată mult mai multă atenție **adaptării** la schimbările climatice și trebuie să se acționeze mai mult în acest domeniu, care nu mai poate fi neglijat.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic şi Social European privind propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind înființarea și funcționarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră și de modificare a Directivei 2003/87/CE

[COM(2014) 20 final – 2014/0011 (COD)]

(2014/C 424/07)

Raportor: **dl Antonello PEZZINI**

La 6 februarie, 13 februarie și 22 ianuarie 2014, în conformitate cu articolele 192 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European, Consiliul și, respectiv, Comisia Europeană au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind înființarea și funcționarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră și de modificare a Directivei 2003/87/CE

COM(2014) 20 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 şi 5 iunie 2014 (şedința din 4 iunie 2014), Comitetul Economic şi Social European a adoptat prezentul aviz cu 167 de voturi pentru, 2 voturi împotrivă şi 10 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 Comitetul consideră că schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (EU ETS) reprezintă un instrument-cheie în politica UE privind clima și energia, în vederea reducerii emisiilor industriale ale UE. De aceea, Comitetul solicită reformarea veritabilă a sa, în vederea realizării obiectivelor UE privind clima pentru 2020 și 2030, prezervând totodată competitivitatea industriei Uniunii și evitând relocarea.

1.2 CESE susține propunerea de creare, la începutul următoarei perioade de comercializare din cadrul sistemului ETS (în 2021), a unei rezerve de stabilitate a acestei piețe, ca măsură posibilă de contracarare a volatilității prețurilor ETS după 2020.

1.3 Comitetul subliniază că Consiliul European din 21 martie 2014 a dorit în special adoptarea unor măsuri menite să compenseze în întregime costurile directe și indirecte ale politicilor climatice ale UE pentru sectoarele expuse concurenței mondiale, în așteptarea unui acord internațional global cu privire la climat care să asigure industriei europene condiții echitabile la nivel mondial.

1.4 CESE solicită:

— mecanisme predefinite de ajustare automată, care să poată rezista la șocurile grave, fără marje sau intervenții discreționare;

— garanții de transparență, previzibilitate și simplitate a sistemului;

— costuri limitate de tranziție;

— perspective de investiții previzibile;

— certitudinea de a dispune de obiective stabile pe termen lung;

— utilizarea veniturilor din licitații pentru a sprijini întreprinderile aflate în perioada de tranziție către o economie cu emisii scăzute de CO_2 și dezvoltarea și aplicarea tehnologiilor ecologice;

— măsuri de sprijin adecvate și inovatoare pentru sectoarele industriale mari consumatoare de energie;

— strategii mai clare la nivel european și mondial.

1.5 În opinia Comitetului, sistemul de comercializare a cotelor de emisii se suprapune cu alte politici europene și naționale în materie de mediu, climă, energie și dezvoltare industrială, care ar trebui să fie mai bine coordonate, pentru a produce efecte pozitive. Prin urmare, CESE solicită revizuirea sistemului în asociere mai strânsă cu celelalte reglementări legate de emisiile de gaze cu efect de seră și de costurile energiei utilizate în scopuri industriale.

1.6 Comitetul subliniază că ETS trebuie consolidată, nu doar ca un instrument de optimizare a costurilor și de promovare a eficienței energetice în toate sectoarele, ci și ca un instrument de sporire a gradului de conștientizare în rândul opiniei publice, pentru:

— a privilegia bunurile și serviciile cu emisii reduse de carbon;

— a sprijini investițiile în infrastructură;

— a promova formarea și dezvoltarea capacităților în sectoarele-cheie, pentru restaurarea valorii economice a industriei prelucrătoare europene.

1.7 Comitetul subliniază faptul că industria este constant angajată într-un proces continuu de inovare, în vederea reducerii consumului de energie și a sporirii eficienței energetice, însă este evident că denaturările de pe piața ETS, cu reduceri excesive ale prețului carbonului, complică dezvoltarea inovațiilor științifice și tehnologice durabile.

1.8 CESE consideră că, începând cu perioada 2020-2030, rolul schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii nu ar trebui să fie doar acela de a facilita reducerea carbonului în mod eficient din punct de vedere economic pentru instalațiile și sectoarele relevante, prin investiții în tehnologiile cu emisii reduse de carbon, prin utilizarea surselor regenerabile de energie și prin măsuri de sporire a eficienței energetice, ci și de a promova accesul la compensații internaționale. Aceasta ar contribui la limitarea emisiilor de carbon la nivel mondial, în special în perspectiva acordului global privind schimbările climatice, din 2015, și în corelație cu obiectivele de dezvoltare durabilă stabilite în Agenda post 2015 și referitoare la abordările integrate în materie de dezvoltare, egalitate, drepturi ale omului și de deplină punere în aplicare a sustenabilității ecologice.

1.9 Comitetul consideră că revizuirea ETS, propusă începând cu 2021, ca parte integrantă a noului cadru privind schimbările climatice și energia pentru 2030, trebuie legată strâns de utilizarea programului Orizont 2020 și de coordonarea programelor naționale, în vederea accelerării relansării inovării tehnologice durabile, în scopul protejării competitivității industriale în Europa, prin sporirea numărului locațiilor industriale și îmbunătățirea calității acestora.

1.10 CESE este convins de necesitatea ca piața carbonului să devină mai stabilă, mai flexibilă și deschisă tuturor partenerilor majori de la nivel mondial, solicitând ca atare Comisiei, Parlamentului și Consiliului să definească un cadru foarte precis și coordonat de acțiuni ce trebuie întreprinse pentru a atinge obiectivul unui sistem industrial de prelucrare competitiv și durabil.

1.11 CESE subliniază că politicile de decarbonizare sunt în măsură să determine creșterea ocupării forței de muncă și efecte pozitive asupra reducerii emisiilor și a calității aerului. Comitetul cere fructificarea acestor factori în negocierile internaționale.

2. **Introducere**

2.1 Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (EU ETS) trebuie să reprezinte un instrument-cheie eficient de reducere a emisiilor energetice ale UE. Pentru a fi eficient din punctul de vedere al costurilor, acest instrument trebuie să răspundă unei logici de piață, să poată stimula prețul carbonului și să aibă un efect pozitiv asupra investițiilor în tehnologii cu emisii scăzute de carbon și asupra dezvoltării surselor regenerabile de energie și a gradului de eficiență energetică, în vederea dezvoltării unei economii prelucrătoare competitive și conforme cu obiectivele de durabilitate la care subscriu și pe care le împărtășesc toți partenerii principali de la nivel mondial.

2.2 În prezent, EU ETS prevede că întreprinderilor vizate de obligația reducerii emisiilor trebuie să li se aloce credite echivalente cu tonele de CO_2 pe care sunt susceptibile să le producă, condiția fiind ca numărul acestor credite să descrească de la an la an (- 1,74 %). Din 2021, acest procent ar trebui să ajungă la 2,2 %.

2.3 De la înființarea sa, EU ETS a permis stabilirea unui preț de referință la nivelul UE al carbonului, care influențează în fiecare zi deciziile operaționale și strategiile de investiții, în scopul reducerii emisiilor în toate sectoarele economiei europene, care sunt responsabile pentru aproximativ jumătate din emisiile de gaze cu efect de seră (GES) ale UE.

2.4 Cu toate acestea, în urma crizei economice și a recesiunii ulterioare, sistemul a generat un dezechilibru structural între oferta și cererea pentru certificate ETS, ceea ce a dus la un excedent de aproximativ 2 miliarde de certificate. Se preconizează că acest dezechilibru va dura mai bine de un deceniu.

2.5 Excedentul de certificate prezente pe piață a dus la prăbușirea prețurilor în cadrul EU ETS, acestea scăzând de la aproximativ 30 €/tonă de CO_2 la 13,09 €/tonă în 2010 și la 11,45 €/tonă în 2011, pentru a ajunge în 2012 la o medie mondială a prețului carbonului de aproximativ 5,82 €/tonă.

2.6 În multe țări europene au fost lansate diverse inițiative, precum *certificatele albe* și *certificatele verzi* în Italia, al căror obiectiv este de a reduce emisiile de carbon, prin economisire și sporirea eficienței (*certificatele albe*) sau prin înlocuirea hidrocarburilor, ca energie primară, prin surse regenerabile (*certificatele verzi*) ([1]).

2.7 Industria s-a angajat dintotdeauna într-un proces continuu de inovare, pentru a reduce consumul de energie și a spori eficiența energetică. Cu toate acestea, este clar că, în condițiile reducerii excesive a prețului carbonului, dezvoltarea inovării științifice și tehnologice durabile ar deveni mai dificilă.

2.8 În conformitate cu normele actuale care stau la baza schemei ETS, oferta de certificate de emisii scoase la licitație este stabilită pentru un număr considerabil de ani, neputând fi ajustată pentru a răspunde unor modificări importante ale cererii. Acest lucru duce la dezechilibre de durată, cu repercusiuni negative asupra inovării și a investițiilor în noi tehnologii cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

2.9 După analiza ajustărilor care trebuie să fie aduse mecanismului ETS, Parlamentul European și Consiliul au decis în decembrie 2013 să adopte decizia de a autoriza Comisia – în circumstanțe excepționale și pentru a asigura buna funcționare a pieței, până la adoptarea măsurilor structurale pe termen lung – să amâne, o singură dată și cu titlu excepțional, vânzarea unui număr maxim de certificate de emisii în valoare de 900 de milioane EUR, stabilind un nou termen limită pentru 2020 în loc de perioada de trei ani, 2014-2016.

2.10 În ciuda acestor progrese pe termen scurt, UE este încă departe de a fi rezolvat problema excedentelor pe termen lung.

2.11 Potrivit Comisiei, posibilitatea de a prevedea o rezervă de stabilitate a pieței – care să devină operațională în 2021, adică din faza 4 – ar permite integrarea regulilor existente. Acest lucru ar asigura o piață mai echilibrată, cu un preț al carbonului mai strâns corelat cu nevoia reducerii emisiilor pe termen mediu și lung și cu perspective stabile, pentru a încuraja investițiile în tehnologii cu emisii scăzute de carbon, de care ar putea beneficia companiile supuse unor constrângeri constante în condiții de intensitate energetică ridicată.

([1]) În conformitate cu dispozițiile Directivei 2006/32/CE, care a prevăzut – pentru toate statele membre – obligația elaborării de *planuri de acțiune pentru eficiență energetică (PAEE)*, al căror obiectiv este reducerea consumului și dezvoltarea de surse regenerabile de energie (SRE).

2.12 Rezerva ar trebui să deschidă calea pentru abordarea aspectelor legate de certificatele de emisii excedentare acumulate în ultimii ani și să îmbunătățească rezistența schemei la șocuri severe, reglând automat furnizarea certificatelor de emisie care urmează a fi scoase la licitație.

2.13 Crearea unei rezerve de acest tip – probabil de preferat amânării scoaterii la licitație („*back–loading*") convenite recent, împreună cu decizia de a scoate la licitație 900 de milioane de certificate în perioada 2019-2020 – este susținută de un larg spectru de părți interesate. În conformitate cu dispozițiile actului legislativ propus, rezerva ar funcționa în totalitate conform normelor predefinite, pentru a căror punere în aplicare nu a fost lăsată la latitudinea Comisiei sau a statelor membre nicio marjă de intervenție.

3. **Rezumatul propunerilor Comisiei**

3.1 Comisia propune instituirea, la începutul următoarei perioade de comercializare ETS, în 2021, a unei rezerve de stabilitate a pieței. Această rezervă, împreună cu recent adoptata amânare („*back-loading*") a scoaterii la licitație a 900 de milioane de certificate pentru 2019-2020, ar trebui să deschidă calea pentru:

— abordarea excedentului de cote de emisii acumulate în ultimii ani;

— ameliorarea rezilienței sistemului la șocuri severe;

— introducerea unor mecanisme de ajustare automată a certificatelor care urmează să fie licitate.

3.2 În conformitate cu dispozițiile actului legislativ propus, Comisia sau statele membre nu ar dispune de nicio marjă de intervenție în ceea ce privește punerea în aplicare a acestor mecanisme predefinite de ajustare automată.

3.3 Propunerea privind schema ETS pentru perioada ce începe în 2021 face parte din noul cadru pentru 2030, propus de Comisie cu privire la schimbările climatice și energie – în legătură cu care CESE a elaborat, de asemenea, un aviz –, acoperind o serie de aspecte, printre care: reducerea cu 40 % a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) în comparație cu 1990; obiective obligatorii care urmăresc sporirea ponderii energiei regenerabile la cel puțin 27 % la nivelul UE; politici mai ambițioase privind eficiența energetică; un nou sistem de guvernanță și un nou set de indicatori, pentru asigurarea unui sistem energetic competitiv și sigur.

4. **Observații generale**

4.1 CESE a susținut dintotdeauna *„extinderea licitațiilor pentru cotele de emisie. Licitațiile sunt conforme cu principiul «poluatorul plătește», evită profiturile nejustificate, stimulează și generează fonduri pentru instalațiile cu emisii reduse de carbon și sprijină inovarea"* ([2]).

4.2 CESE consideră că este esențial să se mențină o puternică schemă ETS ca piatră de temelie a politicii UE în domeniul climei și al energiei. Funcționarea acestui sistem nu ar trebui să ducă la declinul industriei prelucrătoare și pierderea investițiilor. Acest lucru este posibil prin intermediul unui sistem reformat de gestionare a pieței carbonului, ca instrument eficient de reducere a emisiilor în sectorul industrial și în alte sectoare relevante și prin promovarea investițiilor în tehnologii inovatoare, cu emisii scăzute de carbon și competitive la nivel mondial.

4.3 Măsurile existente, vizând protejarea industriei în cadrul sistemului ETS al UE vor fi eliminate în mare parte până în 2021, iar alocarea gratuită a cotelor va fi total eliminată în 2027. Stabilirea pentru 2030 a unui nou obiectiv de reducere a CO_2 pentru sectoarele din cadrul EU ETS ar putea reprezenta costuri suplimentare pentru industriile UE.

4.4 Atâta timp cât un acord internațional global privind schimbările climatice nu va stabili condiții echitabile la nivel mondial pentru industrie, EU ETS ar trebui revizuit astfel încât să compenseze în întregime costurile directe și indirecte ale reducerii emisiilor de carbon, costuri care decurg din politicile de mediu ale UE pentru sectoarele expuse concurenței la nivel mondial. Această abordare este în spiritul concluziilor Consiliului European din 21 martie 2014, care solicită, pentru perioada 2020–2030, punerea în aplicare a *„unor măsuri pentru a preveni o posibilă relocare a emisiilor de dioxid de carbon și lansarea unui apel pentru siguranța planificării pe termen lung în domeniul investițiilor industriale în vederea asigurării competitivității industriilor energointensive ale Europei"*.

([2]) JO C 27, 3.2.2009, p. 66.

4.5 În avizul său privind foaia de parcurs pentru trecerea la o economie cu emisii scăzute de CO_2 până în 2050 ([3]), CESE a recomandat Comisiei să prezinte un nou pachet cuprinzător de măsuri pentru a stimula investițiile masive necesare pentru atingerea acestor noi obiective, care să includă consolidarea ETS ca instrument de optimizare a costurilor, care ghidează deciziile de investiții, precum și alte măsuri de: promovare a eficienței energetice în toate sectoarele; sporirea sensibilizării opiniei publice, a cetățenilor și consumatorilor cu privire la capacitatea lor de a-și utiliza puterea de cumpărare pentru a favoriza produsele și serviciile care se realizează cu emisii reduse de dioxid de carbon; sprijinirea investițiilor în infrastructura necesară; promovarea formării și a consolidării capacităților în sectoarele-cheie.

4.6 Comitetul consideră că, pentru a genera un impact sinergic pozitiv, strategiile și politicile UE în materie de mediu, schimbări climatice, energie și dezvoltare industrială ar trebui, de asemenea, să fie mai bine corelate. Simpla echivalare a „prețului carbonului" cu valoarea certificatelor de CO_2 de pe piața ETS, ignorând costurile asociate cu alte instrumente, cum ar fi stimulentele pentru energia din surse regenerabile sau politicile de eficiență energetică, se poate dovedi simplistă și incompletă și poate duce la evaluări globale denaturate ([4]).

4.7 CESE subscrie concluziilor Consiliului European din primăvara anului 2014 în ceea ce privește necesitățile tuturor sectoarelor industriale, de la energie și concurență și până la comerț și educație, menționând mai ales principiul conform căruia competitivitatea industriei *„trebuie asociată cu o politică europeană coerentă în domeniul climei și al energiei, inclusiv prin abordarea problemei costurilor ridicate ale energiei, în special pentru industriile energointensive"*.

4.8 Schema ETS ar trebui să asigure un cadru legislativ comun pentru sectorul energetic și sectoarele mari consumatoare de energie, combătând pierderile de competitivitate prin măsuri de monitorizare care să prevină relocarea emisiilor de dioxid de carbon și prin accelerarea implementării unor îmbunătățiri suplimentare în sectoarele care nu fac obiectul ETS și care reprezintă mai mult de jumătate din emisiile actuale de CO_2 în UE, în special în sectoarele care au un real potențial de creștere a eficienței energetice, cum sunt construcțiile sau transporturile.

4.9 CESE cere cu fermitate ca reforma schemei ETS să fie însoțită de măsuri puternice de stimulare a redresării economice, prin intermediul investițiilor în sectoare cu un înalt potențial, cum sunt infrastructurile sau economia ecologică, și în sectoare industriale strategice, precum cercetarea și inovarea și, în special, în industria prelucrătoare și în sectorul întreprinderilor mici şi mijlocii.

4.10 CESE este convins că ETS ar putea deveni un instrument de piață eficient pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în condiții economice viabile, în măsura în care va asigura o mai mare stabilitate. Acest lucru poate fi realizat prin reducerea intervențiilor discreționare și asigurarea flexibilității, conform unor norme prestabilite, pe baza unor criterii de transparență, previzibilitate și simplitate, permițând operatorilor de pe piață să își integreze în propriul comportament așteptările referitoare la fluctuațiile ofertei.

4.11 Pentru ca schema ETS să fie eficientă, sunt necesare următoarele:

— limitarea costurilor de tranziție;

— asigurarea unor perspective de investiții previzibile;

— asigurarea unor obiective stabile pe termen lung;

— garantarea utilizării veniturilor din licitații pentru a sprijini ([5]) întreprinderile aflate în perioada de tranziție spre o economie cu emisii reduse de CO_2 și spre dezvoltarea și aplicarea tehnologiilor ecologice.

4.12 Începând cu perioada 2020-2030, rolul schemei EU ETS ar trebui să fie facilitarea eficientă din punct de vedere economic a reducerii emisiilor de CO_2 pentru instalațiile și sectoarele acoperite, prin investiții în tehnologiile cu emisii reduse de CO_2, prin utilizarea surselor regenerabile de energie și prin angajamente solide în materie de eficiență energetică.

([3]) JO C 376, 22.12.2011, p. 110-116.
([4]) JO C 226, 16.7.2014, p. 1.
([5]) Cf. Comparative Study of Different Measures Funded through the Use of Economic Environmental Instrument" (CESE 2012).

4.13 Prețul de piață al certificatelor ETS trebuie să rămână o referință valabilă pentru investițiile în reducerea emisiilor.

4.14 Viitorul sistem ETS trebuie să mențină accesul la compensații internaționale, dat fiind că acestea oferă mijloace credibile de reducere eficientă a emisiilor prin exploatarea posibilităților de creare a unei piețe mondiale a carbonului.

4.15 Mecanismul de dezvoltare nepoluantă (*Clean Development Mechanism – CDM*) ar trebui să fie menținut, îmbunătățit și extins, iar legăturile dintre schema UE de comercializare a certificatelor de emisie și noile sisteme care se dezvoltă în alte părți ale lumii ar trebui sprijinite în mod adecvat.

4.16 CESE consideră că este indispensabil ca UE să depună toate eforturile pentru a crea o piață internațională veritabilă a carbonului, prin extinderea unor mecanisme eficiente de comercializare a certificatelor, care să fie accesibile tuturor marilor interlocutori de la nivel mondial.

4.17 Ar trebui să fie dezvoltate rapid noi mecanisme, care să fie puse la dispoziție pentru utilizarea voluntară de către guverne, în funcție de propriile cerințe naționale. Aceste mecanisme ar trebui să fie gândite astfel încât să se evite, pe cât posibil, denaturările concurenței între regiuni pentru mărfurile comercializate la nivel mondial.

4.18 Într-adevăr, schema de comercializare a certificatelor de emisii se suprapune cu alte politici europene și naționale, precum cele de stimulare a formelor regenerabile de energie sau de sporire a eficienței energetice, ceea ce duce la unele denaturări ale pieței și la ineficiență. Ca atare, revizuirea sistemului ar trebui să fie gândită în strânsă legătură cu celelalte norme privind emisiile de gaze cu efect de seră și costurile energiei utilizate în scopuri industriale.

4.19 Deciziile unilaterale induc costuri mai mari legate de emisiile de CO_2 (în principal, costuri legate de energie) pentru întreprinderi și pot submina competitivitatea sectoarelor strategice de producție, fără a avea siguranța obținerii unor progrese concrete din punct de vedere climatic: în acest sens, unele studii recente au arătat ([6]) că reducerile de emisii obținute în UE sunt cel puțin neutralizate de creșterea emisiilor provocate de producția bunurilor importate în UE.

4.20 Deși este foarte important să se ajungă la un acord global privind schimbările climatice în 2015, care să cuprindă principalele țări responsabile de emisii, CESE consideră că, prin intermediul programului-cadru Orizont 2020 și prin coordonarea programelor naționale de investiții, trebuie continuat pe calea inovării tehnologice, pentru a garanta competitivitatea industriei prelucrătoare în Europa, prin sporirea numărului locațiilor industriale și îmbunătățirea calității acestora.

4.20.1 Pentru a atinge acest obiectiv, trebuie delimitat foarte amănunțit un cadru coordonat de acțiuni ce trebuie întreprinse, pentru realizarea obiectivului de punere la punct a unui sistem industrial competitiv și durabil la nivel mondial. Ca atare, CESE cere Comisiei, Parlamentului și Consiliului să delimiteze acest cadru în corelație cu Obiectivele de dezvoltare ale mileniului, menționate în Agenda post-2015 a ONU.

4.21 În opinia Comitetului, *„lecția privind vulnerabilitatea ETS față de forțele economice mondiale trebuie luată în considerare. Este evident că intrarea în vigoare a unei politici în materie de climă convenite la nivel global (sau eșecul unei astfel de tentative) va fi determinantă pentru ETS; rezultatele dezbaterilor din 2015 vor fi cruciale în acest sens, iar măsurile radicale de remediere pe care le presupune ETS nu pot fi luate dacă nu se asigură o mai mare claritate politică la nivel global"* ([7]).

4.22 CESE subliniază că în analiza de impact a cadrului pentru 2030 se arată că *„în cazul în care veniturile din licitații se reciclează, iar modul de stabilire a prețului carbonului se extinde la toate sectoarele, politicile de decarbonizare pot contribui la o creștere [...] a ocupării forței de muncă"* ([8]), atrăgând astfel și efecte pozitive însemnate asupra reducerii emisiilor și a calității aerului, și solicită ca atare ca aceste aspecte să fie evidențiate în cadrul negocierilor internaționale.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

([6]) Glen P. Peters, Jan C. Minx, Christopher L. Weber și Ottmar Edenhofer (2010) *„Growth in Emission Transfers via International Trade from 1990 to 2008", PNAS*; A. Brinkley, S. Less, „Carbon Omissions", *Policy Exchange*, notă de cercetare (2010)].

([7]) JO C 341, 22.11.2013, p. 82

([8]) Cf. SWD(2014) 18 final. Rezumatul evaluării impactului, 22.1.2014.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind abordarea UE în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice de faună și floră

[COM(2014) 64 final]

(2014/C 424/08)

Raportor: **dl Antonio POLICA**

La 7 martie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind abordarea UE în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice de faună și floră

COM(2014) 64 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 5 iunie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 167 de voturi pentru, 1 vot împotrivă și 2 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 În opinia CESE, amploarea semnificativă pe care a luat-o recent comerțul ilegal cu specii sălbatice reprezintă o nouă amenințare pentru Uniunea Europeană din punct de vedere economic, ecologic, social și al protecției sănătății publice și a speciilor de animale și plante indigene. Prin urmare, CESE susține inițiativa Parlamentului și a Comisiei de elaborare a unei strategii holistice și coordonate de combatere cu mai mare eficiență a acestei infracțiuni.

1.2 CESE consideră că strategia Comisiei trebuie să pornească de la respectarea și, totodată, de la consolidarea și coordonarea acordurilor internaționale (în special CITES ([1])), a legilor, regulamentelor, politicilor și instrumentelor de punere în aplicare existente, concretizându-se într-o integrare sporită a tuturor sectoarelor interesate – protecția mediului, controlul vamal, sistemul judiciar, lupta împotriva criminalității organizate etc. – și într-o mai eficientă activitate de cooperare a țărilor de origine cu cele de tranzit și de destinație a speciilor sălbatice.

1.3 Comitetul este convins că o coordonare consolidată va putea fi eficientă doar dacă este susținută de un sistem de formare și sensibilizare adecvat și uniform, care să se adreseze tuturor autorităților implicate în combaterea traficului cu specii sălbatice la nivelul UE și al statelor membre.

1.4 CESE consideră fundamental rolul jucat de societatea civilă în lupta împotriva traficului cu specii sălbatice, atât în țările de origine, cât și în cele de destinație. Comitetul consideră mai ales că este importantă implicarea activă și în cunoștință de cauză a consumatorilor și a sectorului privat, susținând introducerea unui sistem de etichetare și trasabilitate.

1.5 În opinia Comitetului, este necesar ca populațiilor din țările terțe implicate în astfel de forme de trafic să li se ofere noi și mai avantajoase posibilități de dezvoltare și de ocupare a forței de muncă în mod durabil.

1.6 Având în vedere marea sa rentabilitate și riscul scăzut de sancțiuni, traficul cu specii sălbatice de faună și floră se dezvoltă cu repeziciune. În termeni de posibil profit, acest tip de infracțiune prezintă pentru criminalitatea organizată internațională aproape aceeași atracție ca și traficul de persoane, arme sau droguri; cu toate acestea, resursele alocate și gradul de prioritate care se acordă combaterii sale sunt mult mai reduse. Mai mult decât atât, sancțiunile și mijloacele represive aplicate sunt inegale chiar și în UE, fapt ce încurajează criminalitatea organizată internațională să se îndrepte către țările în care pedepsele sunt mai puțin aspre sau autoritățile de resort mai puțin eficiente.

1.7 CESE evidențiază așadar necesitatea includerii traficului cu specii sălbatice printre infracțiunile care fac obiectul măsurilor de combatere a spălării banilor și a corupției, și este în favoarea introducerii unor sancțiuni cu adevărat eficiente, proporționale și disuasive, ca, de exemplu, o sancțiune maximă de cel puțin 4 ani de închisoare.

([1]) *Convention on International Trade of Endangered Species* (Convenția privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție), 1973.

2. **Introducere**

2.1 *Context: date privind traficul cu specii sălbatice*

2.1.1 Alături de traficul de persoane și de traficul cu droguri și arme, traficul cu specii sălbatice se numără printre formele cele mai grave de criminalitate organizată ([2]).

2.1.2 În 2013 s-a înregistrat o creștere a braconajului care riscă să zădărnicească repopularea cu specii pe cale de dispariție – elefanți, tigri și rinoceri – realizată pe parcursul ultimelor trei decenii, acesta constituind o reală amenințare la adresa conservării biodiversității și a dezvoltării durabile.

2.1.3 Defrișările ilegale reprezintă până la 30 % din comerțul mondial cu lemn, fiind totodată responsabile pentru despădurirea a peste 50 % din suprafețele din Africa Centrală, din regiunea Amazonului și din sud-estul Asiei, populațiile indigene fiind astfel private de oportunități importante de dezvoltare.

2.1.4 Potrivit estimărilor, volumul pescuitului ilegal reprezintă 19 % din valoarea raportată a capturilor.

2.1.5 Proliferarea comerțului ilegal este rezultatul cererii în continuă creștere de produse provenind de la animalele sălbatice (mai ales în anumite țări din Asia, ca, de exemplu, China și Vietnam), precum fildeșul de elefant, coarnele de rinocer, oasele de tigru.

2.1.6 UE se numără printre principalii destinatari ai produselor de origine ilegală ([3]) provenite de la specii sălbatice, fiind totodată și o placă turnantă a comerțului ilicit originar din Africa, America Latină și Asia.

2.2 *Implicații directe și indirecte ale traficului cu specii sălbatice*

2.2.1 Traficul cu specii ale florei și faunei sălbatice este una dintre principalele cauze ale pierderii biodiversității pe plan mondial: în fiecare an, sute de milioane de animale și plante rare sunt scoase din mediul lor natural și vândute pe piața neagră.

2.2.2 Exploatarea forestieră ilegală este cauza despăduririi celor mai importante zone împădurite ale planetei, a pierderii biodiversității, a creșterii efectului de seră, a înmulțirii conflictelor pentru controlul teritoriilor și resurselor, precum și a scăderii puterii economice a comunităților indigene.

2.2.3 Pescuitul ilegal provoacă depopularea stocurilor de pește, distruge habitatele marine, induce denaturări ale concurenței și vulnerabilizează comunitățile costiere, în special în țările în curs de dezvoltare.

2.2.4 Riscul de dispariție a speciilor sălbatice este amplificat de factori suplimentari, precum utilizarea nedurabilă a terenurilor, schimbările climatice, exploatarea excesivă a plantelor medicinale și turismul intensiv, mai ales pentru „vânătoare" și „pradă".

2.2.5 Consumul globalizat riscă să supună biodiversitatea la puternice presiuni sub aspect ecologic, provocând degradarea ecosistemelor și reducerea capacității de supraviețuire a speciilor indigene ([4]).

2.2.6 Traficul cu specii sălbatice pune în primejdie sănătatea publică și speciile de faună și floră indigenă. Speciile de animale care traversează ilegal teritoriile țărilor membre ale Uniunii Europene nu sunt autorizate de serviciile veterinare de resort, fapt ce poate duce la răspândirea unor maladii ce pot viza în special speciile din sectorul zootehnic. Eludarea controalelor fitosanitare adecvate expune speciile de floră indigenă, cultivată și spontanee, la riscuri considerabile de contaminare cu noi agenți patogeni. În plus, potrivit estimărilor, 75 % din bolile infecțioase emergente sunt de origine animală, majoritatea provenind de la specii sălbatice. Traficul cu astfel de specii duce la creșterea riscului de epidemii la nivel mondial, precum gripa aviară H5N1 și sindromul acut respirator sever (SARS) ([5]).

([2]) Rezoluția pentru Prevenirea Criminalității și Justiția Penală, adoptată de Comisia ONU și aprobată de Consiliul Economic și Social al ONU.

([3]) În ultimii ani, și în țările UE se înregistrează o înmulțire a tranzacțiilor ilegale cu anumite specii rare, cum ar fi păsări, corali, pești și broaște țestoase.

([4]) De exemplu, în Asia, cererea tot mai mare de cașmir a dus la creșterea intensivă a unor specii de animale domestice, sustrăgând suprafețe tot mai întinse din teritoriul speciilor sălbatice erbivore (antilope, cai sălbatici, asini), care se află la baza lanțului trofic al animalelor mari de pradă indigene (de exemplu, lupul, leopardul zăpezilor etc.) – Studiul *Globalization of the Cashmere Market and the Decline of Large Mammals in Central Asia* [Globalizarea pieței cașmirului și scăderea drastică a numărului mamiferelor mari în Asia Centrală], publicat în revista „*Conservation Biology*".

([5]) Sursa: Raportul Fondului Mondial pentru Natură (WWF) – http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_french_lr.pdf.

2.3 *Referințe legislative*

2.3.1 Convenția de la Washington (CITES) din1973 reglementează comerțul în materie de export, re-export, import, tranzit și transbordare sau deținere în orice scop a anumitor specii de animale și plante pe cale de dispariție. Convenția are ca obiectiv conservarea și exploatarea durabilă, la nivel planetar, a populațiilor de animale și plante.

2.3.2 În Rezoluția sa din 26 aprilie 2013, Comisia ONU pentru Prevenirea Criminalității și Justiția Penală a definit traficul cu specii sălbatice drept „o formă gravă de criminalitate organizată", comisă de grupuri infracționale organizate la nivel mondial.

2.3.3 Certitudinea faptului că anumite grupuri de miliție utilizează comerțul ilegal cu specii sălbatice pentru a-și finanța activitățile, a determinat Secretarul General al ONU (Raportul S/2013/297) și Consiliul de Securitate al ONU (Raportul 2013/2121) să recunoască că braconajul și traficul cu specii sălbatice se numără printre factorii care alimentează instabilitatea în Africa Subsahariană, punând în pericol pacea și securitatea din această regiune. De asemenea, în ianuarie 2014, Consiliul de Securitate a adoptat pentru prima dată sancțiuni îndreptate împotriva persoanelor implicate în traficul cu specii sălbatice din Republica Democratică Congo și Republica Centrafricană.

2.3.4 În iunie 2013, liderii G8 s-au angajat să adopte măsuri de combatere a traficului cu specii protejate sau pe cale de dispariție și de acordare a unui sprijin politic și economic pentru controlul frontierelor, la nivel teritorial și mondial, în vederea combaterii fenomenelor de corupție și de criminalitate organizată transfrontalieră.

2.3.5 Prin Rezoluția din 15 ianuarie 2014 [2013/2747(INI)], Parlamentul European a solicitat Comisiei să elaboreze un plan de acțiune al UE privind controlul comerțului ilegal cu specii sălbatice, care să stabilească o strategie de acțiune cu termene și obiective clare atât în țările partenere, cât și la nivel mondial.

2.3.6 Odată cu Declarația de la Londra ([6]), din februarie 2014, s-au stabilit obiective noi și mai ambițioase ale luptei împotriva traficului cu specii sălbatice, printre care și modificarea legislațiilor în vigoare pentru a înscrie braconajul și traficul cu specii de animale sălbatice printre „infracțiunile grave", renunțarea la utilizarea speciilor pe cale de dispariție, consolidarea cooperării transfrontaliere și coordonarea „rețelelor de combatere a traficului cu specii sălbatice" ([7]).

2.3.7 În declarația finală a Summitului UE-Africa din 2 și 3 aprilie 2014 este formulată intenția de a se întreprinde acțiuni comune în lupta împotriva criminalității organizate, inclusiv a traficului cu specii sălbatice.

3. **Răspunsuri la întrebările adresate în procesul de consultare**

3.1 *Sunt adecvate politica și cadrul legislativ care sunt în prezent în vigoare în UE referitoare la combaterea traficului cu specii sălbatice de floră și faună?*

3.1.1 CESE consideră că actualul cadru legislativ aflat în vigoare în țările UE nu este încă adecvat pentru combaterea eficientă a infracțiunilor împotriva mediului, aceasta și din cauză că sancțiunile prevăzute nu sunt suficiente.

3.2 *Ar trebui UE să își consolideze abordarea referitoare la traficul cu specii sălbatice prin elaborarea unui nou plan de acțiune al UE, astfel cum a solicitat Parlamentul European?*

3.2.1 În actualul context internațional, se impune cu necesitate elaborarea unei legislații obligatorii pentru statele membre, care să stabilească criterii uniforme de inspecție și monitorizare eficientă, inclusiv printr-o coordonare cu normele specifice în materie de protecție a speciilor din natură, prin intermediul dreptului penal.

3.2.2 CESE susține adoptarea unui plan de acțiune asemănător cu cele adoptate deja împotriva altor forme de criminalitate organizată, precum traficul de arme și traficul de persoane.

([6]) La care au subscris șefi de stat, miniștri și reprezentanți din 46 de țări participante la Conferința privind comerțul ilegal cu specii ale faunei și florei sălbatice (*Conference on Illegal Wildlife Trade*), din 12 și 13 februarie 2014.

([7]) Rețelele de combatere a traficului cu specii sălbatice (*wildlife enforcement networks*) reprezintă inițiative regionale interguvernamentale care urmăresc schimbul de informații și de bune practici pe această temă: http://www.cites.org/eng/news/pr/2013/20130307_wen.php

3.3 *Cum ar putea UE să sporească angajamentul politic la toate nivelurile în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice? Ce instrumente diplomatice ar fi cele mai potrivite pentru a asigura coerența dintre diferitele inițiative internaționale?*

3.3.1 CESE întâmpină cu satisfacție implicarea în mai mare măsură, sub aspect diplomatic, a țărilor afectate de traficul cu specii sălbatice de faună și floră (îndeosebi a țărilor de origine, de tranzit și de destinație comercială): astfel, acestea au subscris la o declarație comună de intenție privind lansarea unor acțiuni decisive și urgente de eradicare a cererii și ofertei de produse derivate din specii pe cale de dispariție ([8]). Comitetul speră ca comunitatea internațională să întreprindă acțiuni în măsură să distrugă piața ilegală, să asigure punerea în aplicare a unui cadru legislativ comun și sigur și să promoveze o gestionare durabilă a resurselor naturale, asociind comunitățile locale.

3.3.2 CESE îndeamnă UE să promoveze o strategie globală de combatere a traficului cu specii sălbatice, pornind de la redefinirea obiectivelor Agendei post-2015 a ONU.

3.4 *Asupra căror instrumente de la nivel internațional ar trebui să se concentreze UE pentru a consolida asigurarea respectării legislației privind combaterea traficului cu specii sălbatice și pentru a îmbunătăți guvernanța?*

3.4.1 Comitetul consideră că comerțul ilegal poate fi monitorizat, interceptat și controlat mai eficient la punctele de trecere din vămi, prin coordonarea autorităților naționale care trebuie să lucreze cu norme, metode și obiective uniforme. Este util ca UE să promoveze acțiuni care să contribuie la facilitarea colaborării sinergice și a punerii în comun a informațiilor de către autoritățile de resort din statele membre, în vederea uniformizării activităților și comportamentelor, prevăzând inclusiv o activitate de sprijinire a noilor țări partenere (de exemplu, prin furnizarea de asistență temporară).

3.4.2 Noua frontieră a comerțului ilegal este însă reprezentată de comerțul online, care este greu de filtrat, riscând să afecteze și formele legale de comerț. CESE observă cu interes unele bune practici, precum memorandumul de înțelegere încheiat între administrația națională a pădurilor din Italia (*Corpo Forestale*) și cele mai importante două portaluri de anunțuri online (*eBay annunci* și *Subito.it*), care prevede postarea mai multor informații în avantajul consumatorilor, precum și posibilitatea de a șterge rapid postările considerate suspecte. Memorandumul prevede și controlul postărilor prin „filtre" care nu permit decât publicarea anunțurilor care garantează trasabilitatea exemplarului pus în vânzare.

3.4.3 Implicarea internațională nu poate să facă abstracție de apelul la respectarea acordurilor multilaterale în materie de mediu și comerț în domenii ca silvicultura și pescuitul, în contextul acordurilor de liber schimb încheiate cu țările terțe. Este esențială îndeplinirea obiectivelor CITES privind comerțul internațional cu specii de plante și animale sălbatice, în virtutea căreia părțile semnatare întreprind acțiuni concrete împotriva contrabandei și a traficului cu anumite specii pe cale de dispariție.

3.4.4 Autoritatea exercitată de participanții la Consorțiul internațional pentru combaterea infracțiunilor împotriva speciilor sălbatice (ICCWC) ([9]), printre care CITES, Interpol, Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC), Organizația Mondială a Vămilor și Banca Mondială, oferă garanția eficienței acțiunilor care au drept scop îmbunătățirea capacităților de punere în aplicare a normelor și de respectare a dispozițiilor acordurilor care reglementează comerțul cu specii sălbatice de faună și floră. Acțiunea Consorțiului trebuie să pună în valoare cele mai înalte capacități profesionale europene, prin implicarea lor în acțiuni de informare, în consilierea autorităților naționale de resort și, nu în ultimul rând, în formarea pe teren a funcționarilor și agenților responsabili cu controlul.

3.4.5 Constituirea și consolidarea statului de drept în țările de proveniență a speciilor sălbatice, alături de lupta împotriva corupției, reprezintă o condiție esențială pentru eradicarea traficului cu specii sălbatice. În acest scop, CESE speră într-o implicare directă a UE, inclusiv din punct de vedere financiar, care să favorizeze constituirea unui corp specializat de procurori și judecători, în paralel cu desfășurarea unei activități de sensibilizare a autorităților locale.

([8]) Declarația de la Londra, 14 februarie 2014.
([9]) *International Consortium on Combating Wildlife Crime.*

3.5 *Ce instrumente sunt cele mai potrivite pentru acțiunea UE în vederea combaterii cererii la nivel internațional și la nivelul UE de produse ilegale provenite din specii sălbatice? Ce rol ar putea juca societatea civilă și sectorul privat în această privință?*

3.5.1 Pentru ca lupta împotriva traficului cu specii sălbatice să fie încununată de succes, este necesară o dublă acțiune, de reducere a ofertei, prin strategii de descurajare și de reprimare a fraudelor, precum și de limitare a cererii. În acest sens, CESE consideră drept esențială implicarea activă și în cunoștință de cauză a sectorului privat și a consumatorilor.

3.5.2 După cum se afirmă în Declarația de la Londra, CESE susține necesitatea introducerii unor măsuri specifice, astfel încât sectorul privat să acționeze în mod responsabil, recomandând instituirea unui sistem de etichetare și trasabilitate care să garanteze legalitatea și durabilitatea comerțului cu specii sălbatice (sub aspect economic, în materie de mediu și pentru comunitățile locale). În acest scop, pot fi luate ca termen de referință sistemele aflate în vigoare în domeniile comerțului cu caviar și cu lemn tropical ([10]).

3.5.3 Totodată, CESE consideră necesară informarea și sensibilizarea societății civile și a consumatorilor cu privire la prejudiciile extrem de grave aduse mediului de comerțul ilegal și la impactul lui asupra generațiilor viitoare. CESE își reafirmă disponibilitatea de a promova inițiativele pe care UE va dori să le lanseze în această privință, atât la sediile diverselor instituții (școli, muzee etc.), cât și prin intermediul rețelelor, conferințelor, spoturilor publicitare, filmelor documentare – în cadrul și în afara Uniunii, prin utilizarea rețelei de actori economico-sociali UE-Africa, instituită în cadrul Comitetului.

3.6 *Cum poate UE să ofere valoare adăugată în abordarea implicațiilor pentru pace și pentru securitate ale traficului cu specii sălbatice?*

3.6.1 CESE consideră că, în acest sens, trebuie acordată o atenție specială exemplarelor aparținând unor specii care, foarte valoroase fiind, atrag atenția crimei organizate, ceea ce pune în primejdie securitatea internă și chiar pacea în lume. Prin urmare, trebuie să se garanteze adoptarea, la nivel european și mondial, a unor măsuri adecvate, în cooperare cu Europol, Interpol, alte organizații și foruri, precum și cu țările afectate în principal de această problemă.

3.6.2 CESE este perfect conștient de faptul că recentele epidemii la nivel mondial, precum gripa aviară H5N1 și SARS, sunt o consecință indirectă a traficului ilegal cu specii sălbatice. De aceea, sistemele de etichetare și trasabilitate susmenționate, alături de un mecanism corespunzător de control veterinar și fitosanitar pot contribui la combaterea apariției și propagării pe scară mondială a unor astfel de maladii.

3.7 *Cum ar putea instrumentele de cooperare ale UE să sprijine într-o mai mare măsură consolidarea capacităților țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește conservarea speciilor sălbatice și acțiunea împotriva traficului cu specii sălbatice?*

3.7.1 În contextul mai amplu al acordurilor comerciale și/sau de parteneriat cu țările terțe, inițiativele de cooperare internațională pot reprezenta un instrument esențial pentru eliminarea acestor forme de trafic.

3.7.2 ONG-urile pot avea un rol fundamental în campaniile de sensibilizare lansate pentru a veni în sprijinul politicilor care urmăresc reducerea ofertei, funcționând ca un element de legătură între instituții și populațiile interesate.

3.7.3 Comitetul subliniază necesitatea de a se oferi populațiilor din țările terțe implicate în traficul de specii sălbatice posibilități noi și mai avantajoase de dezvoltare și de ocupare durabilă a forței de muncă, inclusiv prin transformarea activităților ilicite în activități legale, precum turismul responsabil ([11]).

3.8 *Ce măsuri ar putea fi adoptate pentru a se îmbunătăți datele referitoare la infracțiunile din UE împotriva speciilor sălbatice, astfel încât să se asigure că elaborarea politicilor poate fi orientată către ținte mai precise?*

3.8.1 CESE consideră că culegerea, combinarea și analiza informațiilor despre activitățile infracționale (bancă de date) de către organisme de securitate internaționale (Europol, Interpol, UNODC) pot contribui la îmbunătățirea înțelegerii strategiilor criminalității organizate și la prevenirea acțiunilor sale.

([10]) În cadrul CITES există un sistem universal de etichetare pentru identificarea caviarului, care poate fi importat numai după obținerea autorizațiilor necesare din partea autorităților competente. În ceea ce privește comerțul din sectorul forestier, legislația europeană susține obiectivul de descurajare a traficului cu lemn tropical, acordând sprijin realizării unor sisteme naționale de trasabilitate care să consolideze guvernanța din țările partenere. Din luna martie 2013, UE interzice importul de lemn și de produse din lemn din orice țară a lumii, dacă acestea provin din defrișări ilegale, și îndeamnă statele membre să verifice și, dacă este cazul, să sancționeze comercianții de lemn provenit din surse îndoielnice.

([11]) Turismul responsabil constituie o abordare care prevede atât conservarea mediului natural în care are loc, cât și sprijinul acordat populațiilor-gazdă, cărora trebuie să le fie garantată o sursă de venit. Turismul conștient sau ecoturismul va ajuta multe țări să iasă din sărăcie, multe familii să supraviețuiască, iar natura și animalele – să fie protejate și salvgardate.

3.8.2 În acest context, TRAFFIC ([12]) poate juca un rol important în sensibilizarea comunității internaționale și în susținerea, în relație cu toate autoritățile implicate și părțile interesate, a necesității comunicării datelor și informațiilor privind comerțul ilegal.

3.9 *Ce măsuri ar putea fi luate pentru a se consolida asigurarea respectării legislației privind combaterea traficului cu specii sălbatice de către autoritățile de mediu, poliție, autoritățile vamale și parchetele din statele membre și pentru a se consolida cooperarea dintre autoritățile respective? Cum ar putea crește gradul de sensibilizare al autorităților judiciare?*

3.9.1 Ținând cont de faptul că infracțiunile împotriva mediului sunt strâns legate de corupție și de fluxurile financiare de origine ilicită, Comitetul evidențiază necesitatea includerii traficului cu specii sălbatice printre infracțiunile care fac obiectul măsurilor de combatere a spălării banilor și a corupției. Prin urmare, CESE susține punerea în aplicare a orientărilor care detaliază utilizarea unor instrumente financiare anume concepute (de exemplu, obligația de precauție – *due diligence*), pentru o mai eficientă trasabilitate a tranzacțiilor efectuate în cadrul UE și pe plan internațional.

3.9.2 CESE recomandă introducerea unor sancțiuni cu adevărat eficiente, proporționale și disuasive, în special pentru combaterea marelui trafic gestionat de criminalitatea organizată internațională. În acest scop, este necesar ca normele elaborate de UE să asigure includerea de către statele membre a traficului ilegal cu specii sălbatice printre „infracțiunile grave", pasibile de o sancțiune maximă de cel puțin 4 ani de închisoare.

3.9.3 În opinia CESE, este esențială sensibilizarea tuturor autorităților implicate în lupta împotriva traficului cu specii sălbatice, asigurând o formare corespunzătoare a agenților de control, dar și a organelor judiciare competente. Această activitate va trebui să facă parte integrantă din noile proceduri de coordonare dintre autoritățile naționale din UE, cu implicarea, în măsura posibilului, și a autorităților din țările terțe.

3.10 *Cum ar putea să fie mai bine folosite instrumentele existente în materie de combatere a criminalității organizate la nivelul UE și al statelor membre pentru a combate traficul cu specii sălbatice? Ce măsuri suplimentare ar trebui să fie avute în vedere, de exemplu, în ceea ce privește sancțiunile? Ce contribuție ar putea aduce Europol și Eurojust în această privință?*

Este de dorit ca aceste infracțiuni să reprezinte o prioritate a acțiunii de combatere a Europol, printr-o coordonare strategică a sistemelor de poliție din statele membre, după cum indică Comisia Europeană, care să vizeze urmărirea cu eficiență atât a infracțiunilor de prindere, recoltare, deținere, trafic și comercializare a speciilor de plante și animale protejate, cât și a comerțului și traficului ilicit cu părți și produse derivate din acestea.

Bruxelles, 5 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

([12]) http://www.traffic.org/.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Împreună pentru o mobilitate urbană competitivă care utilizează eficient resursele

COM(2013) 913 final

(2014/C 424/09)

Raportor: **dl Edgardo Maria IOZIA**

La 7 martie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Împreună pentru o mobilitate urbană competitivă care utilizează eficient resursele

COM(2013) 913 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 mai 2014.

În cea de-a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 132 de voturi pentru și 3 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) subscrie la comunicarea Comisiei din 17 decembrie 2013 și consideră că este deosebit de important ca programele de susținere a dezvoltării unei mobilități urbane eficiente și durabile, ca, de exemplu, Civitas, EIE (Energie Inteligentă – Europa) ș.a. să continue. Pentru a realiza proiecte ambițioase, precum cel propus, cu resurse financiare insuficiente, este nevoie de o analiză riguroasă și atentă a tuturor soluțiilor posibile pentru inițiativele din domeniul mobilității durabile, care nu suportă amânare.

1.2 Comitetul consideră că este absolut necesar:

— să se adopte planuri integrate și coordonate realiste, monitorizate în permanență, care să se axeze atât pe mobilitatea persoanelor, cât și pe lanțul logistic și să-i vizeze pe toți membrii societății, în special pe cei cu mobilitate redusă;

— să fie pus în valoare principiul subsidiarității, conform echilibrului stabilit în mod judicios de către Comisie între diversele niveluri de responsabilitate, în special prin implicarea activă a statelor membre;

— să fie încurajată mobilizarea resurselor financiare, inclusiv prin implicarea capitalurilor private;

— să fie implicați cetățenii și organizațiile cu profil social ale societății civile, astfel încât planul de mobilitate durabilă să devină o provocare pentru întreaga comunitate;

— să se acorde sprijin schimbului de bune practici, prin intermediul unui mare și unic portal european;

— să fie relansată Convenția primarilor;

— să sporească angajamentul financiar al UE și al BEI, care ar trebui să constituie forța motrice a realizării la scară europeană a proiectului privind mobilitatea urbană durabilă, ce implică 70 % din cetățenii Uniunii;

— să fie mai bine coordonate autoritățile publice și private care prestează servicii complementare de transport urban, printr-o abordare globală și țintită;

— să se acționeze în sensul realizării unei logistici coerente și orientate în mod activ către îndeplinirea obiectivelor unui „oraș rezilient" (*transition town*), în care toate componentele conlucrează pentru îmbunătățirea condițiilor de viață a cetățenilor;

— să fie gestionată complementaritatea public-privat, prin deschiderea pieței către concurență, cu condiția de a fi respectate pe deplin garanțiile sociale, controlul tarifelor, durabilitatea mediului;

— să se identifice linii directoare standard pentru caracteristicile vehiculelor din transportul public, prin crearea unei piețe europene unde să poată fi realizate economii de scară, prin centrale de achiziții.

1.3 CESE împărtășește opinia potrivit căreia mobilitatea urbană joacă un rol strategic în evoluția către orașe inteligente, cu dimensiune umană, în măsură să facă față provocărilor în materie de mediu și să se adapteze la contexte noi, și pune accent pe nevoia permanentă de depășire a caracterului sectorial predominant în politicile din domeniul transporturilor, întâlnit și în prezent, în multe cazuri.

1.4 Va trebui ca acțiunile ce urmează a fi întreprinse să țină cont cum se cuvine de necesitatea unui echilibru între aspectele sociale, economice și de mediu, cele trei axe ale dezvoltării durabile.

1.5 CESE nu are nimic împotriva măsurilor de deschidere pentru concurență a pieței transportului urban, cu condiția de a menține drepturile lucrătorilor și locurile lor de muncă, garanțiile păstrării unei rețele de distribuție, îmbunătățirea reală a serviciului și tarifele. Va trebui desfășurată o activitate permanentă de monitorizare, pentru a se verifica respectarea strictă a termenilor contractuali.

1.6 CESE consideră că o politică eficace, eficientă și sustenabilă în domeniul transporturilor se bazează pe:

La nivel european

— transformarea planurilor de mobilitate durabilă într-o amplă experiență europeană, care să implice orașele cu inițiative în teritoriu, pentru a îmbunătăți percepția cetățenilor cu privire la exigențele schimbării, inclusiv a obiceiurilor înrădăcinate;

— relansarea, pe scară largă, a Convenției primarilor privind eficiența energetică, care include o eficiență sporită a mobilității urbane;

— finanțarea inițiativelor necesare, prin mobilizarea resurselor europene, precum fondurile structurale, programul Orizont 2020, în ceea ce privește componenta cercetare-inovare a acestui sector;

— împrumuturi ale BEI cu dobândă redusă și dezvoltarea, acolo unde este posibil, a unor parteneriate public-privat (PPP) pentru realizarea și administrarea marilor infrastructuri urbane;

La nivel național

— acordarea de stimulente pentru un transport mai eficient și mai puțin poluant, utilizarea noilor tehnologii;

— garantarea exercitării efective a dreptului la mobilitate durabilă, în special pentru persoanele cu mobilitate redusă (PMR);

La nivel local și regional

— intermodalitate;

— înființarea unor centre de muncă la distanță;

— politici comune în domeniul formării, adresate funcționarilor publici și specialiștilor din domeniu, pentru dezvoltarea unor competențe și strategii unitare;

— politici țintite și sustenabile de reglementare a accesului în zonele centrale ale orașelor;

— coordonarea cu zonele limitrofe marilor centre urbane, pentru strategii unitare;

— implicarea cetățenilor, femei și bărbați, în căutarea celor mai bune soluții;

— activitatea constantă de monitorizare a rezultatelor obținute și modificări adecvate și rapide ale măsurilor lipsite de eficiență;

— educarea în sensul utilizării responsabile a transportului public şi privat;

— dezvoltarea cooperării dintre întreprinderi pentru coordonarea transportului dinspre și înspre centrele de producție și zonele meșteșugărești;

— implicarea grupurilor-țintă, adică a grupurilor cu exigențe similare, pentru a evalua în comun caracteristicile serviciilor pentru necesități specifice.

1.7 CESE subliniază importanța unei cooperări mai strânse între organismele publice de resort și cetățeni și face trimitere la recomandările Comisiei din Planul de acțiune privind mobilitatea urbană ([1]), acordând o atenție specială exigențelor mobilității grupurilor vulnerabile, precum persoanele vârstnice, persoanele cu venituri reduse și persoanele cu mobilitate redusă, care necesită politici specifice.

1.8 CESE consideră că Comisia ar fi trebuit să reafirme hotărât aceste aspecte, care constituie o discriminare intolerabilă. Comisia ar trebui să își asume sarcina de a veghea ca în statele membre să le fie garantat cetățenilor acest drept fundamental european, dreptul la mobilitate, fără nicio discriminare.

1.9 Comitetul solicită să fie abordată și soluționată și tema sărăciei din punctul de vedere al mobilității, după cum a procedat Uniunea și în cazul sărăciei energetice și în alte domenii; statele membre ar trebui să ia măsuri în favoarea categoriilor sociale mai vulnerabile și sărace. Dreptul la mobilitate este al tuturor, nu se poate limita doar la cetățenii înstăriți.

1.10 CESE atrage atenția asupra potențialului logisticii urbane, ca element de îmbunătățire a eficienței și durabilității. Ca atare, ar trebui să se acorde atenția corespunzătoare logisticii, în contextul urbanismului și al proiectelor de cooperare. De asemenea, CESE întâmpină cu satisfacție inițiativele pe care le are în vedere Comisia în acest domeniu.

1.11 CESE solicită Comisiei să concentreze într-un singur instrument toate inițiativele și politicile din domeniul mobilității urbane. Există cel puțin cinci portaluri pe această temă, fapt ce duce la risipă de resurse și la eficiență redusă.

1.12 Europa și statele membre au nevoie de elaborarea unei politici comune și integrate, împărtășind o viziune ambițioasă. Trebuie să fie educați cetățenii pentru utilizarea unor forme de transport alternativ, mai puțin poluant. Educația reprezintă prima formă a schimbării, de pildă, în direcția redescoperirii plăcerii unei plimbări prin oraș, a deplasării cu bicicleta pentru a merge la muncă sau la întâlniri cu prietenii. Autoritățile publice ar trebui să încurajeze această mobilitate durabilă prin inițiative culturale, creând trasee istorice sau arhitecturale în centrele orașelor, prin organizarea unor vizite ghidate, prin sprijinirea organizării unor excursii pe bicicletă, care atrag atenția prin dinamism, insuflând privitorilor dorința de a participa.

1.13 În următoarele decenii, orașele de azi vor fi supuse unor schimbări profunde din punct de vedere arhitectural și urbanistic. CESE recomandă diseminarea tuturor măsurilor disponibile. Mulțumită tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC), inovării urbane și inițiativelor locale, este posibilă îmbunătățirea mobilității și amenajarea unor orașe care să înlesnească viața de zi cu zi a generațiilor viitoare.

1.14 CESE recomandă să se acorde atenția cuvenită necesității de a distribui în mod echitabil și omogen rețeaua de transport urban, pentru ca persoanele care locuiesc în zone mai puțin deservite sau fără transport public să nu fie izolate în ghetouri urbane moderne.

([1]) COM(2009) 490 final/2.

1.15 Este indispensabilă dezvoltarea unei coordonări strânse și armonioase între toate instanțele cu competențe decizionale, publice și private, de la toate nivelurile. Planurile de mobilitate urbană durabilă, în concordanță cu obiectivele din domeniul climei, mediului și energiei, al protecției sănătății, al economisirii timpului și energiei, care reprezintă o uriașă forță motrice a economiei, trebuie să devină o prioritate la toate nivelurile în UE.

1.16 CESE recomandă adoptarea unor măsuri concrete, îndreptate către realizarea unor piste de biciclete și pietonale dedicate în exclusivitate acestui tip de mobilitate durabilă, care să fie amplasate acolo unde este posibil și legate de nodurile intermodale de transport public.

2. **Introducere**

2.1 Europa se numără printre cele mai urbanizate continente din lume. Peste două treimi din populația europeană trăiește în prezent în zone urbane, iar proporția aceasta este în continuă creștere (Raportul „Orașele viitorului", Comisia Europeană, 2011). În multe orașe, mobilitatea este din ce în ce mai dificilă și lipsită de eficiență din punctul de vedere al resurselor, fiind adesea caracterizată de o congestionare cronică a traficului, cu un cost anual care se ridică, potrivit estimărilor, la 80 de miliarde de euro [Costul total al congestionării: a se vedea SEC(2011) 358 final], cu o calitate a aerului care lasă de dorit, accidente, poluare fonică și nivel ridicat al emisiilor de CO_2. De fapt, în Europa mobilitatea în mediul urban se bazează în mare parte pe utilizarea autoturismelor particulare, care folosesc carburanți convenționali.

2.2 Siim Kallas, vicepreședinte al Comisiei Europene și comisar responsabil cu mobilitatea și transporturile, a declarat: *„Abordarea problemelor legate de mobilitatea urbană este una dintre cele mai mari provocări ale sectorului transporturilor din zilele noastre. Prin acțiuni coordonate putem avea mai mulți sorți de izbândă."*(http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1255_ro.htm)

2.3 Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au recunoscut că, pentru o eficiență sporită și pentru a economisi mai multă energie, trebuie adoptate strategii corespunzătoare în sectorul transporturilor, în vederea abordării problemei utilizării energiei și a emisiilor de gaze cu efect de seră. În acest scop a fost adoptată **Directiva 2009/33/CE din 23 aprilie 2009**, care își propune să stimuleze piața autovehiculelor destinate transportului rutier ecologice și cu consum redus de energie, ținând cont de impactul energetic și asupra mediului pe durata întregului ciclu de viață.

2.4 Cartea albă „Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor", COM(2011) 144 din 28 martie 2011, are ca obiectiv construirea unui sistem de transport modern și competitiv, stimulând creșterea economică și ocuparea forței de muncă, reducerea dependenței de petrol a Europei și scăderea emisiilor de carbon.

2.5 În prezent, în UE transporturile sunt cauza unui sfert din emisiile totale de CO_2 și contribuie semnificativ, mai ales în zonele urbane, la deteriorarea calității aerului (particule, NOx, HC și CO). Utilizarea altor carburanți decât benzina sau motorina ar reduce impactul transportului rutier asupra mediului, cu condiția să fie produși în mod durabil.

2.6 Prin avizul său referitor la „Planul de acțiune privind mobilitatea urbană" ([2]), CESE și-a exprimat aprecierea pentru publicarea de către Comisie, în 2009, a Planului de acțiune privind mobilitatea urbană, prin care aceasta prezenta autorităților locale, regionale și naționale o serie de propuneri de îmbunătățire – pe cât posibil și în mod durabil – a calității vieții din zonele urbane. Majoritatea măsurilor propuse nu aveau însă caracter obligatoriu din punct de vedere juridic.

2.7 Printre obiectivele pentru un sistem de transport competitiv și eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor care au fost propuse de Comisie se numără și cel privind „înjumătățirea utilizării autovehiculelor «alimentate în mod convențional» în transportul urban până în 2030; dispariția lor progresivă din orașe până în 2050; implementarea unei logistici urbane practic lipsite de CO_2 în marile aglomerări urbane până în 2030", precum și cel privind „apropierea de obiectivul «zero decese» în transportul rutier până în 2050" ([3]).

2.8 Dintr-o trecere în revistă sintetică a inițiativelor lansate de Uniunea Europeană în domeniul mobilității urbane durabile, prezentul aviz atrage atenția asupra comunicării recente a Comisiei *„Împreună pentru o mobilitate urbană competitivă care utilizează eficient resursele*". Într-adevăr, posibilitatea de reorientare a actualului model de dezvoltare către o utilizare mai eficientă a resurselor disponibile este specifică orașelor, care se caracterizează printr-o densitate mare a populației.

([2]) JO C 21, 21.1.2011, pp. 56-61.
([3]) COM(2011) 144 final.

2.9 Noile provocări în materie de mediu cu care se vor confrunta orașele și locuitorii lor în viitorul apropiat au contribuit la reliefarea mobilității urbane, ca temă centrală a construirii orașelor „reziliente" (*transition town*). În analiza politicilor din domeniul mobilității urbane, conceptul de reziliență ar trebui să imprime un impuls decisiv către o integrare mai eficientă a transformărilor urbane, asigurând o abordare de guvernanță integrată a politicilor energetice cu cele din domeniul mediului și al mobilității.

2.10 CESE este de acord cu utilizarea unei abordări integrate, care să promoveze măsuri în diverse sectoare, precum mediul și sănătatea, tehnologiile ecologice și eficiente sub aspect energetic, îmbunătățirea infrastructurilor, planificarea urbană și a transporturilor, logistica serviciilor de livrare de marfă, cercetarea și inovarea, siguranța rutieră și sensibilizarea opiniei publice.

2.11 CESE subliniază importanța atenției acordate reducerii accidentelor rutiere și îmbunătățirii sănătății cetățenilor, prin adoptarea unor strategii pe termen lung, vizând punerea în aplicare a tuturor măsurilor adecvate pentru atingerea unor obiective ambițioase. Fiecare viață omenească salvată prin aceste politici, fiecare accident evitat, fiecare cetățean protejat reprezintă o valoare inestimabilă pentru societate: acesta trebuie să fie etalonul cu care trebuie apreciat cât de urgente sunt măsurile ce urmează a fi adoptate.

3. **Inițiativele europene în contextul mobilității urbane**

3.1 Strategiile și inițiativele de la nivel european au fost îndreptate către promovarea unor forme de mobilitate urbană durabilă care să încurajeze inovarea în ceea ce privește modurile și mijloacele de transport urban, promovarea unui sistem urban intermodal, politicile în favoarea transportului public și a deplasărilor pe jos și cu bicicleta și includerea mobilității urbane într–un cadru integrat și strategic de dezvoltare urbană. Din păcate, fondurile disponibile au fost reduse și nu sunt suficiente pentru inițiativele care trebuie lansate la diverse niveluri. La rândul lor, statele membre au tăiat din fondurile administrațiilor locale, care au fost obligate să scadă ritmul de punere în aplicare a planurilor de îmbunătățire a mobilității urbane. Trebuie să se producă de urgență o schimbare de direcție, să continue înaintarea pe calea investițiilor și muncii și, mai ales, să se îmbunătățească rapid calitatea vieții persoanelor.

3.2 Orașele și comunitățile inteligente

3.3 Parteneriatul european pentru inovare (PEI) în domeniul orașelor și comunităților inteligente este rezultatul inițiativei privind orașele și comunitățile inteligente, lansată de Comisia Europeană; el îi reunește pe reprezentanții cetățenilor, ai întreprinderilor și comunităților și le oferă un spațiu în care pot identifica, dezvolta și pune în aplicare soluții inovatoare, transformându-le în realitate. Mobilitatea urbană durabilă este unul dintre filoanele principale pe care se va concentra PEI, alături de durabilitatea cartierelor și a mediului construit, de infrastructurile și procesele integrate din sectorul energetic, al tehnologiilor informației și comunicațiilor și al transporturilor.

3.4 Inițiativa Civitas

3.5 Începând din 2002, inițiativa Civitas, cofinanțată de Comisia Europeană, a adus un suflu proaspăt în orașe, prin introducerea sistemelor durabile de transport în peste 200 de orașe europene, în prezent constituind o rețea foarte activă în acest sector. În contextul programului Orizont 2020, Comisia intenționează să consolideze această inițiativă, orientând-o în direcția utilizării unor tehnologii inovatoare pentru realizarea unei mobilități competitive și care utilizează eficient resursele. CESE a subliniat în repetate rânduri importanța acestei inițiative și a altora, asumate în domeniul promovării mobilității durabile.

3.6 Rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T)

3.7 Uniunea Europeană susține proiecte de interes comun în zonele urbane vizând, de exemplu, îmbunătățirea operațiunilor de logistică urbană care fac parte din lanțurile de aprovizionare naționale sau internaționale.

3.8 Convenția primarilor

3.9 Trecerea la moduri de transport mai durabile este extrem de lentă. Inițiativa Convenției primarilor, lansată de Comisie în 2008, încurajează orașele semnatare să includă teme referitoare la transporturi și mobilitate urbană în planurile lor de acțiune pentru energie durabilă (PAED), garantând implicarea cetățenilor și, în general, participarea societății civile (Convenția primarilor – Linii directoare ale planurilor de acțiune pentru energie durabilă).

4. **Conținutul comunicării**

4.1 Comunicarea Comisiei așază în centrul atenției actuala dificultate și lipsă de eficiență a mobilității din orașele europene, abordând probleme precum nivelul ridicat de congestionare a traficului și de emisii de CO_2, calitatea aerului, accidentele mortale din mediul urban și impactul asupra sănătății omului.

4.2 Obiectivul comunicării este acordarea unui sprijin sporit orașelor europene, în confruntarea cu problemele de mobilitate urbană, pentru a garanta o dezvoltare durabilă și pentru a îndeplini obiectivele unui sistem european de transport mai competitiv și eficient în utilizarea resurselor.

4.3 Pentru aceasta, Comisia își va intensifica acțiunile de sprijinire a mobilității durabile în sectoarele cu valoare adăugată europeană, după cum urmează:

4.3.1 Împărtășirea experiențelor și reliefarea celor mai bune practici; adoptarea unor măsuri adecvate de diseminare a celor mai bune practici, crearea unor portaluri specializate și înființarea unui grup de experți europeni constituie aspectele principale ale activității pe care Comisia a hotărât să o desfășoare în acest scop.

4.3.2 *Garantarea unui sprijin financiar cu destinație precisă:* cu ajutorul fondurilor structurale și de investiții ale UE vor putea fi puse în aplicare acțiuni concrete și comune, în special în regiunile mai dezavantajate. Din fondurile structurale, Fondul social european și alte fonduri disponibile se va finanța în continuare angajarea cheltuielilor în sectorul transportului urban.

4.4 Susținerea cercetării și inovării: Inițiativa Civitas 2020 din cadrul programului „Orizont 2020" va permite orașelor, întreprinderilor, universităților și altor părți interesate să dezvolte și să testeze noi abordări ale prolemelor de mobilitate urbană.

4.4.1 Comisia propune în special următoarele căi de acțiune:

4.5 Implicarea statelor membre: Comisia invită statele membre să creeze condițiile propice pentru ca orașele și metropolele să poată elabora și pune în aplicare planurile lor de mobilitate urbană durabilă. Aceasta este axa principală abordată de Comisie și este esențial ca ea să primească răspunsuri convingătoare și pozitive din partea statelor membre. În acest caz, subsidiaritatea este o strategie indispensabilă și câștigătoare, cu condiția ca fiecare să se achite în mod responsabil de propria sarcină.

4.6 Conlucrare: Comisia formulează o serie de recomandări specifice pentru o acțiune coordonată a tuturor nivelurilor de guvernare și între sectorul public și cel privat, pe patru planuri:

— logistică urbană;

— reglementarea accesului;

— punerea în aplicare a unor soluții bazate pe sisteme de transport inteligente (STI);

— siguranța rutieră în zonele urbane.

Brussels, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Prețurile și costurile energiei în Europa

[COM(2014) 21 final]

(2014/C 424/10)

Raportor: **dl Richard Adams**

La 15 ianuarie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor 'Prețurile și costurile energiei în Europa'

COM(2014) 21 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 mai 2014.

În cea de a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 140 de voturi pentru, 10 voturi împotrivă și 13 abțineri.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Prețurile energiei au atins, în ansamblu, cote istorice, care, după toate aparențele vor fi, în continuare, depășite. Mulți utilizatori casnici din UE se confruntă cu acest fenomen, iar bugetele lor sunt grav afectate, efecte similare înregistrându-se frecvent și în cazul consumatorilor industriali. Comunicarea care face obiectul prezentului aviz subliniază necesitatea unei mai bune înțelegeri de către societatea civilă a modului în care structura prețurilor la energie ar putea reconcilia obiectivele noastre în ceea ce privește clima cu nevoile noastre în materie de aprovizionare. Fără această înțelegere, nu vor exista curând nici voința politica necesară, nici adeziunea consumatorilor.

1.2. Prețurile energiei pot constitui un important factor de competitivitate pentru sectoarele industriale. Cu toate acestea, analiza economică a competitivității industriale nu ar trebui să se limiteze la prețurile energiei. De asemenea, trebuie luați în considerare alți factori esențiali, precum intensitatea energetică și partea pe care o reprezintă costurile energiei în costurile totale de producție și în marja de profit. Este esențial să existe o coerență globală în eforturile de limitare a schimbărilor climatice. Asumarea unui rol de lider de către Europa riscă să ducă la pierderea competitivității, relocalizarea industriei și exportul emisiilor de dioxid de carbon.

1.3. Eficiența energetică, energia din surse regenerabile și alte surse de energie autohtone pot îmbunătăți securitatea aprovizionării, dar fiecare astfel de opțiune este dependentă de costuri, de factori de risc, de impactul asupra mediului și de nivelul de acceptare socială. Având în vedere diversitatea strategiilor și a atitudinilor în diferite țări, o analiză transparentă a costurilor și o revizuire și o mai bună coordonare a instrumentelor de sprijin [precum reglementările și tarifele fixe (*feed-in*)] sunt hotărâtoare pentru determinarea unui mix energetic acceptabil în fiecare stat membru; la fel de importantă este cooperarea cu țările învecinate.

1.4. Este necesar să se asigure capacitatea industriei de a se adapta în viitor, așa cum a făcut-o în trecut și să se consolideze capacitatea sectorului energiei, în special pentru realizarea investițiilor necesare în sistemul energetic. Acest lucru va necesita angajamente ferme din partea guvernelor, angajamente care trebuie să fie coerente cu piața internă europeană a energiei.

1.5. Această piață trebuie finalizată, dar, pentru valorificarea întregului său potențial, trebuie sprijinită prin instrumente de piață corespunzătoare, printr-o coordonare veritabilă a politicilor energetice naționale la nivelul UE și printr-o orientare comună clar definită. O condiție necesară este să se pună din nou accentul pe necesitatea de a dispune de date transparente și precise. Trebuie avută în vedere situația particulară a fiecărui stat membru – ca, de exemplu, chestiunea 'insulelor energetice' existente -, iar, la examinarea prețurilor, trebuie ținut seama de faptul că, în absența unei infrastructuri dezvoltate, care necesită investiții considerabile, piața comună a energiei nu poate fi finalizată și statele nu pot profita de avantajele sale.

1.6. Este crucială optimizarea costurilor prin consolidarea coordonării și solidarității la scara UE, în special în situația în care pârghiile politicii energetice sunt în continuare sub controlul direct al statelor membre. În trecut, această coordonare a fost insuficientă; este nevoie de o nouă abordare. În confruntarea cu nesiguranța crescândă în ce privește aprovizionarea cu energie este vital ca statele membre să dea dovadă de solidaritate și să se acorde o atenție sporită lansării de noi inițiative comune în materie de cercetare și dezvoltare pentru soluționarea problemelor legate de producția de energie și lanțul de aprovizionare.

1.7. Dezvoltarea platformelor lichide pentru gaze în rândul grupurilor din statele membre poate optimiza și reduce costurile contribuind la decuplarea prețurilor petrolului și gazului și îmbunătățirea flexibilității generatoarelor.

1.8. Pentru îmbunătățirea coordonării, CESE pledează pentru întreprinderea de acțiuni și acordarea de sprijin direct în favoarea unui program de mare amploare destinat integrării dialogului privind energia la nivel european. Acesta ar trebui să implice consumatorii de energie, casnici și industriali, părțile interesate, cu rol comercial și instituțional din cadrul lanțului energetic, precum și autoritățile locale, regionale și naționale.

1.9. Acest dialog european privind energia, favorabil incluziunii, reprezentativ, independent și transparent ar trebui de asemenea să constituie baza noului proces de guvernanță propus de Comisie pentru realizarea obiectivelor în materie de energie și climă propuse în cadrul pachetului de măsuri în perspectiva anului 2030.

2. **Introducere și context**

2.1. De câțiva ani, prețul energiei, în special al energiei electrice, a crescut într-un ritm superior inflației pentru majoritatea consumatorilor din UE, casnici și industriali. Gospodăriile din întreaga Europă simt că bugetul le este afectat, iar sărăcia energetică s-a extins considerabil în unele state membre. Competitivitatea anumitor sectoare industriale, în special a celor energointensive, are, de asemenea, de suferit. În trecut, industria a reacționat la creșterea prețurilor printr-o îmbunătățire a eficienței energetice și prin specializarea într-o producție cu înaltă valoare adăugată, dar se poate spune că posibilitățile de a aplica astfel de soluții se reduc. Recesiunea economică nu a făcut decât să accentueze presiunea și, în ciuda sporului de eficiență și a reducerilor operate, costurile continuă să crească pentru majoritatea consumatorilor.

2.2. Două rapoarte de importanță majoră care privesc în mod direct prețurile și costurile figurează în pachetul prezentat de Comisia Europeană în ianuarie 2014. Unul este un document de lucru al serviciilor Comisiei privind prețurile și costurile energiei, celălalt privește evoluția economică a energiei în Europa. Pachetul definește obiectivele în materie de energie și climă în perspectiva anului 2030 și propune reconcilierea aspectelor legate de protecția climei, menținerea competitivității industriale și asigurarea energiei la prețuri abordabile pentru cetățeni. Această ambiție presupune ca avantajele economice, sociale și de mediu tangibile pe care le generează reducerea emisiilor și ecologizarea economiei să fie înțelese de toți, recunoscute și difuzate. Pachetul recunoaște în mod implicit că sprijinul autorităților publice va avea o importanță vitală și că se impune o abordare mai realistă a provocărilor, în special a celor de natură financiară. Comisia afirmă că aceste obiective trimit un semnal puternic pieței, încurajând investițiile private în noi conducte de gaz și rețele electrice sau în tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon ([1]).

2.3. Comunicarea privind prețurile și costurile energiei, care face obiectul prezentului aviz, prevede, așa cum o face și Agenția Internațională a Energiei (AIE) ([2]) că, sub efectul conjugat al prețurilor de pe piața mondială, al investițiilor de mare anvergură în infrastructură și eficiență energetică și al taxelor legate de protejarea climei, prețurile energiei se vor menține la nivelul istoric actual. Ca urmare, dincolo de impactul dureros asupra consumatorilor, prețul en gros actual al energiei electrice pentru sectorul energetic, de aproximativ 40 EUR/MWh, nu va permite sectorului să efectueze investițiile necesare atât pentru înlocuirea activelor în curs de îmbătrânire, cât și pentru soluționarea problemelor legate de schimbările climatice. Prezentul aviz se concentrează pe reacția probabilă a societății civile și măsura în care se poate da un semnal puternic pieței și se pot provoca reacții la nivel politic pentru îndeplinirea obiectivelor.

([1]) Introducere: http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm
([2]) Perspectivele energetice mondiale (*World Energy Outlook*), AIE, 2013.

3. **Sinteza comunicării Comisiei**

3.1. În cursul celor cinci ani care au trecut din 2008, prețul cu amănuntul al energiei a cunoscut o creștere semnificativă în unele state membre, în ciuda relativei stabilități a prețurilor en gros ale energiei electrice și a stabilității prețurilor en gros ale gazului. Impactul asupra consumatorilor casnici și industriali, mai ales în perioada de recesiune economică, a fost considerabil și pare să persiste. Totodată, există diferențe notabile între statele membre, unii consumatori suportând costuri cu 250-400 % mai ridicate decât alții. Aceste creșteri sunt generate în mare măsură de creșterea costurilor de transport și distribuție, pe de o parte, și a taxelor și impozitelor, pe de altă parte. Totuși, costul energiei primare rămâne principalul factor determinant în stabilirea prețului.

3.2. Guvernele UE trebuie să finalizeze piața internă a energiei până în 2014. Liberalizarea pieței va stimula investițiile și competitivitatea și va îmbunătăți eficacitatea în numeroase domenii, ceea ce va genera posibile beneficii, constând în reducerea prețurilor. Atunci când există mai mulți furnizori, consumatorii și întreprinderile (în special IMM-urile) își pot reduce facturile la energie schimbând furnizorul pentru a beneficia de prețuri mai convenabile.

3.3. Guvernele europene trebuie de asemenea să-și dezvolte în continuare infrastructurile energetice, să-și diversifice sursele și rutele de aprovizionare cu energie și să adopte o poziție unică în negocierile cu principalii parteneri din domeniul energiei.

3.4. Statele membre trebuie, la rândul lor, să asigure aplicarea cât mai eficientă din punct de vedere a costurilor a politicilor energetice finanțate prin contribuția utilizatorilor finali și a contribuabililor, valorificând cele mai bune practici.

3.5. UE și guvernele naționale trebuie să-și intensifice eforturile de comparare a practicilor și a costurilor de rețea. Convergența practicilor din rețelele europene poate îmbunătăți eficiența și reducerea componentei de cost al rețelelor, ca parte a prețului final.

3.6. Consumatorii casnici și întreprinderile pot limita, într-o oarecare măsură, costurile energiei prin îmbunătățirea eficienței energetice. Anumite acțiuni voluntare întreprinse de consumatori pentru adaptarea cantității energiei pe care o consumă sau a momentului când o întrebuințează (variația cererii), precum și utilizarea tehnologiilor energetice inovatoare pot ajuta la economii de energie și de bani.

3.7. UE trebuie să-și intensifice eforturile de cooperare cu partenerii internaționali în materie de subvenții și restricții la export în domeniul energiei și să contribuie la protejarea anumitor consumatori industriali prin transferuri fiscale și scutirea de impozite și taxe și reducerea acestora.

3.8. În esență, Comisia pledează pentru realizarea unei piețe unice europene a energiei, sugerează ca atât gospodăriile, cât și întreprinderile să adopte măsuri de îmbunătățire a eficienței lor energetice și să adopte soluții precum variația cererii de energie și alte tehnologii și inovații energetice noi pentru a economisi energie și bani și insistă ca statele membre să își îmbunătățească substanțial căile de transport și distribuție a energiei. Ea subliniază faptul că creșterea producției de energie din surse regenerabile poate avea un impact direct asupra îmbunătățirii securității energetice. Totodată, recunoaște că, în ceea ce privește consumatorii casnici din anumite state membre, trebuie soluționată problema sărăciei energetice, în primul rând prin măsuri de politică socială. Dacă se confirmă ideea declinului concurenței în domeniul energiei în industrie, soluțiile nu lipsesc, în principal prin intermediul OMC, prin reducerea la minimum a subvențiilor pentru energie ale țărilor care fac concurență UE pe plan internațional și, de asemenea, prin alte transferuri fiscale.

4. **Observații generale**

4.1. Răspunsul strategic propus de Comisie ridică trei chestiuni esențiale. Independent de realizarea pieței interne a energiei, este oportună continuarea sau îmbunătățirea demersurilor în favoarea unei economii ecologice, așa cum prevede cadrul pentru 2030 și care sunt implicațiile asupra prețurilor și costurilor energiei? În al doilea rând, poate fi convinsă societatea civilă, printr-un dialog social eficace, că un astfel de demers este valabil și acceptabil? În al treilea rând, poate fi stimulată piața pentru generarea de investiții private în Europa în noi conducte de gaze și rețele de electricitate, precum și în tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon?

4.2. În ansamblu și în diversele sale forme, energia este, fără îndoială, sub aspectul valorii, produsul de bază cel mai negociat la nivel mondial. Având în vedere rolul central al energiei în dezvoltarea economică, este dincolo de orice îndoială faptul că, într-un viitor apropiat, vor fi necesare investiții masive în materie de cercetare, prospectare, dezvoltare, producție și transmitere a energiei. Același lucru este valabil și cu privire la necesitatea, recent evidențiată, de a asigura securitatea aprovizionării cu energie. Această necesitate este de regulă ilustrată prin fraza 'Lumina nu trebuie să se stingă niciodată', 'lumina' simbolizând rolul indispensabil al energiei în societatea modernă. Trebuie recunoscut că, în prezent, o serie de alte obiective ale politicii energetice, la scară națională sau europeană, tind să depindă de securitatea aprovizionării cu energie, un factor care are nevoie de mai multă recunoaștere în comunicare, iar realizarea acestui obiectiv poate, de asemenea, să genereze costuri suplimentare.

4.3. În același timp, dacă se dorește acoperirea costurilor pe termen scurt și mediu a tranziției către o producție de energie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, trebuie să fie recunoscuți și puși în evidență o serie de factori importanți prezenți la nivel global.

— Producția de energie are un impact semnificativ de mediu asupra planetei și asupra noastră, în principal prin intermediul schimbărilor climatice, dar și al efectelor nocive asupra sănătății.

— 82 % din cererea de energie de la nivel global se acoperă cu combustibili fosili care, pe termen lung, se vor epuiza.

— În ceea ce privește disponibilitatea resurselor, constrângerile presupuse ('vârf petrolier' etc.) sunt mai reduse, ca urmare a noilor activități de prospectare sau a dezvoltării de noi procedee de extracție, iar presiunile pieței în direcția utilizării combustibililor fosili neconvenționali vor fi considerabile.

— Exploatarea a numai o treime din resursele cunoscute de combustibili fosili este mai mult decât suficientă pentru a propulsa planeta dincolo de pragul de 450 ppm de gaze cu efect de seră (respectiv o încălzire cu 2 °C), iar noile tehnici de explorare și extracție beneficiază în continuare de investiții masive ([3]).

Tranziția energetică către alte resurse decât combustibilii fosili este inevitabilă. Viteza acestei tranziții este vitală – suficient de repede înainte ca efectele asupra climatului să devină excesive, menținându-se totodată stabilitatea structurilor economice și sociale. Un efort comun la scară globală va fi crucial, iar menținerea capacității economice a UE pentru a contribui la această tranziție va fi esențială. Este esențial să existe o coerență globală în eforturile de limitare a schimbărilor climatice. Asumarea unui rol de lider de către Europa riscă să ducă la pierderea competitivității, relocalizarea industriei și exportul emisiilor de dioxid de carbon.

4.4. Până în prezent, este clar că piețele nu reușesc, singure, să răspundă nevoilor sociale și de mediu, acesta nefiind rolul lor. CESE consideră că piețele, deși sunt suficient de eficace pentru a atinge obiective pe termen scurt în materie de costuri și eficiență, trebuie transformate prin instrumente de piață eficace pentru a putea răspunde priorităților din domeniul social ([4]). Acest lucru presupune o bună reglementare, sprijinul și angajarea societății civile și un angajament solid în ceea ce privește responsabilitatea socială a întreprinderilor.

4.5. Dacă societatea nu înțelege dilema cu care se confruntă UE și întreaga lume, nu vor fi posibile nici voința politică, nici adeziunea consumatorilor. După toate probabilitățile, prețurile nu vor înceta să crească. Consumatorii se vor opune în continuare cu vehemență acestor creșteri. Provocarea constă în reducerea impactului politic și social.

4.6. CESE consideră că abordarea cea mai eficace, care va conduce la acțiune, este angajarea deplină într-un dialog activ și creativ pe aceste subiecte a consumatorilor europeni de energie, atât a celor casnici, cât și a întreprinderilor, precum și a părților interesate din domeniul comercial și instituțional din cadrul lanțului energetic.

([3]) *The Burning Question*, Mike Berners Lee, Greystone Books, 2013.
([4]) JO C 226, 16.7.2014, pp. 1-9.

4.7. În comunicarea Comisiei, sunt puține elemente care trimit la această abordare. Deși termenul 'piețe' apare de 41 de ori, textul face referire numai de trei ori și într-un mod nesemnificativ la noțiunile de 'participare', 'cetățean', 'dialog' sau 'consultare'. Documentul privind cadrul de acțiune pentru perioada 2020-2030 urmează același model.

4.8. Coerența și acțiunea sunt vitale în această privință. Documentul-cadru din 2011 privind Perspectiva energetică 2050 recunoștea și dezvolta aceste aspecte, afirmând că implicarea cetățenilor este esențială (punctul 3.4), dar măsurile adoptate în acest sens au fost minime.

4.9. Prin urmare, CESE solicită instituțiilor UE și statelor membre să adopte și să pună urgent în aplicare cadrul pentru un dialog european privind energia, pe care el însuși l-a adoptat în 2013 în Avizul pe tema 'Necesitatea și metodele de implicare activă a cetățenilor în domeniul politicii energetice' ([5]). Un astfel de dialog ar juca un rol formator pentru stabilirea și menținerea unui proces de guvernanță la scara UE, în vederea realizării obiectivelor în materie de energie și schimbări climatice.

4.10. Un astfel de proces ar trebui să pună accentul pe:

— punerea unui accent mai mare pe transparență, reglementare strictă și guvernanță la toate nivelurile;

— o mai bună înțelegere de către cetățeni/consumatori a funcționării pieței energiei, precum și o încredere sporită în această piață, prin acțiuni de formare și consiliere;

— participarea sporită a cetățenilor la definirea mixului energetic la nivel național și la cel al UE;

— lăsarea unei marje de manevră statelor membre pentru a alege politicile cele mai adaptate la preferințele și mixul energetic de la nivel național în contextul evoluției către convergență la nivelul UE;

— realizarea obiectivelor naționale (în materie de gaze cu efect de seră, energie din surse regenerabile și eficiență energetică) în contextul integrării pieței.

4.11. Variația prețurilor energiei în UE a fost deja menționată. Deși la originea acestui fenomen se află, în parte, caracterul variabil al producției și al costurilor de aprovizionare, gama largă de taxe și impozite pentru energie contribuie și ele într-o măsură semnificativă. În toate statele membre, taxele pentru energie constituie o bună parte din veniturile guvernului și chiar excluzând taxele pe produsele petroliere, dificultatea găsirii altor surse de venit pentru a înlocui orice reducere de taxe ar fi considerabilă ([6])

4.12. Totuși, trebuie subliniat că a fost acceptat, nu fără părere de rău, un regim cu taxe ridicate pe câteva tipuri de energie. În UE, taxele pe produse petroliere reprezintă 55 % din preț, în comparație cu 14 % în SUA și 41 % în Japonia.

4.13. Trebuie avută în vedere situația particulară a fiecărui stat membru – ca, de exemplu, chestiunea 'insulelor energetice' existente -, iar, la examinarea prețurilor, trebuie ținut seama de faptul că, în absența unei infrastructuri dezvoltate, care necesită investiții considerabile, piața comună a energiei nu poate fi finalizată și statele nu pot profita de avantajele sale.

5. **Observații specifice**

5.1. 'Piața internă a energiei' este o chestiune extrem de problematică întrucât securitatea aprovizionării cu energie este de o importanță vitală la nivel național și rămâne, în mare măsură, sub controlul sau influența directă a statelor membre, în ciuda progreselor înregistrate pe calea realizării unei piețe interne a energiei. Alți factori, de natură tehnică, legați de resurse sau de natura geografică, au contribuit de asemenea la dificultatea realizării unei astfel de piețe, dacă facem comparația, de exemplu, cu multe alte categorii de bunuri de consum.

5.1.1. Obiectivul instaurării unei piețe unice a energiei electrice și a gazului, stabilit în cadrul celui de-al treilea pachet energetic, publicat în 2009, nu va fi atins, iar unele aspecte esențiale ale liberalizării energiei s-au dovedit greu de pus în practică. Valorificarea avantajelor legate de integrarea pieței se lovește de rezistența guvernelor, întreprinderilor și societății. În unele state membre, sentimentul este că schimbările profunde în producerea, distribuția și consumul de energie riscă să se soldeze cu efecte inadmisibile.

([5]) JO C 161, 6.6.2013, pp. 1-7.
([6]) *Energy Policy and Energy Taxation in the EU*: IREF Europe http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy_policy_EU.pdf .

5.1.2. Dacă, în prezent, se poate vorbi în general de convergența prețurilor en gros în Europa Centrală și Occidentală, nu același lucru se poate spune despre prețurile de consum, din cauza diversității sistemelor naționale de sprijinire a investițiilor în sectorul energetic și a aplicării unor politici naționale diferite în ceea ce privește repartizarea la nivelul consumatorilor finali a costurilor asociate acestui sprijin. Ca urmare, se dezvoltă o piață 'superficială' a energiei electrice, care se limitează la optimizarea utilizării sistemului european existent. Totuși, acest lucru este insuficient, dat fiind că este necesară o piață 'profundă', care să incite la efectuarea de investiții optime la scară europeană pentru a permite atât realizarea acestor investiții, cât și pentru a garanta rentabilitatea lor economică. De exemplu, sunt vitale o revizuire și o mai bună coordonare a instrumentelor de sprijin [precum reglementările și tarifele fixe (*feed-in*)].

5.1.3. Acest lucru necesită o creștere a lichidității pieței și a stabilirii prețurilor la nivelul centrelor de comercializare, în special pentru gaze. În unele state membre au fost create piețe ale gazului, dar acestea nu sunt suficient de lichide pentru a oferi o variantă viabilă la creșterea prețului petrolului și pentru a furniza o tarifare în funcție de piață. Prin urmare, este esențial să se dezvolte centre de comercializare a gazului regionale și să se îmbunătățească interconectarea acestora din perspectiva capacității de transmitere, a acordurilor contractuale și a accesului pe piață, în special sub aspectul tranșelor flexibile de aprovizionare. Oferind producătorilor de energie acces pe piața gazului, aceștia dobândesc mai multă flexibilitate pentru a-și optimiza perioadele de producție. Ei pot evita astfel să producă în perioadele în care ar înregistra pierderi și ar putea menține competitivitatea instalațiilor, reducând totodată costurile neacoperite care revin consumatorilor.

5.1.4. Sunt încă greu de stabilit cu exactitate structurile prețurilor la energie în diferitele state membre. Studiul detaliat pe care îl efectuează Comisia Europeană cu scopul identificării mai transparente a componentelor prețului la energie și a amplorii și impactului subvențiilor pentru energie este de o importanță crucială pentru a pune bazele unor condiții de concurență echitabile în materie de producere și stabilire a prețurilor energiei. Este indispensabil să se colecteze în mod sistematic date privind prețurile și costurile energiei la nivelul întreprinderilor în vederea îmbunătățirii gradului de transparență a condițiilor de funcționare ale sectoarelor industriale, dar și pentru întemeierea politicii pe date solide. Garantarea transparenței este un prim pas crucial pentru a face alegeri politice eficiente din punct de vedere al costurilor și pentru a realiza o dezbatere politică constructivă cu cetățenii. Același principiu trebuie să se aplice și în cazul stabilirii nivelurilor de profit ale furnizorilor de energie. Lipsa unor date statistice corespunzătoare poate slăbi credibilitatea deciziilor prezentate ca întemeiate pe dovezi concrete. Astfel de statistici ar trebui să fie disponibile la fiecare nivel de guvernanță.

5.1.5. Industria este în măsură să realizeze investiții și a dovedit acest lucru în trecut pentru a reduce intensitatea consumului de energie. Astfel de investiții necesită, însă, un profit acceptabil și tind să devină din ce în ce mai costisitoare pe termen lung.

5.1.6. În trecut, UE și statele membre au contribuit la protejarea sectoarelor vulnerabile combinând alocările cu titlu gratuit, scutirea de taxe și impozite și, în cazuri foarte bine definite, compensațiile. Dat fiind că discrepanța dintre costurile politicii climatice din UE și ale unora dintre principalii săi parteneri comerciali nu se va reduce pe termen scurt, Comisia Europeană ar trebui să evalueze cadrul actual și să examineze noi abordări, care să fie mai compatibile cu piața internă pentru a ține cont de sectoarele industriale vulnerabile.

5.1.7. Dat fiind că securitatea energetică este de un interes național vital, guvernele vor accepta eventualele costuri suplimentare pentru asigurarea aprovizionării. De asemenea, având în vedere că, din motive de suveranitate, statele membre au mari dificultăți în a conveni asupra unui proces de guvernanță satisfăcător la scara UE, ele se văd nevoite să tolereze o structură a pieței care nu este optimă. Totuși, în situații de nesiguranță energetică, solidaritatea este crucială pentru asigurarea aprovizionării cu energie.

5.1.8. Pe ansamblu, sunt puține elemente care să indice că diferitele politici energetice naționale ale statelor membre vor recunoaște necesitatea unei integrări sporite la nivelul UE. Această situație dăunează pieței interne a energiei și trimite semnale confuze investitorilor. CESE consideră că este necesar să se înainteze pe calea realizării unei adevărate Comunități Europene a Energiei, în vederea coordonării strategiilor naționale în materie de energie, în special cu scopul securizării aprovizionării cu energie a UE la prețul cel mai convenabil.

5.2. *Ecologizarea economiei*

5.2.1. În principiu, trecerea la o economie mai durabilă și mai eficientă sub raportul utilizării resurselor este bine stabilită. În practică, criza economică, concurența globală și prioritățile divergente ale statelor membre au afectat ritmul și eficacitatea tranziției ([7]).

([7]) JO C 271, 19.9.2013, pp. 18-22.

5.2.2. Deseori, declarațiile politice privind ecologizarea economiei corespund unei adeziuni de formă la obiectivul de dezvoltare durabilă a UE și nu recunosc nici amploarea schimbărilor de natură economică sau societală pe care acesta le implică, nici obstacolele structurale.

5.2.3. Acest obiectiv lasă deseori loc unei interpretări eronate, conform căreia el constă în 'ecologizarea' activităților economice existente, adică în reducerea emisiilor de dioxid de carbon și întreține speranța că acest proces duce la o creștere sporită și la crearea de locuri de muncă. Or, ecologizarea economiei presupune o transformare mult mai profundă a modelelor de producție și consum (și a modului de viață), care, probabil, va deveni social acceptabilă peste un deceniu. Aproape toate activitățile economice vor trebui transformate, iar nivelul creșterii și al ocupării forței de muncă în cursul perioadei de tranziție nu poate fi determinat cu precizie. Aceste măsuri ar trebui dublate de eforturi coordonate în cercetare și dezvoltare.

5.2.4. De asemenea, obstacolele cu care se confruntă o ecologizare rapidă, eficace și virtuoasă a economiei au fost grav subestimate. De exemplu, stabilirea prețurilor joacă un rol sub următoarele aspecte:

— reticența sectoarelor economice (interese specifice) și, prin urmare, a responsabililor politici;

— avantajele tehnologiilor existente datorită faptului că infrastructurile sunt deja amortizate;

— absența stabilirii eficace a prețului carbonului;

— reglementarea eficientă a declarațiilor ecologice (*'green claims'*);

— riscurile tehnologice și politice legate de noile tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon;

— pierderile de locuri de muncă și posibilele reticențe asociate recalificării lucrătorilor;

— chestiunile legate de mutațiile industriale și de impactul lor social;

— problemele de finanțare într-un context marcat de o slabă creștere economică (chiar negativă) și de consolidare bugetară;

— concurența internațională acerbă;

— economia cu emisii reduse de dioxid de carbon ar necesita un consens social și politic, precum și investiții private și publice masive bazate pe un acces ușor la finanțare și o viziune strategică clară, adică o planificare în materie de economie ecologică.

5.2.5. Cu toate acestea, ecologizarea economiei este o necesitate. Proiectul este de anvergură și extrem de exigent, dar nu există alternativă dacă dorim să asigurăm un viitor durabil. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv trebuie accelerat ritmul recunoașterii echilibrului dintre credibilitate politică, putere economică, stabilitatea sistemelor sociale și opțiunea cetățenilor. Totuși, condițiile prealabile nu sunt îndeplinite, în special în ceea ce privește angajamentul autorităților publice în măsurile de ridicare a obstacolelor. Totodată, este adevărat că există și avantaje indiscutabile, cum ar fi dobândirea poziției de lider în domeniul energiei durabile și cu emisii reduse de dioxid de carbon. UE are un avans important în ceea ce privește introducerea energiei electrice cu emisii reduse de dioxid de carbon în substituirea diferitelor sisteme de încălzire și dispune de asemenea de un larg sector care dezvoltă inovarea în domeniul transportului durabil.

5.2.6. Economia de energie și eficiența energetică sunt capitale pentru reducerea costurilor. La nivelul gospodăriilor, gestionarea cererii consumatorilor poate antrena o serie întreagă de alte beneficii. Sunt din ce în ce mai numeroase exemplele demne de reținut în materie de eficiență și de reducere a consumului în clădirile din sectorul public (în mare parte limitate la edificiile noi), iar elanul manifestat de anumite sectoare în favoarea unei eficiențe energetice sporite în industrie poate favoriza realizarea de economii în numeroase întreprinderi.

5.2.7. Instrumentele de piață au jucat un rol foarte important în încurajarea statelor membre să își reorienteze economia. Totuși, se observă o lipsă de coerență la nivelul UE în ceea ce privește amploarea și utilizarea impozitelor, taxelor, subvențiilor și a altor instrumente de piață. Acest aspect este flagrant în cazul energiei. Instrumentele de piață trebuie așadar să permită înaintarea pe calea tranziției către o economie eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon și să sprijine totodată relansarea economică ([8]).

([8]) JO C 226, 16.7.2014, pp. 1-9.

5.3. Condiția indispensabilă a unei guvernanțe eficace pentru îndeplinirea obiectivelor UE în materie de energie și climă propuse în pachetul UE privind clima și energia este strâns legată de stabilirea unor parametri de piață coerenți, prin intermediul autorităților naționale de reglementare din domeniul energiei. CESE pledează cu fermitate pentru o politică energetică mai bine coordonată, dotată cu o guvernanță coerentă și convergentă a politicilor naționale, un pas esențial în direcția optimizării costurilor la scară europeană și, prin urmare, sprijină inițiativa Comisiei. El consideră totuși că este necesar un proces de reflecție aprofundată pentru a garanta că sistemul va permite cu adevărat atingerea obiectivelor sale și că Comitetul poate avea o contribuție utilă la propunerile viitoare ale Comisiei, în special în ceea ce privește:

— găsirea unui echilibru între flexibilitate și respectarea obiectivelor energetice;

— asigurarea unei puternice implicări a cetățenilor și a legitimității măsurilor aplicate la nivel național și la nivelul UE;

— asumarea procesului de către statele membre;

— asigurarea, la nivelul UE, a unei convergențe a politicilor caracterizate prin coerență și încredere.

5.4. Comisia se confruntă cu provocarea realizării unui sistem de guvernanță care să fie eficace sub aspectul punerii în aplicare și suficient de flexibil pentru a garanta sprijinul statelor membre. Ca urmare, CESE propune, în strânsă colaborare cu Comisia, lansarea unui proces de reflecție neutru sub aspect politic, care să asocieze toate părțile interesate. Obiectivul acestuia ar trebui să fie un sistem de guvernanță eficace, flexibil și favorabil incluziunii. Atât procesul de participare a cetățenilor, cât și sistemul de guvernanță însuși sunt esențiale pentru a modera și a explica provocările pe care le reprezintă prețurile și costurile energiei.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic şi Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind apropierea legislațiilor statelor membre cu privire la cazeinele și cazeinații destinați consumului uman și de abrogare a Directivei 83/417/CEE a Consiliului

[COM(2014) 174 final – 2014/0096 COD]

(2014/C 424/11)

La 2 aprilie 2014 şi la 10 aprilie 2014, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind apropierea legislațiilor statelor membre cu privire la cazeinele și cazeinații destinați consumului uman și de abrogare a Directivei 83/417/CEE a Consiliului

COM(2014) 174 final – 2014/96 COD.

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 499-a sesiune plenară din 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie 2014), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 128 de voturi pentru, 1 vot împotrivă și 4 abțineri.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic şi Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European şi al Consiliului privind stabilirea unei rate de ajustare a plăților directe prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului pentru anul calendaristic 2014

COM(2014) 175 final – 2014/0097 COD

(2014/C 424/12)

La 2 aprilie 2014 şi la 22 aprilie 2014, în conformitate cu articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind stabilirea unei rate de ajustare a plăților directe prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului pentru anul calendaristic 2014

COM(2014) 175 final – 2014/0097 COD.

Întrucât s-a pronunțat deja cu privire la conținutul propunerii respective în avizul său CES2942-2013_00_00_TRA_AC, adoptat la 22 mai 2013 ([1]), în cea de-a 499-a sesiune plenară din 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie), Comitetul a hotărât, cu 132 de voturi pentru, 2 voturi împotrivă și 6 abțineri, să nu elaboreze un nou aviz în materie, ci să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentul menționat anterior.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

([1]) Avizul CESE NAT/602 privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind stabilirea unei rate de ajustare a plăților directe prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului pentru anul calendaristic 2013, 2013/C 271/27, p. 143, din 19 septembrie 2013.

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO